

FITOUT®
IRODAKIVITELEZÉS

A modern irodák bérbeadóit és bérlőit juttatjuk el a lehető leggyorsabban a szerkezetkész állapottól a hatékony termelés első napjáig.

A generálkivitelezők szolgáltatásain túlélve mi a tervezői szándék és a megrendelői ízlés mély megértésével a stílusra, a mérnöki minőségre és a részletekre fókuszálunk.

fitout.hu

OCTOGON

ARCHITECTURE
& DESIGN

Az én kis falum

150 ÉVES PARASZTHÁZ BŐVÍTÉSE ERDŐHORVÁTIBAN

www.octogon.hu
2017/1. SZÁM: 1950 Ft
Előfizetőknek: 1460 Ft

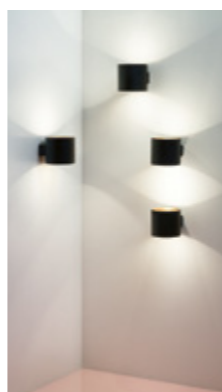
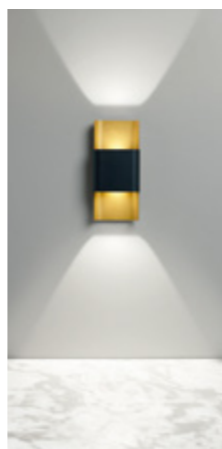
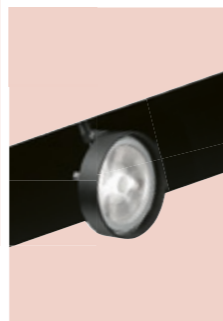
INTERJÚ: PEDRO CAMPOS COSTA, IONNA VUTRIN | USZODA ZÁGRÁBBAN | ELFI A KONCERTPLÁZA | HÁROM VILLA |
ENERGIAHÁZ | REKONSTRUKCIÓ: SZÁSZVÁR, SOMOGYVÁR | RABBIHÁZ MÁDON | CORDIA IRODA | SCHWÉGER ZSÓFIA
KÉPEI | KÖLN IMM 2016 | ÚJ HEGYVIDÉK GALÉRIA | SZÁLLODA: THE LOFT BUDAPEST | CENTRÁL SZÍNHÁZ

LAPUNK TÁMOGATÓJA AZ:

nva
Nemzeti Kulturális Alap

DELTA LIGHT®

THE LIGHTING BIBLE
NEW COLLECTION
2016 | 2017

OCTOGON

ARCHITECTURE & DESIGN

TETSZIK, AMIT CSINÁLUNK? LEGYEN AZ ELŐFIZETŐNK!

RENDELÉSÉT LEADHATJA

WEBEN: WWW.OCTOGON.HU/ELOFIZETES

E-MAILEN: MEGRENDELEM@OCTOGON.HU

TELEFONON: +36 30 267 8776

ÉVES ELŐFIZETÉS (8 LAPSZÁM)	15% KEDVEZMÉNY 13 260 FT
KÉT ÉVES ELŐFIZETÉS (16 LAPSZÁM)	25% KEDVEZMÉNY 23 400 FT
KORÁBBI LAPSZÁMAINK (EGY ÉVNÉL RÉGEBBI)	1260 FT

Építészirodák, könyvtárak! Több példányos előfizetés EXTRA kedvezménnyel!

A HOLCIM HUNGÁRIA OTTHON ALAPÍTVÁNY ÉS AZ OCTOGON KÖZÖS NYEREMÉNYJÁTÉKA!

ELŐFIZETŐINK KÖZÖTT EGY REPLAN. INNOVATÍV MEGOLDÁSOK A VÁROSI LAKÁSPROBLÉMÁKRA CÍMŰ KÖNYVET SORSOLUNK KI A HOLCIM HUNGÁRIA OTTHON ALAPÍTVÁNY FELAJÁNLÁSÁVAL. A 2017/1. LAPSZÁM ELŐFIZETŐI NYEREMÉNYJÁTÉKÁNAK NYERTESE:

Király Bence SZŐREG (SZEGED)

GRATULÁLUNK!

*Az át nem vett nyereményt következő lapszámnak megjelenéséig őrizzük

OUT NOW!
THE LIGHTING BIBLE 11 NEW COLLECTION

Available as a tablet app for iPad or Android.
Free to download in the store.
Discover more on www.deltalight.com

b@light!

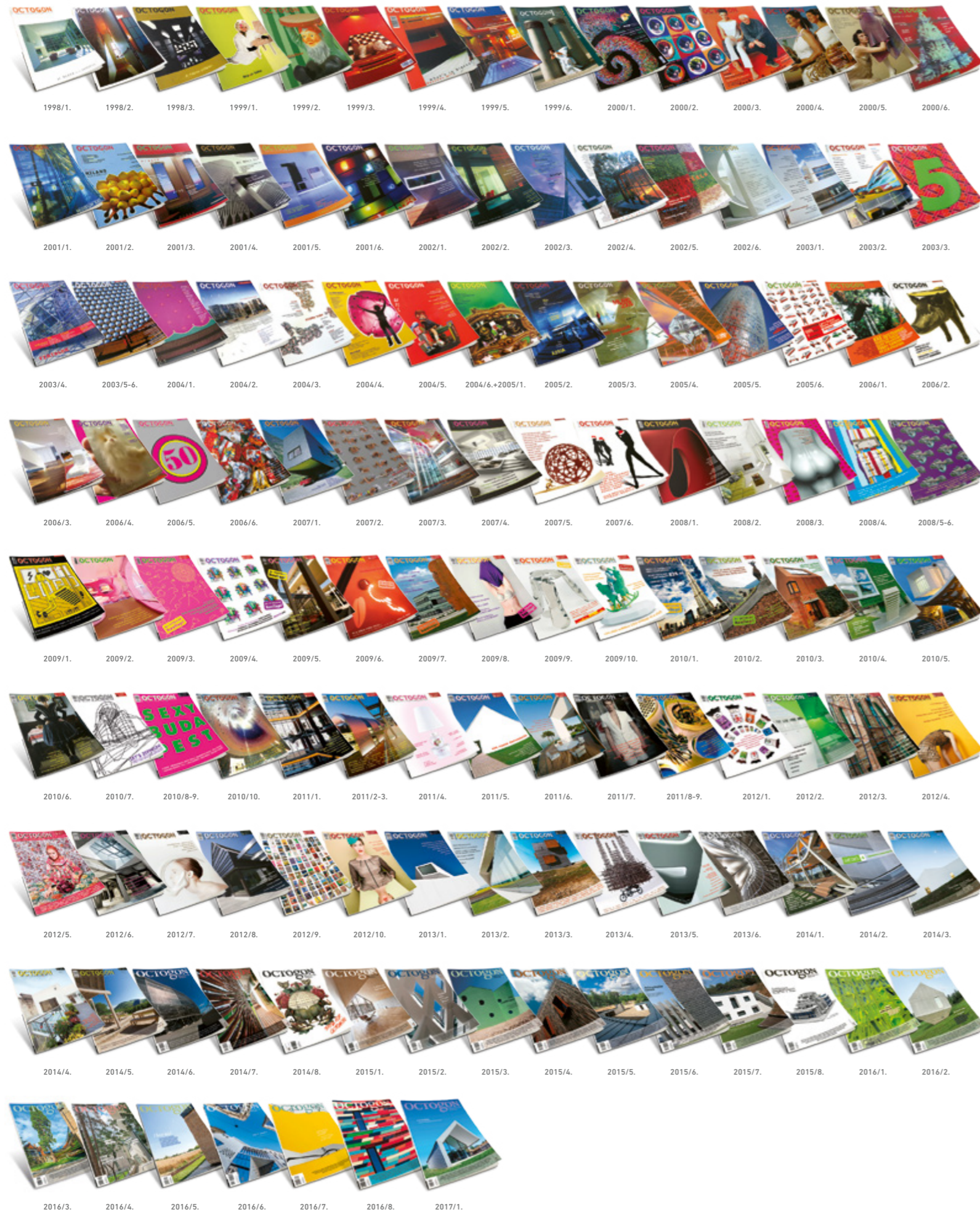
H-1025 Budapest,
Szépvölgyi út 146.

www.belight.hu

WWW.OCTOGON.HU

OCTOGON ARCHITECTURE & DESIGN 1998-ÓTA

MEGJELENT LAPSZÁMAINK:

AZ OCTOGON ARCHITECTURE & DESIGN MAGAZINT KERESSE

a forgalmasabb hírlapárusoknál, az **inmedio** és a **RELAY** üzletekben valamint az alternatív árusítóhelyeken!

V. kerület
FUGA – BUDAPESTI
ÉPÍTÉSZETI KÖZPONT
1052 Budapest,
Petőfi Sándor utca 5.

VI. kerület
ÍRÓK BOLTJA
1061 Budapest,
Andrássy út 45.

IX. kerület
MŰVÉSZETEK PALOTÁJA
1095 Budapest,
Komor Marcell utca 1.

XIV. kerület
TERC SZAKKÖNYVESBOLT
1149 Budapest,
Pillangó park 9.

ÉPÜLETEKHEZ KAPCSOLÓDÓ MELLÉKLETEK

ÉPÍTŐIPAR-ÉPÍTÉSZET MELLÉKLETEK

MILÁNÓ MELLÉKLETEK

LAKÁSTREND MELLÉKLETEK

AUTÓS ÉS KERÉKPÁROS MELLÉKLETEK

DIVAT/DESIGN MELLÉKLETEK

KÜLFÖLDI MELLÉKLETEK

NYAKKENDŐS BALKÁN

1960 nyara. Tornászok Caracalla termáiban, izomkolosszus birkózók Maxentius bazilikában, a maratoni futók Constantinus diadalívének középső nyílása alatt futnak be a célba. Róma mindig adott a stílusra. Legalábbis ami az ünnepi eseményeket, pillanatokat illeti, mivel a hétköznapok - és nem csak a 20-21. században - sokkal kijózanítóbbak. De kétségtelen, hogy 1960 nyara óriási ünnep volt a gazdaságilag dinamikusan fejlődő, fogyasztásorientált ország fővárosa számára, mert ami az 1908-as vulkánkitörés okozta károk miatt nem jöhetett létre, az hatvanban valósággá vált: Rómában világraszóló nyári olimpiát rendeztek.

A második világháború előtt Mussolini akaratára megkezdett nagyszabású városrészfejlesztés, az E.U.R. (Esposizione Universale de Roma) 420 hektáros városrészének kibővítése és teletűzdelése sportlétesítményekkel erre az alkalomra történhetett meg, miként, csak hogy egy építészeti gyöngyszemet is említsünk egy másik városrészből: Pier Luigi Nervi Palazzetto dello Sportja is az olimpiára készült el – kosárlabda és röplabdamerkőzések helyszínéül.

2017 eleje. Most már biztos, hogy Róma hezitálás, a polgármester, Virginia Raggi és a városi tanács többszöri egymásnak feszülése után végleg kihátrált: a város nem pályázik a 2024-es nyári olimpiai játékok megrendezésére. Nincs pénz. És nincs olyan állapotban a város, hogy teret adjon ennek. A városban, az évszázadokig caput mundiban - mely még ma is a legkedveltebb európai turisztikai célpont – mint ha csak a múltnak lenne helye. Aki Rómában

él, az vagy próbál belenyugodni abba, hogy az infrastrukturális fejlesztések évtizedes halogatása, a korrupció, egyrészt az ehhez kapcsolódó, másrészt az évtizedek óta meglévő rossz gazdasági struktúra, a 2008-as válság következményei és a menekültválság miatt egy koszos, túlszűfolt, rossz közlekedésű város a lakó-, dolgozó és szórakozóhely, vagy elköltözik, főként északra. Ezt a súlyos problémát persze a turista is látja, tapasztalja, de számára a műtárgyak és kulinária az elsődlegesek – vagyis néhány napra, hétre viselhető a mediterrán lazaságnak becézett helyzetet, amit a hosszabb ittlét azért mégis „átkeresztel” végül nyakkendős Balkánra. Az E.U.R.-t meg úgyis napvilágnál nézi meg a turista, mert sötétedés után nem javasolt a séta arrafelé, hiába a helyenként metafizikai hangulatú épületek pompás kivilágítása, ez a városrész elég durva tud lenni napnyugta után. De különben is, kit érdekelnek a '60-as olimpiára felhúzott épületek? Alapvetően keveseket, látványosan elsősorban a modern építészet rajongóit, valamint talán urbexesek kalandorait: az egykor híres olimpiai épületek többségében csekély sportélet zajlik, jó néhány létesítmény omladozik is, testük, környékük szlömös-szemetes – úgy tűnik, a patina a 20. század épületeinek nem tesz jót, új funkciót se nagyon keresnek vagy találnak ezeknek. Az archív fotók, tévéfelvételeken túl ennyi maradt az 1960-as dicsőségből és a kapcsolódó ígéretek, hogy majd minden egyszerű lesz. Nem is maradt egy évtized az olimpia után: '68-tól jöttek a Anni di piombo, vagyis az ólomévek. (a szerk.)

JOSEPH PULITZER – EMLÉKDÍJ 2003

KIADJA / Publisher
© **Observer** PUBLISHING KFT.
1025 Budapest, Szépvölgyi út 146.
Tel.: (+06-1) 336-0728
E-mail: info@octogon.hu

SZERKESZTŐSÉG / Editorial Office

FŐSZERKESZTŐ / Editor-in-Chief
Martinkó József
jozsef.martinko@octogon.hu

SZERKESZTŐ / Editor
Molnár Szilvia
szilvia.molnar@octogon.hu

ALAPÍTÓ FŐSZERKESZTŐ / Founding Editor
Bojár Iván András
(1998-tól 2015-ig)

OCTOGON ONLINE SZERKESZTŐ
Editor of OCTOGON Online
Katona Sándor
sandor.katona@octogon.hu

ROVATSZERKESZTŐ / Editor
Farsang Barbara,
info@octogon.hu

ÁLLANDÓ MUNKATÁRSÁK
Correspondents
Kovács Péter, Móré Levente Szépvölgyi Viktória,
Torma Tamás, Vadas József

KÜLFÖLDI LEVELEZŐK
Foreign correspondents
Bansar Mohamed (Casablanca)
Cser Brigitta (Barcelona)
Kay Szakall von Losonc (Basel)
Matúz Melinda (Hollandia)

MÉDIA ÉS KOMMUNIKÁCIÓS SZERVEZŐ
Media and Communication Organizer
Bencsik Klára

GRAFIKAI TERVEZÉS / Graphic Design
Hlatki Dorottya
grafikus@octogon.hu

LAPTERV / Layout Design
Sólymos Ágnes Eszter

HIRDETÉS, ÉRTÉKESÍTÉS / Advertising sales

ÉRTÉKESÍTÉSI IGAZGATÓ
Head of Sales
Tóperczer Attila
attila.toperczer@octogon.hu

MÉDIATANÁCSADÓ
FORMATERVEZŐ MÉRNÖK
Media consultant
Design Engineer
Bucsay Orsolya
orsolya.bucsay@octogon.hu

KIEMELT ÜGYFÉLKAPCSOLATI MENEDZSER
Key Account Manager
Várszegi Csilla
csilla.varszegi@octogon.hu

FOTÓ-ELŐKÉSZÍTÉS, CTP, NYOMÁS ÉS KÖTÉS
Printed by
Mester Nyomda
Felelős vezető: Anderle Lambert

ISSN 1418-5229

TERJESZTÉS / Distributed by
Magyarország: Lapker Rt.
Románia, Szerbia, Szlovákia: Color Interpress Kft.

Országos könyvterjesztő hálózatok
és alternatív terjesztőhelyek (ld. 5. oldal)

A hirdetések tartalmáért
szerkesztőségünk nem vállal felelősséget.

Lapunkat rendszeresen szemlézi a megújult

BSERVER

KÜLFÖLD

8 | CSER BRIGITTA
MECCSRÓL MECCSRE
Interjú Pedro Campos Costával

14 | KOVÁCS PÉTER
(ÁT)TETSZIK
Új uszodai komplexum Zágrábban
Matthias Kulstrunk, Vjera Bakić

26 | TORMA TAMÁS
ELFI, A KONCERTPLÁZA
Hamburg a top 10-ben
Jacques Herzog, Pierre de Meuron
(Herzog & de Meuron)

VILLA

32 | MOLNÁR SZILVIA
TÖRTÉNET A TÁJRÓL, ŐSÖKRŐL,
MODERNITÁSRÓL
Villa Óbudán
Tóth László, Papp László,
Schalling Frigyes, Schmidt Péter
(Tóth Project Építésziroda Kft.)

40 | TORMA TAMÁS
SEMMI ROMANTIKA
Családi ház Nagykovácsiban
Tima Zoltán, Hegedűs Judit,
Schreiber Gábor

fotó: Michael Zapf

46 | MÓRÉ LEVENTE
KORTÁRS ENFILADE
Egy ház, ami egyszerre elbizonytalanít és a természetbe emel
Nagy Csilla, Tóth Zoltán (Artgroup)

ITTHON

56 | MARTINKÓ JÓZSEF
FELŐLTŐ
A Forrás pont „Energiaház”
bemutatóközpont épülete, Paks
dr. ifj. Kistelegdi István

62 | MARTINKÓ JÓZSEF
AZ ÉN KIS FALUM
Építésziroda és tudásközpont Erdőhorvátiban
Soros Zsolt, Kalóczy Éva

70 | UHL GABRIELLA
KILÁTÁS(OK)
A megőrzés lehetőségeiről a somogyvári Szent
László Nemzeti Emlék hely kapcsán
Szentkúti Viktor, Halmai Dénes,
Molnár Csaba DLA

78 | PLESKOVICS VIOLA
FELTŰNŐ TAPINTAT
A szászvári vár rehabilitációja
Albert János, Mersits Ildikó, dr. Szabó Éva

84 | MOLNÁR SZILVIA
KICSINY CSODA
A CSODARABBÍK ÚTJÁN
Rabbiház Mádán
Szécsi Zsolt, M. Juhász Ágnes

IRODA

90 | MARTINKÓ JÓZSEF
MUNKÁBAN OTTHON
Home office helyett: office home filozófia
a Cordia új irodájában
Matisz Alíz + LAB5

MIN DOLGOZIK
98 | MOLNÁR SZILVIA
BUNKER REVIVAL
Bunkier Sztuki, Krakko
KWK Promes

KKK

102 | UHL GABRIELLA
A GYŰJTŐSZENVEDÉLYRŐL
Katharina Roters kiállítása az acb galériában

KÉPESSZÉ

104 | GLOCAL
OLAJ/AKRIL X VÁSZNÁK
SCHWÉGER ZSÓFIÁTÓL

114 | DESIGN RANDOM

DESIGN

116 | VADAS JÓZSEF
ULM KÍSÉRT KÖLNBN
A nemzetközi bútorvásárról

120 | KOVÁCS PÉTER
FOSCARINI ÉS A FÜSTÉRZÉKELŐK
Ionna Vautrin-interjú

DESIGNLOKÁTOR

124 | MARTINKÓ JÓZSEF
JOLIOT-CURIE A BÖSZIN
Az önkormányzat új galériája a Királyhágó tér
és a Böszörményi út sarkán
Kalászi Zoltán, Pintér Márton

130 | KAPIN VIKTÓRIA
INDUSZTRIÁLIS ALAPOK FINOM
ELEGANCIÁVAL
The Loft Budapest: varrodából szálloda
este'r partners

136 | KOVÁCS PÉTER
TÉRTÁGÍTÁS
Redesign a Centrál Színházban
Benson Marcell

144 | INDEX

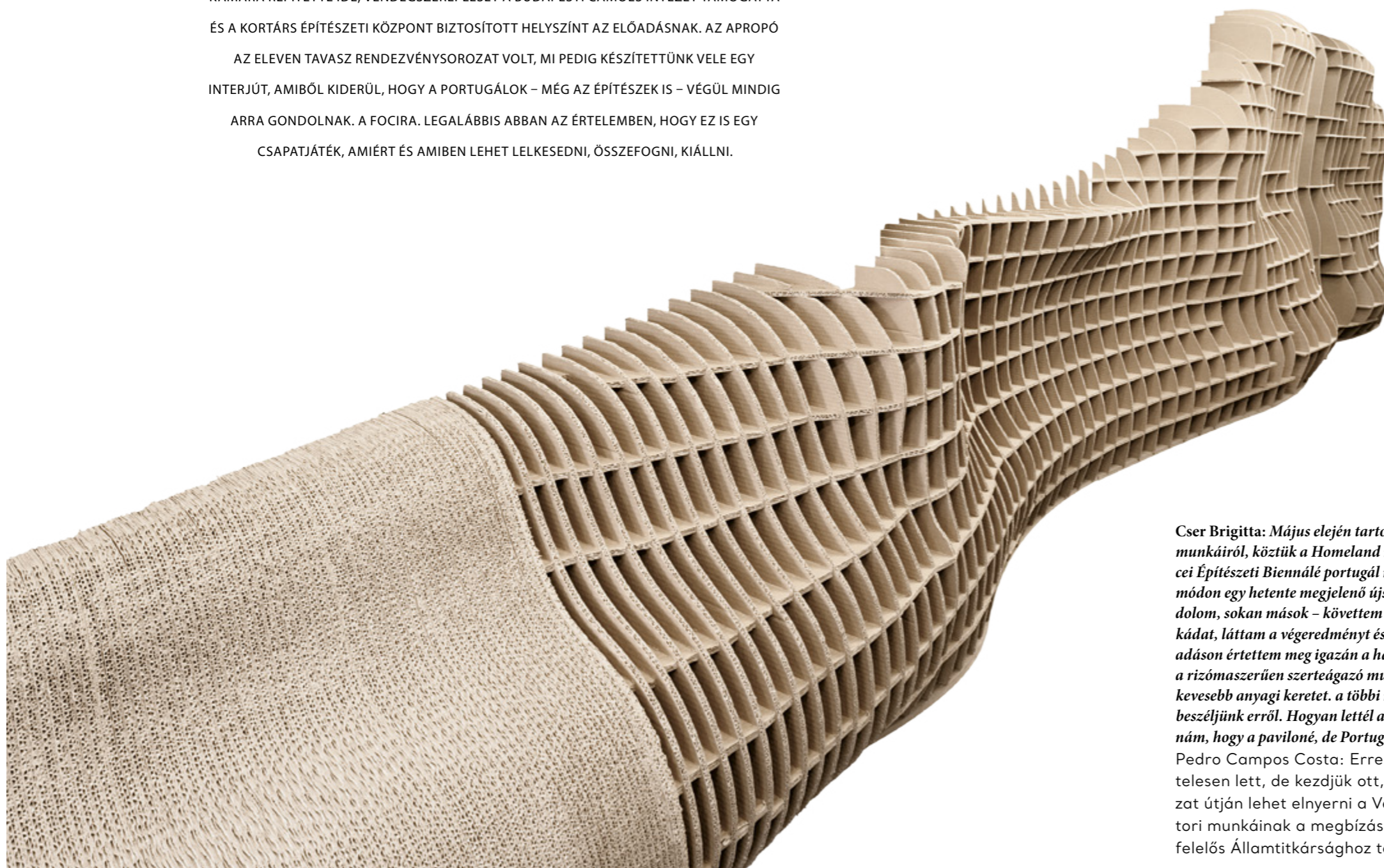

tartalom

MECCSRÓL MECCSRE

Interjú Pedro Campos Costával

PEDRO CAMPOS COSTA PORTUGÁL ÉPÍTÉSZ NEM ELŐSZÖR JÁR BUDAPESTEN. VOLT MÁR ITT WORKSHOPON ÉS VOLT ÁTUTAZÓBAN, EZÜTTAL (2016. MÁJUS - A SZERK.) AZONBAN – MINT AZ „EZ ELMENT VADÁSZNI” KEZDETŰ GYEREKMONDÓKÁBAN – SOKSZEREPLŐS ÖSSZEFOGÁS EREDMÉNYEKÉNT JÖTT: A PORTUGÁL NAGYKÖVETSÉG ÉS A PORTUGÁL KERESKEDELMI KAMARA REPÍTETTE IDE, VENDÉGSZEREPLÉSÉT A BUDAPESTI CAMÕES INTÉZET TÁMOGATTA ÉS A KORTÁRS ÉPÍTÉSZETI KÖZPONT BIZTOSÍTOTT HELYSZÍNT AZ ELŐADÁSNAK. AZ APROPÓ AZ ELEVEN TAVASZ RENDEZVÉNYSOROZAT VOLT, MI PEDIG KÉSZÍTETTÜNK VELE EGY INTERJÚT, AMIBŐL KIDERÜL, HOGY A PORTUGÁLOK – MÉG AZ ÉPÍTÉSZEK IS – VÉGÜL MINDIG ARRA GONDOLNAK. A FOCIRA. LEGALÁBBIS ABBAN AZ ÉRTELEMBEN, HOGY EZ IS EGY CSAPATJÁTÉK, AMIÉRT ÉS AMIBEN LEHET LELKESEDNI, ÖSSZEFOGNI, KIÁLLNI.

→ Fotó: ©Campos Costa
Arquitetos

↓ Hullámkartonból készült
bárbelső; LOW Bar;
Lisszabon, 2010; fotó:
©Campos Costa Arquitectos

a szervezetnek az igazgatója jelöli ki. Ez annyira nem egyszerű vagy azt is mondhatnám, hogy nem jó, de ez van. Nincs pályázat, kinevezés van.

Vajon miért nincs pályázat, hiszen közpénzekről van szó, nem igaz?
Igen. Mondtam is az igazgatónak, nem is egyszer, hogy jobb lenne kiírni egy pályázatot.

Szerinted miért téged neveztek ki?
Szeretném azt gondolni, hogy azért, mert felismerték, mennyire jó a szervezőképességem. Valami ilyesmit mondott legalábbis az igazgató. Hogy abban a nehéz helyzetben, amiben pont akkor volt Portugália, azt gondolták, hogy én tudnám ezt a feladatot jól megoldani. De ezt leginkább magától az igazgatótól kellene megkérdezned. Szerintem egyébként a kapcsolataimnak köszönhetően, és mert Rem Koolhaast, a 2014-es főkurátort régről ismertem, még azokból az időkből, mikor Hollandiában dolgoztam. Mindentől függetlenül az a véleményem, hogy pályázati úton kellene eldőlnie, hogy ki legyen a kurátor, úgy lenne demokratikusabb.

Az előadásodon említetted, hogy sokáig gondolkodtál, elfogadod-e a megbízást.

Igen, tényleg nem voltam biztos benne, hogy elvállalhatom, több okból. Először is, nem vagyok kurátor. Úgy értem, nem ez a munkám. Ez egy szakma, a kurátorok ezt tanulják. Persze, rendeztem már kiállítást, jó is volt, azért csináltam, mert érdekelt, de nem szeretnék ebbe az irányba elmenni. Aztán, sejthető volt, hogy egy ekkora projekt koordinálása hihetetlenül sok munka, hogy folyton akadályokba fogok ütközni, hogy ez az egész hátrálatni fogja az iroda rendes működését. Nem akartam bezárni az irodát és azt sem akartam, hogy a munkatársaim szenvedjenek ettől az egészsztlől. Abban az évben rekord kevés pénzt kaptunk és tudtuk, hogy nehéz lesz pénz és pavilon nélkül, vagyis szinte minden nélkül valami jót csinálni. Mondok egy példát, a marokkóiaknak kétmillió eurójuk volt erre a célra, de ez csak az átlag, voltak országok, akik 4-5-6 millió euróból gazdálkodtak, ami mellett a mi 100 000 eurós költségvetésünk eltörpül. Így utólag, és már megfelelő távolságból szemlélve azt mondom, hogy jól sikerült és végül minden részlet, apró elem a helyére került, de amíg össze nem állt az egész, egy agyrém volt,

Cser Brigitta: Május elején tartottál egy előadást Budapesten az irodád munkáiról, köztük a Homeland nevű projektről, ami a 2014-es Velencei Építészeti Biennálé portugál részvételének volt a címe. Ez formabontó módon egy hetente megjelenő újság volt. Annak idején én is – mint gondolom, sokan mások – követtem különböző felületeken a kurátori munkát, láttam a végeredményt és a sikert, örültem is, de a mostani előadáson értettem meg igazán a háttérét, a vállalt társadalmi missziót, a rizómaszerűen szerteágazó munkarészek bonyolultságát, a kevésnél is kevesebb anyagi keretet. a többi munkádról is foglak kérdezni, de először beszéljünk erről. Hogyan lettél a portugál részvétel kurátora? Mondanám, hogy a paviloné, de Portugáliának olyan nincs.

Pedro Campos Costa: Erre is rá fogok térti, mert végül kivételesen lett, de kezdjük ott, hogy Portugáliában nem pályázat útján lehet elnyerni a Velencei Építészeti Biennálé kurátori munkáinak a megbízását, hanem egy, a Művészetekért felelős Államtitkársághoz tartozó szervezet, illetve ennek

és mindig minden tegnapi kellett. Mindezt egy működő iroda mellett! Így talán már el tudod képzelni, miért nem voltam olyan biztos benne, hogy akarom-e. Végül elvállaltam, mert azt gondoltam, hogy ez egy különleges lehetőség, és Portugáliában éppen akkor annyira pesszimista közhangulat uralkodott, annyira maga alatt volt az egész ország, hogy úgy éreztem, talán ezzel a projekttel valami jót is tehetek a közért. Ezt akárhányszor megkérdezték tőlem Velencében, mindig elmondtam és elmondok most is, hogy valami olyasmit akartam az egészségből kihozni, hogy a Velencei Biennálé menjen Portugáliába és ne fordítva. Hogy a fiatal portugál építészek jöjjenek vissza Portugáliába és alkossanak, legyen mit csinálniuk otthon. Tudni kell, hogy a Biennálét megelőző két évben 5-600 ezer portugál ment külföldre. Soha ezelőtt nem látott az ország ekkora elvándorlást.

A '60-as években sem?

Akkor tíz év alatt ment el ennyi ember, most két év alatt. És a mostani hullám esetében nem képzetlen munkaerőről beszélünk, mint ami a '60-70-es évekre volt jellemző, amikor az olcsó portugál munkaerő elárasztotta Franciaországot, Svájcot. Ezeknek az embereknek a felsőfokú oktatását az állam, az adófizetők finanszírozták, és egyszer csak tömegével elmentek. Magasan képzett, kitűnő munkaerők, akik nélkül esély sincs arra, hogy Portugália fejlődjön, gazdagodjon. Azt akartam, hogy legyen egy ok, egy konkrét munka, amiért érdemes visszajönniük, már ha még lehetséges egyáltalán, de ne Velencébe, hanem haza, Portugáliába.

Az algarvei Ozadi Hotel felújítása és bővítése az Ibériai-félsziget legfontosabb építészeti elismerését, a FAD-díjat kapta meg az új épületrészért. Tavira, 2014; fotó: José Campos

„a futball elmélete is érdekel. Most például mindenki csodálja az Atlético de Madridot. ... És mi a sikerük titka? Hogy meccsről meccsre játszanak. Ez az én stratégiám is.”

Ez elég pozitív üzenet. Az alapötlet része volt az is, hogy ellentétben a szokásos egyemberes koncepcióval ti nagyon sok, különböző területekről érkező szakembert vontatok be a munkába?

Ha nem is a lényeg, de az egyik cél ez volt. Egyetlen alkotóra koncentrálni, hogy is mondjam, szerintem magának az alkotónak se érdekes. Idén például Álvaro Siza Vieira munkássága a portugál részvétel témája, és én egyáltalán nem értek egyet ezzel a fajta megközelítéssel, ezért, ha már volt rá lehetőségem, kipróbáltam, hogy működőképes-e egy másik modell. Ráadásul olyan sztárépítészeket, hírességeket szoktak kivinni, akiknek már rég nincs szükségük a részvételből adódó reklámra. Tehát ha már reklám –, mert mi más lenne egy ország és lakóinak bemutatkozása –, akkor szolgálja is őket, az ő jövőjüket! Nem azt mondom, hogy Siza nem a jövő, nagyon is megkerülhetetlen személyisége volt és lesz is a portugál és nemzetközi építészetnek, de őrá szervezni a portugál részvételt nem több mint főhajtás a munkássága előtt.

Hogyan lehetett a munkafolyamatokat, döntéseket, eseményeket kézben tartani?

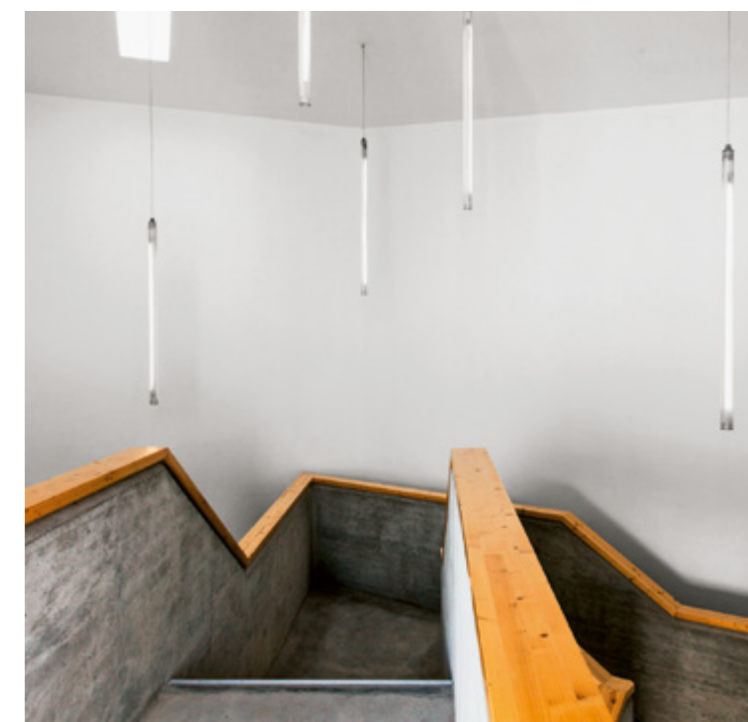
Megfelelő szervezéssel. Ez is az építészeti feladatok közé tartozik, nem? Most is egyszerre öt munkán dolgozunk, de legalább húszon lenne jó. Nem az a baj, ha sok a munka, hanem az, ha nincs. Bár ez sem igaz, olyankor is mindig feltaláltam magam. Egyedüli hátrány volt, hogy a Biennálé miatt az irodában eluralkodott kicsit a káosz. A nagy irodákra alapból jellemző az entrópia, de mi kis iroda vagyunk kevés emberrel és meg lehetett érezni a távollétemet. Mondok egy példát, nagyon szeretem a focit...

...még nem láttam olyan portugált, aki ne szerette volna.

Szóval szeretem a focit, követem Mourinhót, meg a többi labdarúgóedző munkáját, mert érdekel, hogyan kezelik a csapatot, hogyan irányítják a játékosokat, egyszóval a futball elmélete is érdekel. Most például mindenki csodálja az Atlético de Madridot, mert alig kapnak pénzt, kicsi csapat, mégis hihetetlenül jó arányban nyerik a meccseket, nem is tudom, van-e még ilyen a világon. És mi a sikerük titka? Hogy meccsről meccsre játszanak. Ez az én stratégiám is. Nehezebb meg fárasztóbb minden egyes alkalomra máshogy felkészülni, minden projektet máshogy csinálni, de mégis hatékonyabb. Időnként azért ijesztő volt több mint 100 embert összefogni, de volt segítségem. Sok lelkes, de épp akkor alulfoglalkoztatott építész,

→ CIEBAL Business Center Alentejóban. Bérlehető irodahelyiségek egy kistelepülésen. Castro Verde, 2016; fotó: Valter Vinagre

geográfust, történészt, fotóst lehetett mozgósítani. Nagyon sokféle szempontból körbejártuk a lakáskérdést, volt például egy cikksorozat, amit építési jogra szakosodott ügyvédek írtak arról, hogy Portugáliában tulajdonképpen jogi csoda, hogy egyáltalán épülnek házak. Egy másik csoport egy applikációt fejlesztett ki. Ez utóbbi annyira sikeres volt, hogy a Lisszaboni Önkormányzat úgy döntött, hogy nagy összeggel támogatja a további fejlesztést. Ők az egyik sikertörténet, startupként indultak és azóta is van munkájuk.

Mennyi időtök volt az előkészítésre?

Kicsit kevesebb, mint másfél év. Decemberben kezdtük, ráadásul már ekkor késésben voltunk, ugyanis a főkurátorral, Rem Koolhaasszal az összes többi ország képviselőjének ekkor már lement két megbeszélése. Mi csak a harmadiktól

tudtunk jelen lenni. Ismerem Rem Koolhaast, tudtam, hogy mennyire maximalista. Szerencsére végül minden jól alakult, de nem mondom, hogy nem voltak stresszes pillanatok. Végül lett pavilon is. Kezdetben csak újságárusító automatákat helyeztünk el a Giardini területén, amikből meg lehetett venni az újságokat. Aztán kaptunk egy termet, ahova betettünk két automatát.

Jól gondolom, hogy a Homeland vízvázlatzó volt az életedben?

Bármelyik projektről el tudnám ezt mondani. Kezdvé az Oceanário bővítésével, ami után, mondhatom úgy is, hogy semmi sem volt többet olyan, mint azelőtt. Folytatva a FAD-díjjal, amit az Ozadi Hotelért kaptunk Barcelonában, és ami tényleg nagyon fontos elismerés, sokkal fontosabb, mint gondoltam volna. És igen, van a Velencei Biennálé kapcsán is egy

A lisszaboni Oceanário (2012) bővítése. Az áttört homlokzat kerámiaelemei és az új tőmb puha árnyalataival. Lisszabon, EXPO ,98 terület, 2014; fotó: Daniel Malhão

„előtte-utána” érzésem, de inkább emberileg, mint szakmai szempontból. Nagyon sokféle helyzetet kellett megoldani, diplomatikusnak kellett lenni, és ha hatalommal nem is, de befolyással járt – nagyon érdekes tapasztalat volt.

A Két vonal (Duas linhas) nevű projektet, amikor Nuno Louro tájépítésszel együtt, párhuzamosan haladva végigautóztatók és fotóztatók Portugália két hosszanti határvonalát, azt nem sorolod ide?

De. Nem említettem, pedig az egyik legfontosabb munkám volt, csak máshogy. Valahogy mindig is tudtam, hogy meg fogom csinálni a Két vonalat. Vagyis inkább úgy mondom, hogy nem tudtam volna nem megcsinálni. A Két vonalnak folytatása is lett, a Hét kör (Sete círculos), ami szintén a tájról, a városról, az emberekről szól. Ez sokkal bonyolultabb, mint a Két vonal volt, annyira, hogy végül a sok magyarázat és prezentáció helyett inkább színházi előadást csináltunk belőle. Az első előadás után kérdeztük a közönséget, hogy maradjunk-e még tisztázni valamit, van-e kérdés, de azt mondták, hogy nem kell, így már minden világos.

Azt ne mondd, hogy te is szerepeltél benne.

Hívtak, de nem mondtam. Nézd, én azt gondolom, hogy az építészet különféle területek szintézise. Művészeti ágak, tudományok hatnak rá; az építészetet egyfajta tolmácsnak látom közöttük. Engem nemcsak az építészeti műszaki része érdekel, hanem sok minden más is. Ebben a szakmában nagy a hely, az építészetbe sok minden belefér: kifejezési formák, médiumok, vagy az anyagokkal folytatott kísérletezés. Felhasználom a kerámiát, kartont, parafát és bútorokat csináltunk ezekből, bárberendezést, de efemer projekteket is. a Oceanário bővítésekor egy kerámiagyártó céggel dolgoztunk, akik nyitottak voltak a kísérletezésre, ennek az eredménye az azulejős hagyományokra mai nyelven felelő, halpikkelymintás, áttört, fehér csempefal. Hétféle fehéret használtunk fel. a halpikkely minta pedig annyira univerzális, hogy azóta is kapok a világ minden tájáról fotókat ezzel a motívummal. Kész gyűjteményem van már, budapesti darab is van köztük. Az Oceanáriónál nagyon jól sikerült a gyártás és a kivitelezés is, szívesen dolgoznék újra ezzel az anyaggal. Az Oceanário volt egyébként az egyik előkép, amikor a Kossuth tér 6-8. ötletpályázaton dolgoztunk. Ott is mázas kerámiaburkolatot javasoltunk, mert időálló, nemes anyag, ráadásul Magyarországon is van hagyománya az építészetben. Örültem a megvételnek. És remélem, hogy majd izgalmas, jó homlokzatot építenek, ami egyszerre lesz kortárs és a történelmi helyszínhez illő.

(ÁT)TETSZIK

Új uszodai komplexum Zágrábban

← Kézenfekvő alapelvként állt a tervezők előtt a víz fizikai alaptulajdonsága: az áttetszőség

Szöveg
Építész
Fotó

Kovács Péter
Matthias Kulstrunk, Vjera Bakić
Bujnovszky Tamás

SPORTLÉTESÍTMÉNYEKBŐL SOHA NEM LEHET ELEGET ÉPÍTENI, JÓL LÁTHATÓ EZ A HAZAI ÉPÍTÉSZETI GYAKORLATBÓL IS. NEM MINDEGY VISZONT, HOGY MILYEN MINŐSÉGGEL, ESZTÉTIKAI KONCEPCIÓVAL TESSZÜK MINDEZT; NÍVÓS ÉPÜLETEKBŐL MÁR CSUPÁN SZÜKEBB LISTÁT TUDUNK ÖSSZEÁLLÍTANI. AZ ALÁBBI ÍRÁS EGY ÜDÍTŐ, NEMZETKÖZI PÉLDÁT JÁR KÖRÜL.

A helyszín Zágráb, a 18. század végén létrejött Maksimir park (Maksimirska cesta) melletti terület, az a nagy múlttal rendelkező hely, ahol 1794-ben megnyílt Délkelet-Európa legelső nyilvános sétánya. E park közelében áll a Plazma Studio (Matthias Kulstrunk, Vjera Bakić) által tervezett és 2016-ban átadott uszodaépület, amely rendkívül szép és igényes példája annak, hogy hogyan lehetséges egy épület funkcióit szoros egységbe fűzni az esztétikummal.

A város nyugati részében található épület rendkívül komoly komplexum, amelyben egy-

aránt található 50 illetve 25 méteres úszómedence, gyermekmedence, wellness- és fitnessrészleg, illetve étterem, ily módon egy átfogó rekreációs és sportközpontról beszélhetünk. Emellett külső – futball, illetve atlétikai – helyszínnel is rendelkezik, tehát a különféle mozgásformát kedvelők számára is kiváló lehetőséget teremt. Mivel közvetlenül a park szomszédságában működik, a természetben való lét, a mozgás utáni leveztető séta szintén kézenfekvő lehetőségként adott. E jellemzők lényegesek és városépítészeti szempontból átgondoltak, mert tekintettel vannak

a látogatók különböző igényeire és a legváltozatosabb módon igyekeznek ezeket kielégíteni.

Amellett, hogy az épületben, amelyben a látogatók változatos sportolási és kikapcsolódási lehetőségek közül választanak, lényegi szempontként említhető az esztétikai minőség is.

Mivel alapvetően uszodáról beszélünk, kézenfekvő alapelvként állt a tervezők előtt a víz fizikai alaptulajdonsága: az áttetszőség. Itt a két elem érzékeny kooperációja jelenik meg tehát, részint a víz transzparenciájának építészeti minőségekbe való átültetéséről, valamint

↓ A város nyugati részében található épület rendkívül komoly komplexum

↓ Az úszás mellett labdajátékokra alkalmas terület is kapcsolódik az épülethez

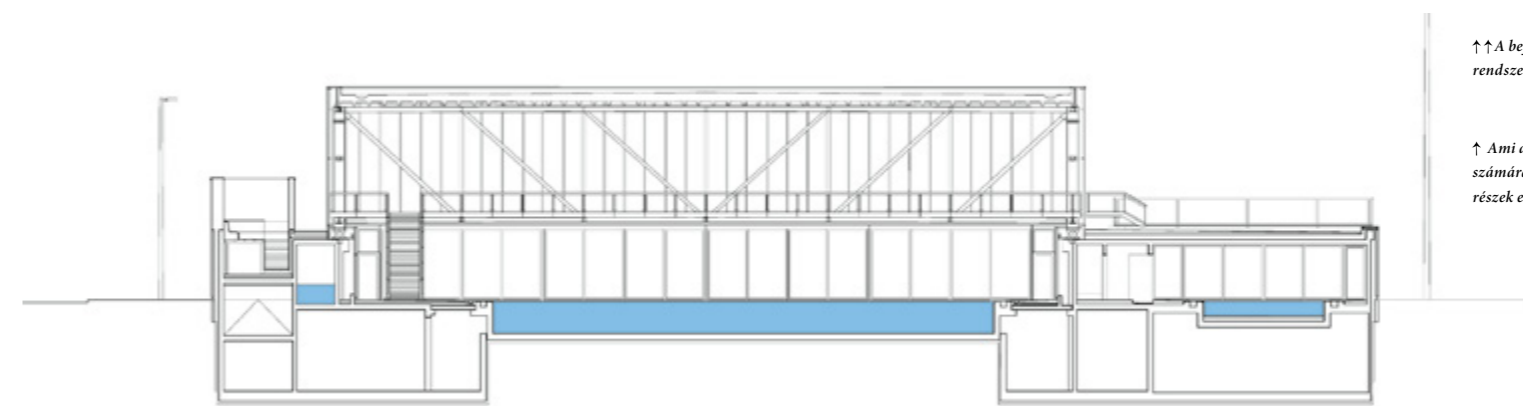

↑ A transzparencia és a tömörség párhuzama

a kortárs, különösen a sportlétesítmények építészetében az egyik uralkodó elvként létező minimalista szemléletmódról, mindezek azt mutatják, hogy a tervezők mintha a kortárs svájci építészeti legjavától ihletetlen fogtak volna neki a munkának. A homlokzat egybefüggő üvegfelületei egy megfagyott mozdulatként, a víz képének kimerevítéseként áll előttünk. Az architektúra azért is rendkívül izgalmas, mert az épület határait is bizonytalanná teszi, amennyiben – épp az üvegfelületek okozta átlátszó-

ság miatt – egyaránt enged bepillantást kívülről, illetve kitekintést a belső téréből. Az üveg azért is jó választás, mivel az áttekinthetőség mellett reflexív tulajdonságokkal is bír, vagyis reagál a környezet vizuális effektusaira. Noha épített környezetben vagyunk és határozottan tapasztaljuk, hogy az ember mennyire elidegenedett a természettől, az uszodaépület építészeti koncepciója azért is remek, mivel a természet vizsztatükrözése által épp ezt az idegenséget oldja fel az architektúra segítségével. A víz, mint ter-

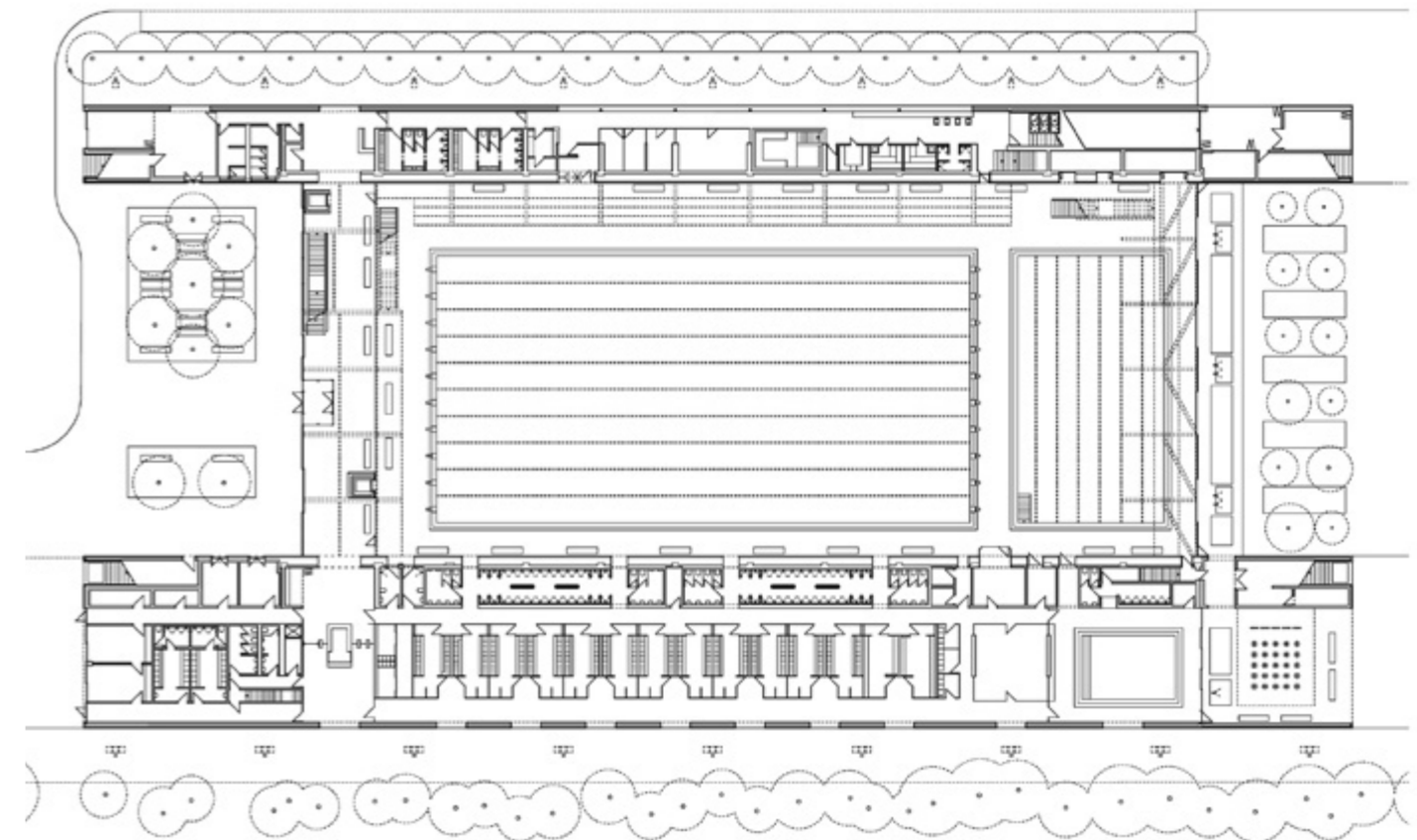
↑↑ A bejáratot követő beléptető rendszeri szakasz

↑ Ami alapvetően a tömegek számára láthatatlan: a gépészeti részek esztétikája

← Homogén felületek, fémes-fénylő anyagok

↑ Részletek a wellnessrészleg és az öltöző teretiből

Elég rápillantanunk az épület homlokzatára ahhoz, hogy az egybefüggő üvegfelületek látványa megfogyott mozdulatként, a víz képének kimerevítéséként áll előtűnk

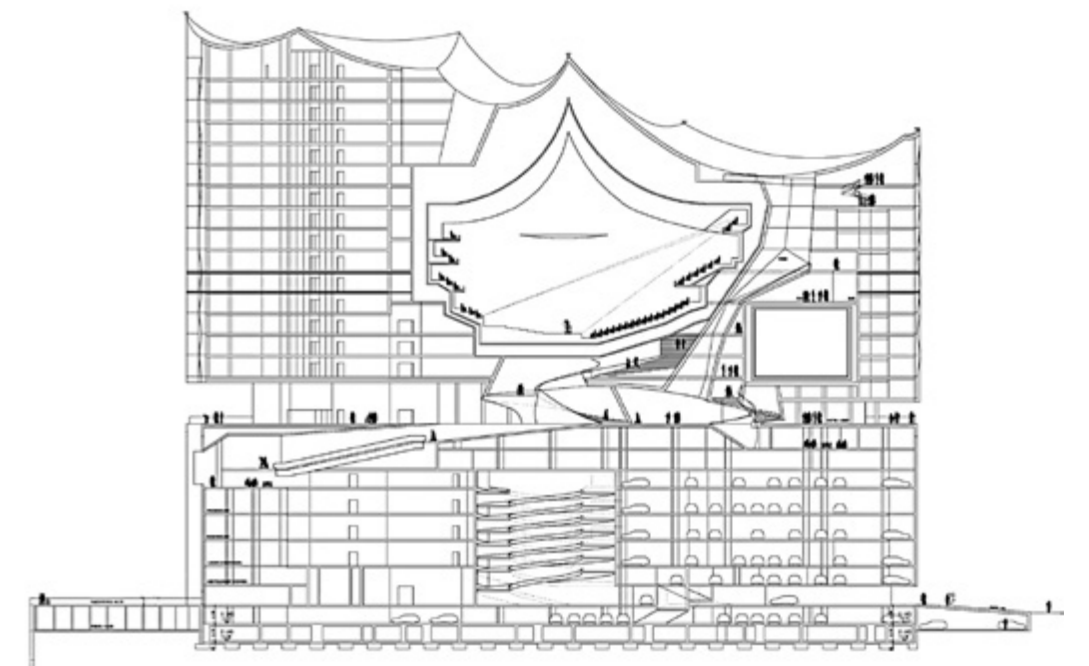

ELFI, A KONCERT- PLÁZA

Hamburg a top 10-ben

Szöveg: Torma Tamás | Építész: Herzog & de Meuron

← A tükröződő, különleges
homlokzat csak távolról tűnik
homogénnek
Fotó: Maxim Schulz

JANUÁR KÖZEPÉN VÉGRE MEGNYITOTTÁK HAMBURG MONUMENTÁLIS ÚJ KONCERTPALOTÁJÁT, AZ ELBPHILHARMONIE -T (ELBAI FILHARMÓNIA), AMIVEL MÁR A KEZDETEKKOR AZ VOLT A VÁROSVEZETÉS EGYIK FŐ CÉLJA, HOGY BEKERÜLJÖN VELE (VILÁGVISZONYLATBAN) A TOP 10 KONCERTHELYSZÍN KÖZÉ ÉS HAMBURGOT FELTEGYE A VILÁG KULTURÁLIS TÉRKÉPÉRE.

Az eredeti tervekhez képest sokéves késéssel készült el az épület, és – ami német viszonylatban még szokatlanabb – a költségei is csúnyán elszálltak: a 2005-ben előirányzott 77 millió eurónak a tízszerese lett a büdzsé. A 15 év

pedig valóságos értelmezési hullámvast volt az Elfi számára.

Már becézik is, pedig nem volt mindig így. E koncertpalota egyszerre hajaz egy konténerekkel telepakolt teherhajóra, vagy a tenger és az Elba találkozásának hullámverésére – szép, de azért nem túl eredeti patentok. Mai szemmel igazi bullshit piár szövegnek tűnt az is, ahogy a Hanza-város jövőorientált jelképének szánt – és nem mellesleg a Herzog & De Meuron által tervezett – 110 méter magas házat a szabadságra épülő társadalom szlogenjével próbálták eladni, ahol a demokratizmust az illusztrálta, hogy a kétezer férőhelyes központi koncertteremben

→ Az új tőmb közepén speciális beépítve/felfüggesztve működik majd a központi hangversenyterem Fotó: Iwan Baan

↓ Elfi a HafenCity utolsó fejlesztési egysége volt – körülötte már lakóparkok, óvodák, iskolák irodaközpontok működnek. Fotó: Maxim Schulz

↑ A kakaó- és kávéraktár az egykori szabadkikötő északi végében állt, rajta újabb 37 méter az Elbphilharmonie – ennek tetején pedig az 1,7 milliós kikötővárosra nyíló panorámaterasz. Fotó: Maxim Schulz

Így értünk a befejezés közvetlen közelébe. A Herzog & de Meuron kagylószerű, gipszfrost elemekből álló falszerkezeteket fejlesztett ki, amik speciálisan jól, sugarasan szórják a hangot, a zenészek már most ódákat zengnek az akusztikáról. Különleges az a rezgéscsillapítás is, amivel az új központot a régi raktáépületre építették – egy 362 hatalmas acélrugóból álló szerkezet választja el őket, megerősített talapzatát pedig 1745 betoncölöp tartja –, de különleges a több mint ezer egyedileg tervezett, 4-5 méteres üvegtáblával burkolt homlokzat is, amin bazaltszürke és csillogó fényvisszaverő pontok védenek a túlmelegedéstől.

Az egykori kikötői raktár tetejére telepített Elbphilharmonie januártól 37 méter magasból nyújt bárki számára élvezhető körpanorámát a második legnagyobb német városra. 15 év után az épület jelenleg számolt költsége az egymilliárd közelébe ért, ugyanakkor, mint fennebb írtam már, beceneve is van.

Tanulságos alaposan végignézni a képeket, és eldönteni: a lelkesedők vagy a bírálók hangja rezonál-e erősebben bennünk.

Építész és belsőépítész vezető tervezők:
Jacques Herzog, Pierre de Meuron, Ascan Mergenthaler, David Koch
Munkatársak:
Nicholas Lyons, Stefan Goeddertz, Stephan Wedrich
Tervezés indulása: 2003
Épület befejezése: 2016
Alapterület (bruttó):
120 000 m²

TÖRTÉNET A TÁJRÓL, ŐSÖKRŐL, MODERNITÁSRÓL

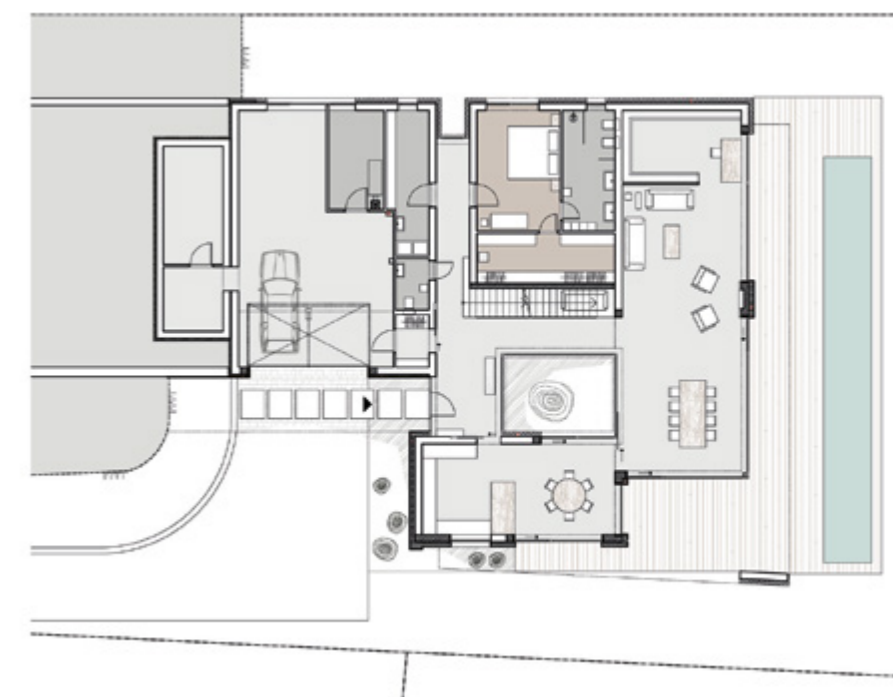
Villa Óbudán

Szöveg: Molnár Szilvia | Építész: Tóth Project Építésziroda | Fotó: Bujnovszky Tamás

LOGIKUS ÉPÍTÉSZETI ÉS BELSŐ TÉRI SZERVEZÉSÉN, VISSZAFOGOTT ANYAGHASZNÁLATÁN, KUBUSSÁGÁN TÚL JÓVAL TÖBB EZ A VILLAÉPÜLET. EMÓCIÓ, KAPCSOLAT AZ ŐSIVEL, MÉGHAELSŐ PILLANTÁSRA NEM IS ÉRTENEK VELEM EGYET.

Érzelem és ihletforrás, tágabb történeti kapcsolatok nélkül nem tudok közelíteni gondolatilag egy házhoz, legyen az köz- vagy magánépület. Az, aki mérnöki leírást vár itt, kérem, ne is olvasson tovább. Nem vagyok építész vagy szakági tervező, tisztán humán tollforgatóként másra, nem a mérnöki szerkezetre, a gépészetre, az innovációra figyelek elsősorban. Talán másodsorban sem. Történetek, élmények, a már mondott emóció, mintázatok jutnak eszembe, ha egy épületet, építményt látok. Most is ez történt.

Az általam megismert, Tóth Project tervezte házakban azok karaktere, s talán a régóta együtt dolgozó tervezői csapat ízlése miatt sok hasonlóságot „kézjegyeket” találok, mégsem beszélhe-

↑ A rámpa a főbejáratához (jobbra) visz, szemben a garázs bejárata, ahonnan külön bejáratallal szintén a lakótér előterébe lehet bejutni

tünk arról, hogy a családi házaik, villaépületeik sematikusak lennének. De pont a hasonlóság adja, hogy az eddig megépült házak között is vannak csúcspontok, kivételek, amik vagy új irányt jeleznek, mutathatnak ebben az építészetben vagy valamilyen szerencsés együttállás unikális eredményei, mint éppen ez a ház.

Óbuda külső, a Hármashatárhegy közeli területén járok, ahol bevallom, korábban még nem, vagy csak évtizedekkel ezelőtt talán. Érzésem szerint Budának ez a tája örzi még, főként a telekadottságok folytán, utcaszerkezetében a mezőgazdasági múltat: az egykorvolt szőlőparcellák, gyümölcsösök helyét a 20. század második felétől, különösen a hetvenes évektől hétfégi házak, később családiak váltották fel. A terepviszonyok szinte állandója a nyeles telek ezen a tájon, aminél egyébként az építési szellem és gyakorlat képes a hátrányt (keskenység) előnyre váltani.

Nem mutatja magát ez a ház az utcáról, mivel a telek megosztás miatt a telek hátsó, immár önálló részére épült. Szemérmes, mint az első bálozó lányok még akkor is, amikor az emelet önálló terasz kijáratához és a ház főbejáratához lefutó rámpák találkozásánál pillantunk a házra, a hófehér vakolt részekkel és betonlapokkal képzett homlokzatokra. És tartózkodó szintén a kerti, erős vertikális, nagy üvegfelületekkel felnyitott, vagy épp a zártabb, keskenyebb homlokzati szakaszok körül pásztázva. Mint ha sugallna valamit.

Az előérzet a belső térbe lépve válik valósággá. Ekkor értem meg ezt a házat, a szándékot, ami a nagyon pontos igényekkel felvezetett házaspárt és a velük nagyon egyívású építészeti ízlésű architektusokat vezérelte, vezérelhet. A külső építészeti kevés anyaggal, textúrával megkezdett története a belsőben éri el a cselekmény csúcspontját. Az előtérből, szinte egy

lépéssel, az ajtón innen feltárul a teljes földszinti térstruktúra. Központjában egy, a belső részek felé zárt, az épület tetején nyitott, körbejárható üvegkubus, amiben száz év körüli olajfa áll. Magára vonja a tekintetet, mégsem zárja el a látványt a kert, és a transzparens elhatárolású konyha, érkező, nappali felé. Kevés, funkcionális, sok esetben egyedi a bútort, nem csak a közösségibb, de privát terekben, vagyis a földszinti szülői hálóban és az emeleten, a gyerekek és a vendégek szobáiban egyaránt.

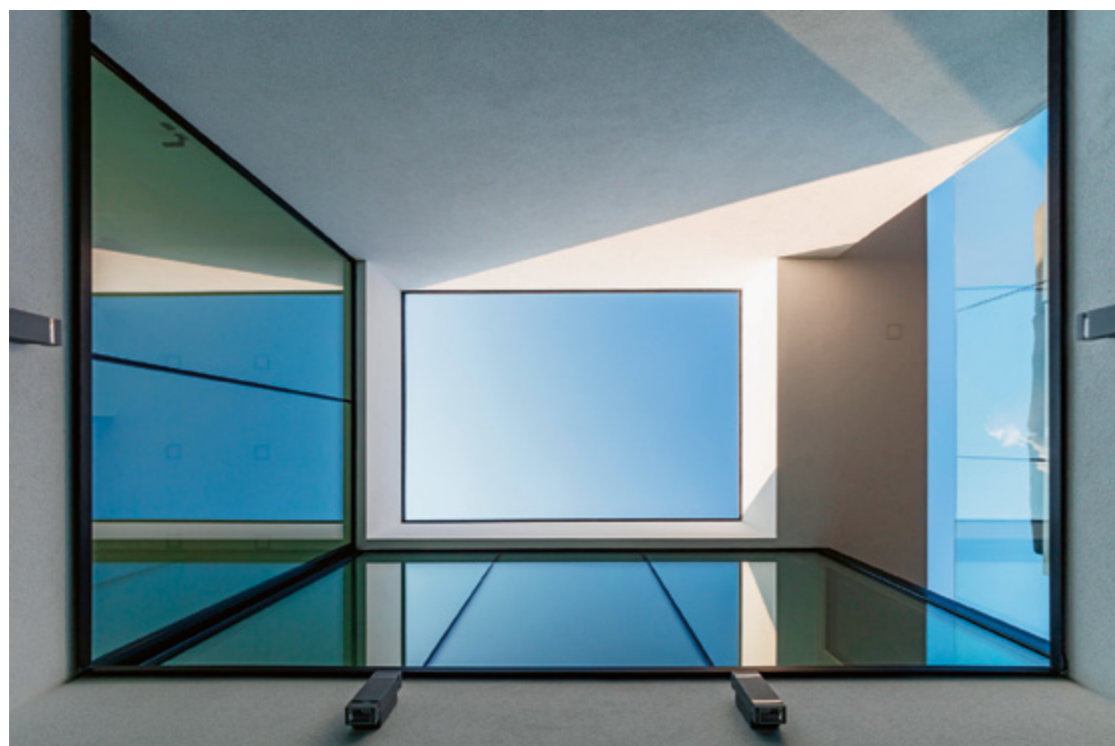
A tiszta, áttekinthető enteriőr, a bizonytalanul váló téri határok, a növényvel ültetett atrium jellegű központozás nem csupán a legjobb nemzetközi villaépítészeti példák közé repítik ezt a házat, de a modernsége ellenére felruhazza valami archetipikussal is: a klasszikus villaépítészettel. Mert ugyan a villaépítészet forrásának mondott római villa funkciójának, működésének köze sincs ahhoz, amiről itt írok, mégis

← Földszinten, a nappali szeglete, jobbra a dolgozó-tér-rész határoló fala

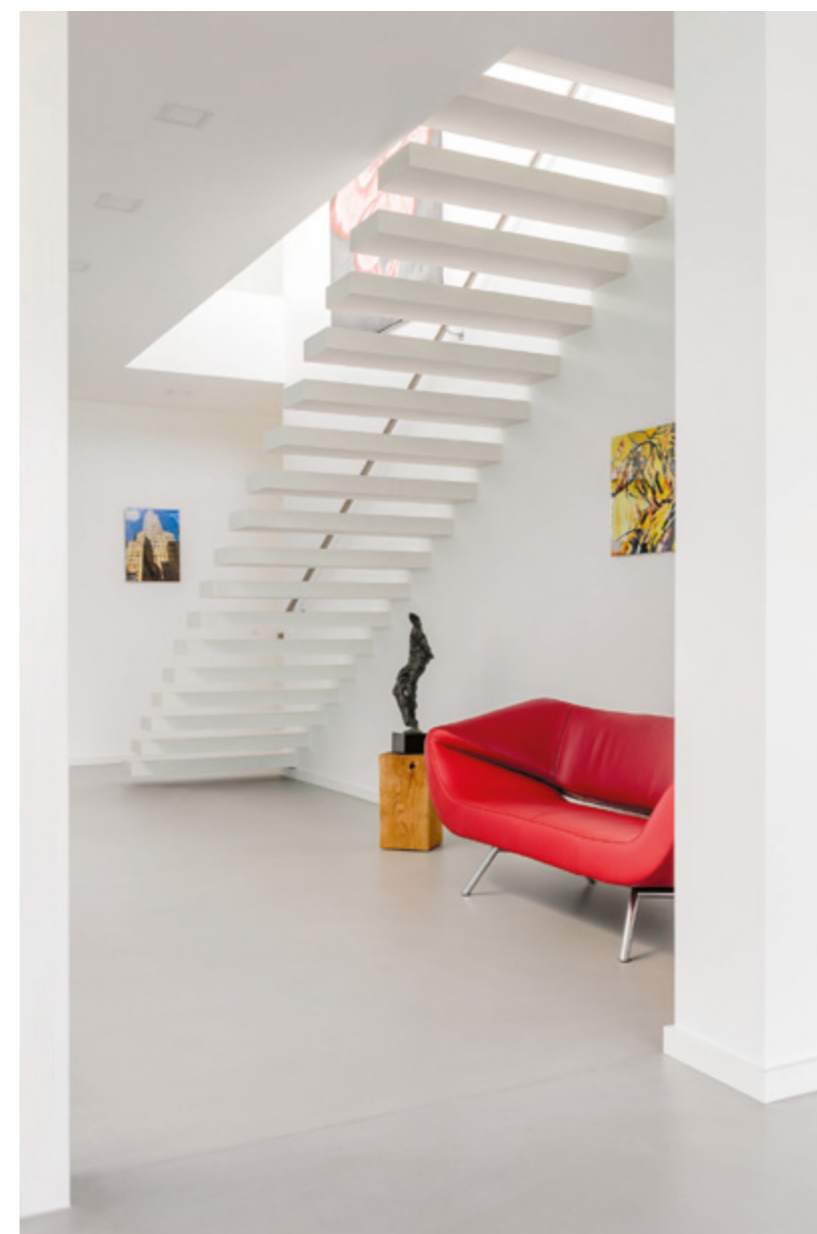
↓ Szintén a földszinten, pillantás az étkező felé, a kép előterében, balra bioethanol kandalló. A földszint, de szinte a teljes belső tér – kivéve a hálókat – padozata egynemű látszóbeton

← A központi, két szintet egybefűző üvegkubus felső megnyitása

↓ A százeves olajfával beültetett üvegkubus a bejárat felől megpillantva. Balra lebegő lépcsősor indul az emeletre, jobbra az étkező részlet látható

← Az építéssel mellett a képzőművészet is főszerepet kap ebben a házban

↑ Minden hálószobához zuhanyzóval kialakított fürdőszoba kapcsolódik

érzésem szerint távoli, familiáris kapcsolatban áll azzal. Tájba illesztett, mint a távoli rokona: mintha a dombból, a teraszokból nőne ki ez a ház; a kert, a rézsűk házzá, építménnyé válnak. A hóféhér tömb, - mivel kertek veszik körül, a kerti homlokzatával pedig keskeny erdősávra néz - rügyfakadástól lombhullásig mintha egy hatalmas zöld párnán ülne. És végül, de nem utolsó sorban a ókori római villák központi, mennyezeti megnyitása, a compluvium ami a benapozást és vízgyűjtést szolgálta, itt, modern leszármazottjánál a központi, felül nyitott üvegekubusnál pozíciójában, megformálásban, immár építészeti jelként, esztétikumként köszönti a villa lakóit.

Építészeti tervezés:

Tóth László, Papp László, Schalling Frigyes, Schmidt Péter (Tóth Project Építésziroda Kft.)

Tervezés éve:

2014

Átadás éve:

2016

Hasznos alapterület (nettó):

286 m² + 165 m² (fszt. + emelet)

→ Az emeletről belátni szinte a teljes földszinti enterőrt

↓ Egy erdősávra, azon túl a városra nyílik a panoráma

→ → A saját kertész és a környező kertek okán is olyan a vegetációs időszakban, mintha egy zöld párnán ülne ez a hóféhér épület

Az esti megvilágítás még jobban kiemeli az épülettest könnyedségét

SEMMI ROMANTIKA

Családi ház Nagykovácsiban

Szöveg: Torma Tamása | Építész: Tima Zoltán | Fotó: Bujnovszky Tamás

← ← Tiszta mértan, vízszintesek és függőlegesek

← A nappaliból nyíló teraszoldal

↓ A nappaliból tág kilátás nyílik a kertre

CSALÁDI HÁZ... EZZEL VALAMI OLYAN KEDÉLYESET SZOKTUNK JELÖLNI, AMINEK SZÉP VÖRÖS CSERÉPTETEJE VAN – ESETLEG MANZÁRDDAL (TERMÉSZETESEN), BÁRMIT JELENTSEN IS EZ . LEGYEN LEHETŐLEG TÉGLÁBÓL, AMI A KI-ÜLÉSRE, BOROZGATÁSRA ALKALMAS VERANDÁN TALÁN KÜLÖN MEG IS MUTATJA MAGÁT.

← A bútorzat szint ad a homogén belvilágnak

↓ A két épülettömböt találkozásuknál, azaz középen egy pillér és a kandallót is magába fogadó T idom tartja

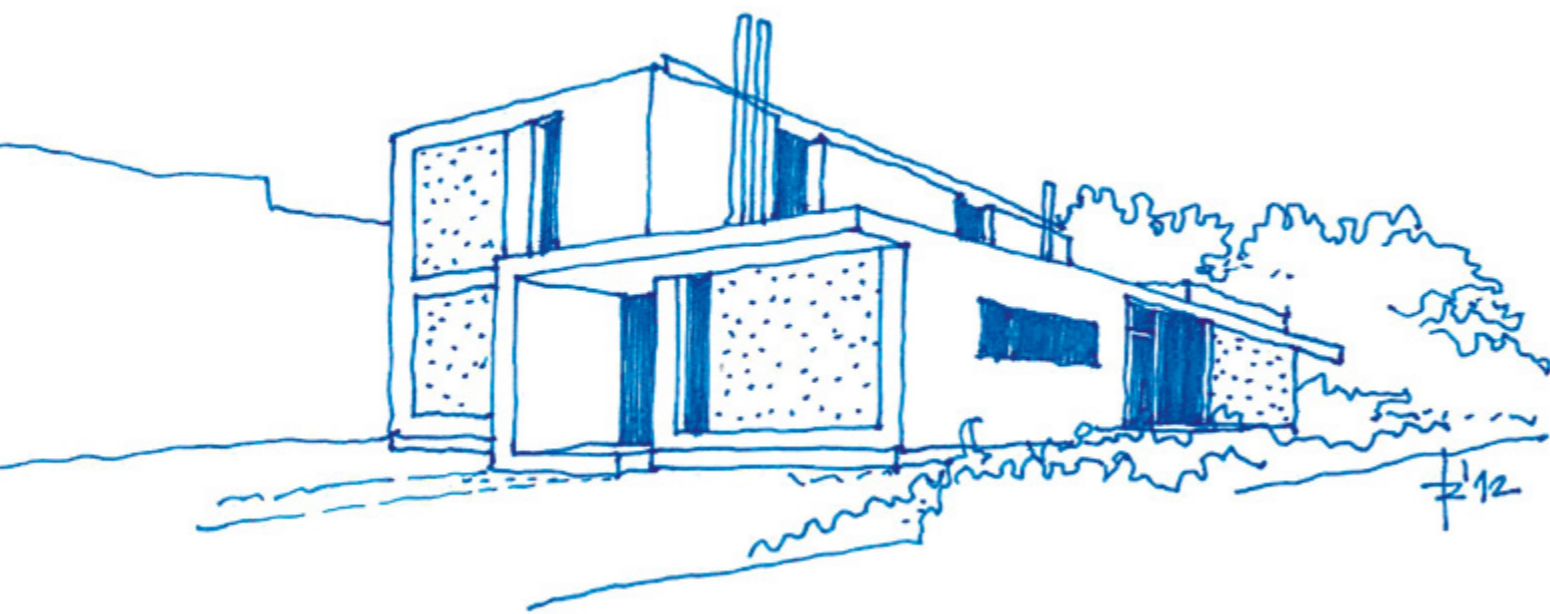
E ház határozottan nem is villa, amikkel egyébként szerencsére manapság már egyre gyakrabban találkozhatunk. Tehát nem villa, mert méreteiből, a bepakolt funkciókból célzatosan hiányzik az az extrém faktor, amit a kivagyiság vagy kivételességre törekvés táplál. Szóval első sorban csak lakni akarunk valahol, és a körítés nem számít annyira.

Persze természetesen számít. Jól látszik ez a nagykovácsi Kaszáló utcában is, hiszen ahány ház, annyiféle válasz a lakhatásra. A tipikusnál egy kategóriával újabb és gazdagabb agglomerációs környezetben járunk. A tekintet még a durva téli szürkületben is néhány szempillan-

tás alatt képes befogni a mediterrán ihletésű alacsony és féltetőket, napelemes és tornácos családi házakat, üres telket, téglával kombinált és rusztikus lécekből kirakott kerítést. Az iskola közelében viszonylag friss negyed ez – ahogy az utca neve is mutatja –, de ha lefelé, a főtca felé nézünk, azért a pásztázásunkba néhány régi (családi) ház hátsó udvara is beköszön.

Akad tehát itt minden elképzelhető abból, amit az elmúlt évtized tengerparti nyaralásokban megedzett vágyai, költségkímélő kényeserei és kényserképzetei egymásra, illetve egymás mellé helyezhettek. Itt áll az általunk kiszemelt ház, persze lapostetős, még keríté-

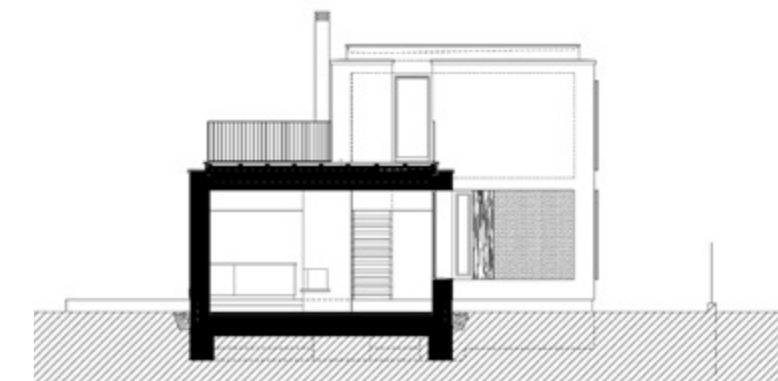
se sincs. Tiszta mértan, vízszintesek és függőlegesek, semmi organikusan vöröslő cserép vagy téglá; egy magasabb téglatest az alacsonyabb, fekvő téglakubusznak támaszkodva áll. Persze, ha ez egy totális nyugalmi helyzet lenne, nem is volna több a hetedikes fizikakönyvnél, de ahogy odatámaszkodik, ráül, abban némi feszültség is teremtődik. Nem sok, de éppen annyi, hogy érdekes legyen, és történetesen ott a bejárat. És a bejárat egyben tengely is lesz, ami hátul az épülethez tapadó teraszban végződik. Kézenfekvő fordulat lenne azt állítani, hogy ez a skandináv szikárság talán nem is illik

← Az enteriőr hangsúlyos eleme a lebegő hatású lépcső

Vezető tervező:
Tima Zoltán
Munkatársak:
Hegedűs Judit, Schreiber Gábor
Alapterület (nettó):
165 m²

← Meglepő képi beállítás: a tetőn vagyunk, a kétszintes épületrész felső szintjének részletét látjuk

↓ A bejárat egyben tengely is lesz: ami hátul az épülethez tapadó teraszban végződik

ebbe a városzéli mindenfélebe, de ez nem igaz, mert közelébe érve már csak vele foglalkozunk. Tömbszerű tömörség, ami belül levegős egyetűrségre vált, az előtérből előbb a konyhasarokba lépünk, majd az ebédlőrész mellett tovább haladva eljutunk a nappaliig – ami már újra kint, a nagyobbik teraszban folytatódik. Szolid lehatárolásokkal, nyugodt, homogén felületek között haladunk előre (a két épülettömböt találkozá-

suknál, azaz középen egy pillér és a kandallót is magába fogadó T idom tartja), egyedül az emeleti lépcsőfeljáró lebegni látszó, fém-fa rácsozata válik kivételes hangsúlyúvá. Itt a fekete és faszín, nem pedig a fehér és szürke világos egyszerűsége határozza meg ezt a családi házat, valamint az egyszerű tagolás: felül a három gyerek szobái egy fürdővel, alul a közös részek mellett még a felnőtt háló és egy vendégszoba kaptak helyet.

Mindez nagyjából 170 négyzetméteren, ami a környező villák között – és szigorúan ingatlanforgalmazási értelemben – átlagosnak tekinthető. De csak rá kell nézni, hogy lássuk, hogy ez se közelről, se távolról nem minden.

KORTÁRS ENFILADE

*Egy ház, ami egyszerre elbizonytalanít
és a természetbe emel*

Szöveg: Móré Levente | Építész: Tóth Zoltán, Nagy Csilla | Fotó: Bujnovszky Tamás

TÓTH ZOLTÁN ÉS NAGY CSILLA VILLAÉPÜLETE NEM EGYSZERŰEN ÁTÉRTTELMEZI A KLASSZIKUS EGYTENGELYES TÉRSZERVEZÉSI MÓDOT, A TÉRSZINTRE ÉS NÉHOL A TÉRSZINT ALÁ HELYEZETT ÉPÜLET ÜVEGFELÜLETEIVEL, FÉNYUDVARAIVAL ÉS MEGNYITHATÓ FALAIVAL ELMOSSA A KINT ÉS BENT HATÁRAIT. ENNEK EREDMÉNYE AZ A SAJÁTOS KETTŐSSÉG, HOGY A NYUGODT TÉRSZERVEZÉS ELLENÉRE AZ ÉPÜLET FOLYAMATOSAN FENNTARTJA FIGYELMÜNKET.

Nem talál házat, aki itt betekintene az utcáról. A rejtőzködő épület helyett az utca felől csupán az üveglapokkal áttört beton pengéfallal, az üvegekre rímelő Corten acél kapuval és a háttérből fölérő tornyosuló kocsibeálló vasbetonszerkezetével találkozhatunk, amelynek játékosan elhelyezett acél keresztgerendái a tiszta égbe vesznek. A hiányérzetből fakadó eredendő feszültségünket használta ki az építész arra, hogy az egy térszinttel lejjebb feltároló épület drámai merevségét és a nagy üvegfelületek adta bizonytalanság-érzetet a lehető legerőteljesebben élhessük át.

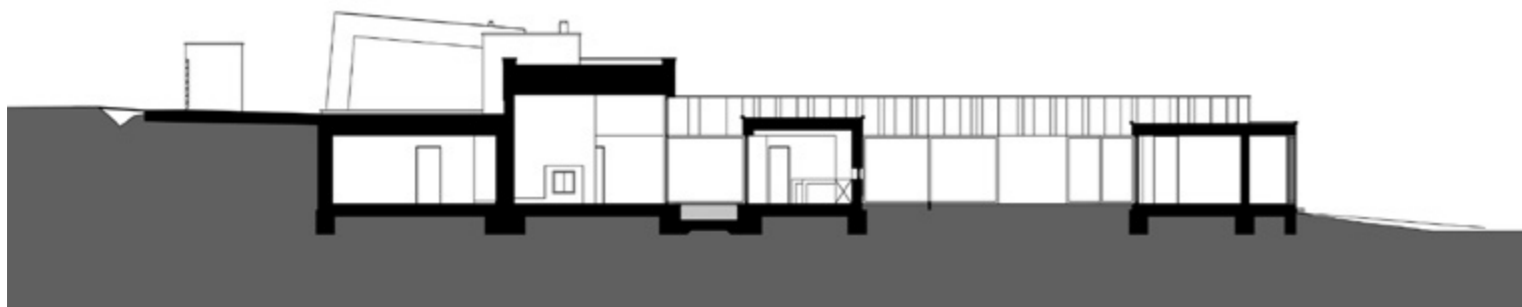
A földszintes házba levezető liftből kilépve egy óriási folyosóra jutunk, amelynek a távolba vesző végéig vezető úton újabb és újabb térélmé-

nyek fogadnak. A folyosó eggyé válik a határoló helyiségekkel és a két fényudvaron át a ház belső terébe lépő természettel, mégsem kíván velük szerves egységet alkotni. Ebben a sorolt térben nyílik meg az irányított, de szabad tömegformálás lehetősége, a hossz tengelyből kiugró részek oda kerülhetnek, ahol az a funkciójuknak leginkább megfelel.

Ez az axialitás több szempontból a ház lényegi összetevője. A keleti épületrészben a konyha és a japánkertet rejtő fényudvar kivételével kizárólag a pihenőhelyiségek és a fürdőszobák találhatóak, amelyek az amerikai diófa padlóburkolat és ajtók mellett a felülethűtéssel megoldott gépészettel is elkülönülnek a dél-nyugati háziról. A keleti oldal zártságát a délnyugati sza-

↑ A ház tetején különböző színű, sávokban ültetett növények kötik össze a természettel a bejáratot

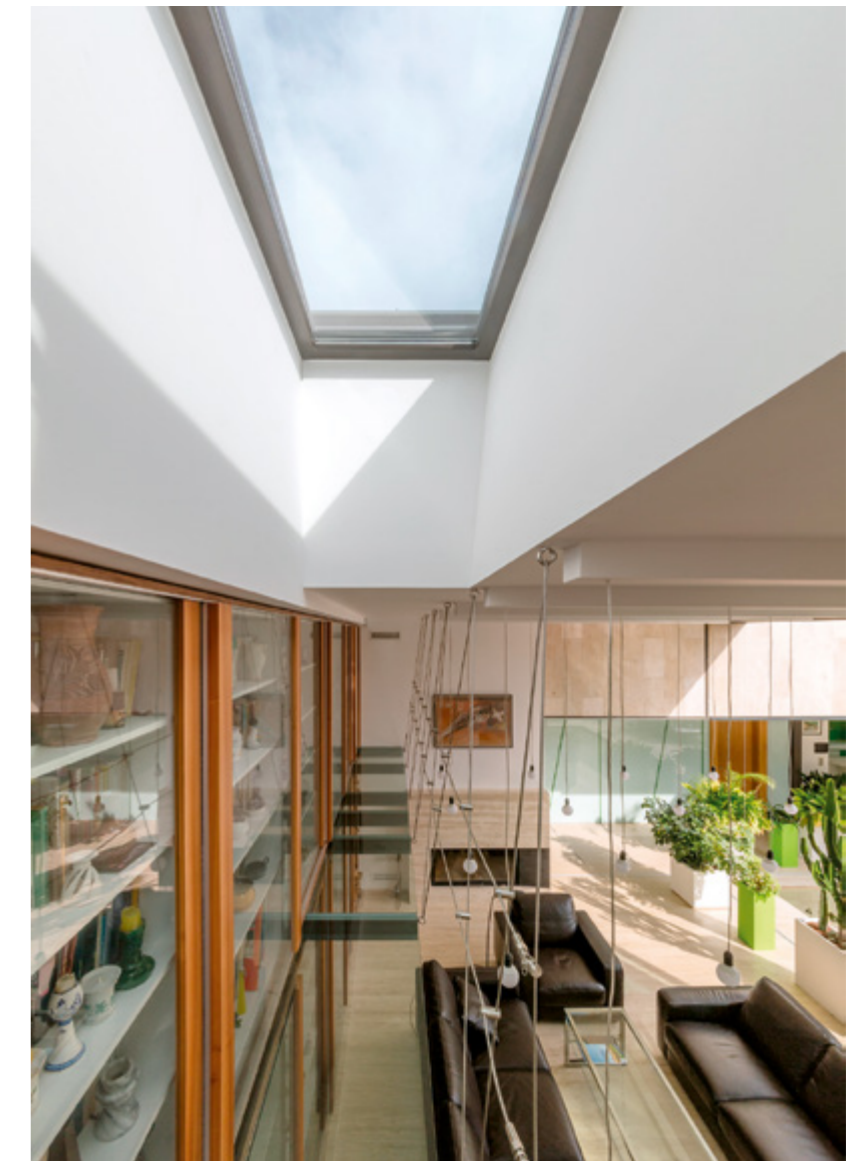
→ A kert hátsó része felől érzékelhető igazán a nappali négyméteres belmagassága, ahol egy teljes falat betöltő könyvespolc is helyet kapott

bad terek oldják fel, amelyekre a hatalmas üvegfelületek még inkább ráerősítenek. Ez az épület udvar felőli homlokzata, amelyet szinte kizárólag üvegajtók határolnak. A ház legizgalmasabb elemei a központi helyen álló díszmedence körüli falak, amelyek legalább részben a határoló falakba tolhatók, így egyetlen hatalmas térre alakítható a nappali, az étkező és a medencével ellátott udvarrész. A külső és belső burkolat mindegyikben azonos, a falak megnyitásával így elveszítjük annak érzetét, hol húzódnak a belső tér határai. Ez az élmény teremti meg a ház valódi értékét, azt az új helyzetet, amikor a ház eggyé válik a kerttel, a zárt tér adta intimitás kiterjed a kertre, a kert szabadsága pedig a házba költözik.

Az épület homlokzatán futó erőteljes párkányok adta határozott horizontálisitást két – burkolatában is elütő – dobozszerű épületrész töri meg, a nappali és az étkező közé került díszmedence pedig megteremti a vízzel való szoros kapcsolatot. Az alapvetően fehér, vakolt falfelületek monotonitását a futtatott növényzet és a Corten acél árnyékolók teszik mozgalmassabbá. A villa minden oldala kommunikál a kerttel, a ház részeinek ablakai optikai kapcsolatot nyújtanak a két kertrész között. A kétszintes kert felső részére hosszanti tengelyt hangsúlyozó, vonal mentén ültetett növények kerültek. E zöldtetőt 80 cm föld borítja, ami nagyban segíti

← A díszmedence az étkező és a folyosó falának elhúzásával a belső tér részévé vált

A medence felől az épület egyértelműen a hagyományos modernizmus örökösének látszik

↑ A nappaliban lévő könyvespolc kétemeletes könyvtárként működik, amelynek felső szintje üvegábrán érhető el

← A japán kertet rejtő fényudvar erőteljes látványa meghatározza a belső teret

Vezető építész tervező, belsőépítész:
Tóth Zoltán, Nagy Csilla (Artgroup)
Építész, belsőépítész munkatársak:
Kimle Olga, Kollár Petra, Máté Enikő
Tervezés éve:
2011
Átadás éve:
2015
Alapterület (nettó):
300 m²

← A fényudvarra
a fürdőszoba felől is
kijuthatunk

↓ A hátsókert egybeforr a fa-
lakra futtatott vadszőlővel,
amely minden évszakban
más-más színt és hangulatot
ad a háznak

az egyenletes hőmérséklet megtartását még klíma nélkül is. Hasonló célt szolgál a keleti homlokzat vadszőlővel való befuttatása, amelyből az ablakokat karakteres Corten acéllemezrel növelt ablakkeretek emelik ki, de az ide került növényfal igazi haszna a hálószobák ablakában érezhető, a természettel való közvetlen kapcsolat megteremtése volt.

Amint a belső terek feloldódnak a külsőben, a nagy üvegfelületek, a víz szerepe és a minőségi anyaghasználat egyaránt kiemelt hangsúlyt kap. E négy elem kapcsolata Mies van der Rohe tereit idézi fel ebben a budaörsi villában, amelyben (csakúgy, mint a német mesternél) az üveg szerepe a döntően meghatározó – egyedi üveg-híd a nappaliban, a falakon üvegburkolat, üveg díszítőelemek a belső térben. Tóth Zoltán és Nagy Csilla épülete is túlmutat az üveg áttetszőségének kihasználásán, az ily módon lehatárolt terek egybecsengése és ezáltal a természetbe való illesztése egy újfajta otthon-élményt nyújthat a villa szerencsés lakóinak.

← A japán kert egyetlen
fényforrása alulról világítja
meg az itt álló fát, amely este
rendkívül mozgalmassá
teszi a nyugodt fehér falakat

FELÖLTŐ

A Forráspont „Energiaház” bemutatóközpont épülete, Paks

Szöveg: Martinkó József | Építés: Ifj. Prof. Dr. Kistelegdi István DLA, Ph.D. | Fotó: Greypixel Workshop

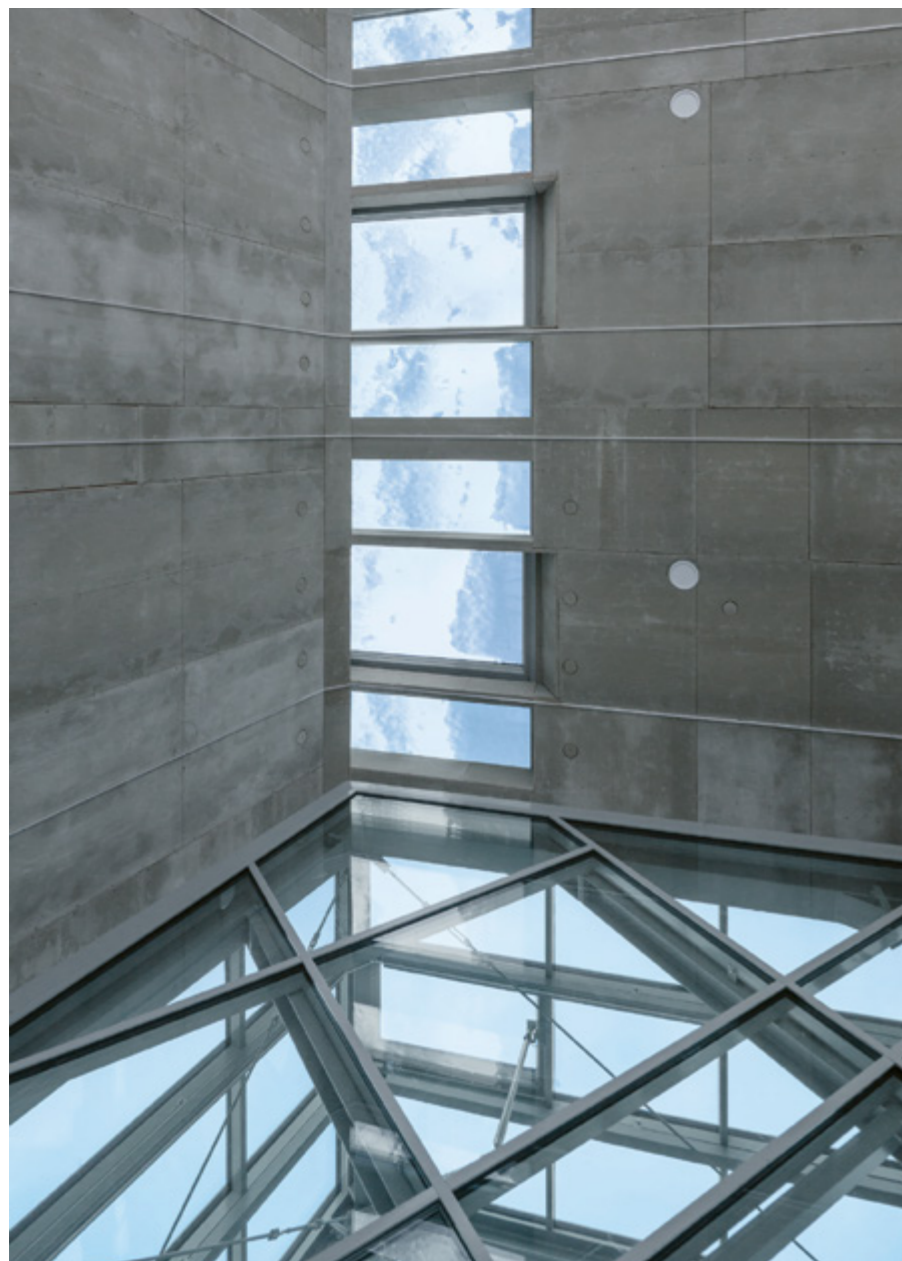
↓ A jól olvasható kontúrú ház egyensúlyt keres az eco-tech esztétika és a hagyománytisztelet között

→ Leglátványosabb működési és szerkezeti jellegzetessége az átalakíthatóság, vagyis egy sínpáron mozgó héjazat

...MINT MIKOR AZ EMBER HIDEGBEN KABÁTOT ÖLT, MAJD MELEGBEN LEVESZI AZT. AZ ÉPÍTÉSZET RÉGI ÁLMA, HOGY OLYAN STRUKTÚRÁKAT ALKOSON MEG, AMIK KÉPESEK DINAMIKUSAN AZ EMBERI IGÉNYEKHEZ, KÖRNYEZETI FELTÉTELEKHEZ FORMÁLNI ÖNMAGUKAT. AZ ARCHIGRAM CSOPORTTÓL A PNEUMATIKUS RENDSZEREKEN ÁT, EGÉSZEN KAS OOSTERHUIS HÁZAIIG SZÁMOS FUTURISZTIKUS, KÍSÉRLETI ELKÉPZELÉST ISMERÜNK, AMIBEN MEGJELENIK A „FORMÁLHATÓ HÁZ” MEGALKOTÁSA IRÁNTI TÖREKVÉS.

A bevezetőben említett igények fokozottan jelennek meg napjainkban, amikor egy-egy lakóhely klimatikus környezete szélsőséges értékek között mozog. Hideg tél és nyári kánikula eltérő szerkezeti megoldásokat kívánnak meg főképpen akkor, ha fontos az adott lakóter élhetősége, komfortja is. Az energiadesign elnevezésű szakterületet a Pécsi Tudományegyetemen kutató ifj. Kistelegdi István építész és munkatársai az elmúlt években több épület megtervezése és megvalósítása során alkalmazhatták azokat az eljárásokat, amelyek révén

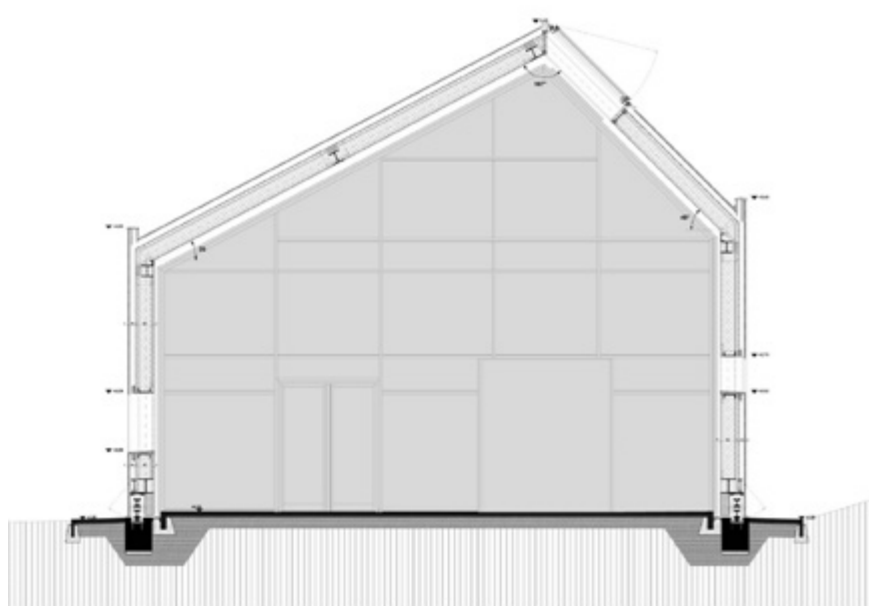

← Nincs túlbonyolítva, de részleteiben rendkívül kifinomult

↓ Teljes mértékben fém-üveg konstrukciós rész

→ Komplex, egyebek mellett a szociális helyiségeket, lépcsőt, raktárakat, gépészeti helyiséget magába foglaló tömör, zárt, kétszintes tömeg

energetikai szempontból „jobb” házak épülhetnek a jövőben. Ezek közül aktuális témánk szempontjából is kiemelkedik a komlói RATI pluszenergia mérlegűvé fejleszhető iroda és termelőcsarnok (OCTOGON 2012/10.), ahol nagyobb léptékben, valós körülmények között is kipróbálhattak az alkotók egy sor szimulációkon keresztül kutatott energiahatékony építészeti alkalmazást. Ráadásul ez a publikáció is bizonyította, hogy az energiatudatos építészet nem feltétlenül jár együtt esztétikai kompromisszumokkal, vagyis vizuális értelemben az „okos építészet” nem feltétlenül ronda.

A RATI átadása óta szűk öt év telt el. Éppen ezért az első hírek beérkezése után fokozott érdeklődéssel vártuk az új, nagyobb szabású, tervezési szempontból már az első információk alapján is sokat ígérő paksi projektjük megvalósulását. Tulajdonképpen a paksi Aktív Ener-

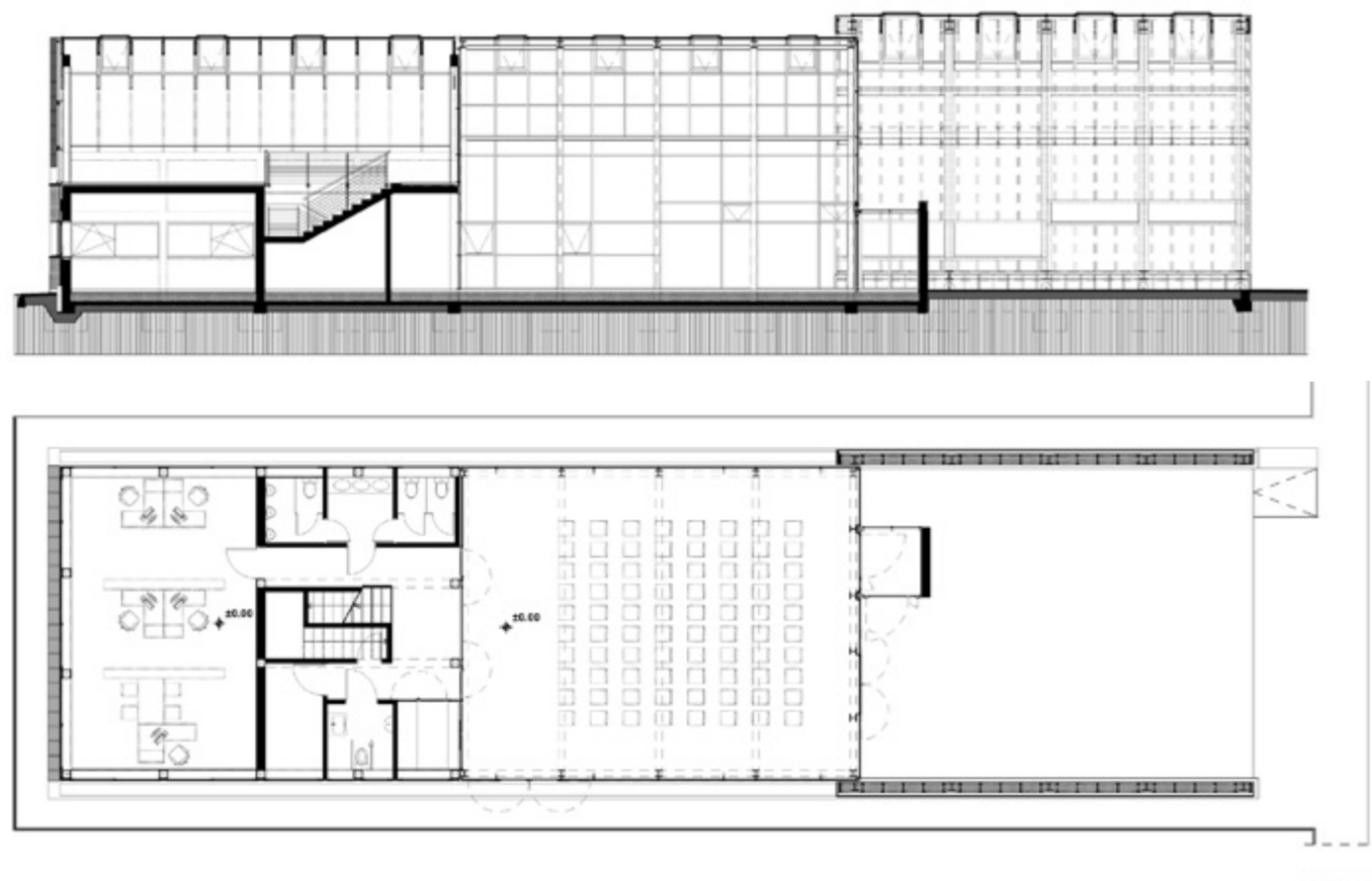
gia Egyesület megbízásából, pályázati forrásból felépült ház egy önreflexív alkotás. Reflektál a technológiai és építészeti, tervezési és üzemeltetési, esztétikai, művészeti kérdések szerteágazó témakörének egészére: „(...) fenntartható életmód és energiahatékony, környezetbarát építés és gépészeti technológiák bemutatását hivatott szolgálni kiállításokkal, konferenciákkal és szakmai rendezvényekkel – olvasható a műleírásban. Másrészt az épület már önmagában is a fenntartható építés egy kiemelkedő esettanulmányát kell, hogy demonstrálja, ahol tervezési cél volt a korszerű, hatékony és komfortos épület kialakítása mellett, egy olyan építészeti-esztétikai megjelenést kialakítani, mely az épület rendeltetését és ökológiai küldetését önmagából egyedi módon ki is sugározza.”

A végeredmény a három elemből álló ház, ami rendhagyó módon old meg, illetve szemléltet

egy sor innovációt az energiadesign területén. A jól olvasható kontúrú, magastető, ház formájú ház egyensúlyt keres az eco-tech esztétika és a hagyománytisztelet között. Nincs túlbonyolítva, de részleteiben rendkívül kifinomult. Leglátványosabb működési és szerkezeti jellegzetessége az átalakíthatóság, vagyis egy sánpáron mozgó héjazat, amivel téli, nyári, illetve őszi/tavaszi árnyékolási, szigetelési viszonyokat lehet létrehozni úgy, hogy mindez az épület belső tereinek funkcionális használatát nem korlátozza. Tehát, akár egy kabáttal, a ház átöltözteti magát.

Mivel az épület elsősorban technológiai, gépészeti, szerkezeti megoldásai miatt válik különlegessé, ezért rendhagyó módon álljon itt a műleírás egy részlete a tőlünk megszokottól kissé nagyobb terjedelemben:

„Az első, magastető épületrész állandó kiállítást, iroda-tárgyalókat és az egész komplexum

»szerviz-részlegét«, szociális helységeit, a lépcsőt és raktárakat, gépészeti helyiséget magába foglaló tömör zárt kétszintes tömeg. Ez a rész vasbeton pillérváz, vasbeton födém szerkezetből és vályogtégla kitöltő falazatból áll. A téli fűtési időszakban a mozgatható héjszerkezet ezen épületrész külső burokszerkezte fölött helyezkedik el és hőszigeteli a tömör házat.

A második épületrész, az időszakos kiállítás és rendezvényter formailag megegyezik az első épületrész geometriájával, viszont teljes mértékben fém-üveg konstrukció. A fűtés kor passzív télikert-légkollektorként is működő egyterű, kis méretű csarnokjellegű tér üveg-burokszerkezte fölül nyáron a mozgatható hőszigetelő héjszerkezetet egy motoros mechanizmus eltolja, miáltal az üvegtér nyári hővédelemben és hatékony külső árnyékolásban részesül. Az üvegcsarnok teljes mértékben természetesen átszellőztethető.

A harmadik épületrészt az üvegcsarnok előtti nyitott terasz képezi, mely fölül átmeneti időszakokban a mozgatható héjszerkezet eltolódik és egy kellemes nyitott-fedett tornác jellegű teret alakít ki, rendezvények, kávézó terasz helyszínéül. (...)

ÉPÜLET- ÉS TARTÓSZERKEZETEK

A »tömör« épület 3 m raszterű, vasbeton pillérváz tartószerkezettel vályogtégla kitöltő- és válaszfalazattal, monolit vasbeton födémmel és lépcsővel, melyek a »nyári üzemmódban« nagy hő-tehetetlenségükkel nagymértékben elősegítik az épületrész hőegyensúlyának megőrzését. (...) A tetőtér hő- és fénykomfortját az északeleti 45 fokos -, így elsősorban egyenes dif-fúz fényt kapó - tetősíkba épített tetőablakok és azok átszellőztetése biztosítja. (...) A »mozgatható burok« falainak és tetőzetének elsődleges tartószerkezetét szintén 3 m-enként elhelyezett, hosszirányban merevített HEA 260 acélkeretek adják (...) Az I formájú tartók teljes keresztmetszete befűjt hőszigeteléssel biztosítja a »tömör épület« külső hőburkát a téli időszakban. (...)

Építéset:

Ifj. Prof. Dr. Kistelegdi István DLA, Ph.D.

Építész munkatársak:

Id. Prof. Dr. Kistelegdi István DLA,

Baranyai Bólint Ph.D.

Szakági tervezők:

Sándor Zsolt (statika); Vígh Szabolcs

(épületgépészet); ifj. Sas Gyula (épületvillamosság);

Dittrich Ernő (közmu); Molnár István (út)

Tervezés éve:

2014

Megvalósítás:

2015-2016

Szintterület (nettó):

283,67 m²

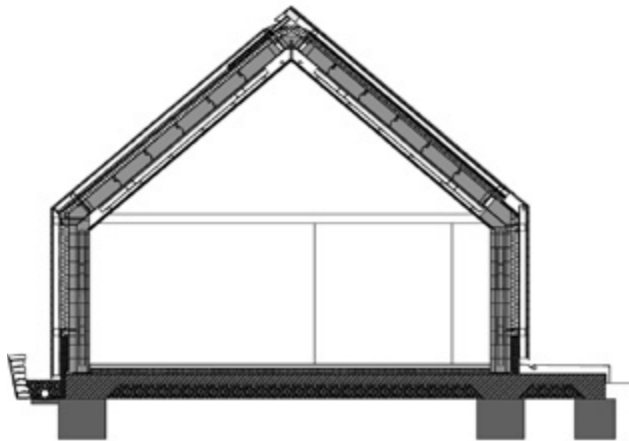

Az épület már önmagában is a fenntartható építés egy kiemelkedő esettanulmányát kell, hogy demonstrálja

AZ ÉN KIS FALUM

*Építésziroda és tudásközpont
Erdőhorvátiban*

Szöveg: Martinkó József | *Építéset: Sorosi Zsolt, Kalóczki Éva* |
Fotó: Wolfgang Croce

↑ *Különböző korok bátor közelítése*

AZ ÉPÍTÉSZET EREJE. AKI AZ ERDŐKKEL, HEGYEKKEL ÖVEZETT, A TOLCSVA-VÖLGYÉBEN MEGHÚZÓDÓ ERDŐHORVÁTI TÉRKÉPÉT BÚJVA A HATSZÁZ LELKES TELEPÜLÉST ELŐSZÖR MEGLÁTJA, ÓHATATLANUL AZ „ISTEN HÁTA MÖGÖTTI” KIFEJEZÉS JUT AZ ESZÉBE. SÉRTŐDÉS NE ESSÉK, DE HA EGY HÁZ IDEHAZA, SÁROSPATAKTÓL HÚSZ KILOMÉTERRE A ZEMPLÉN LÁBÁNÁL TALÁLHATÓ APRÓ FALUBAN ÉPÜLT FEL, ARRÓL ELSŐ BLIKKRE NEM FELTÉTLENÜL A KORTÁRS ÉPÍTÉSZET FŐVONULATA JUT A KRITIKUS ESZÉBE. SÚLYOS TÉVEDÉS.

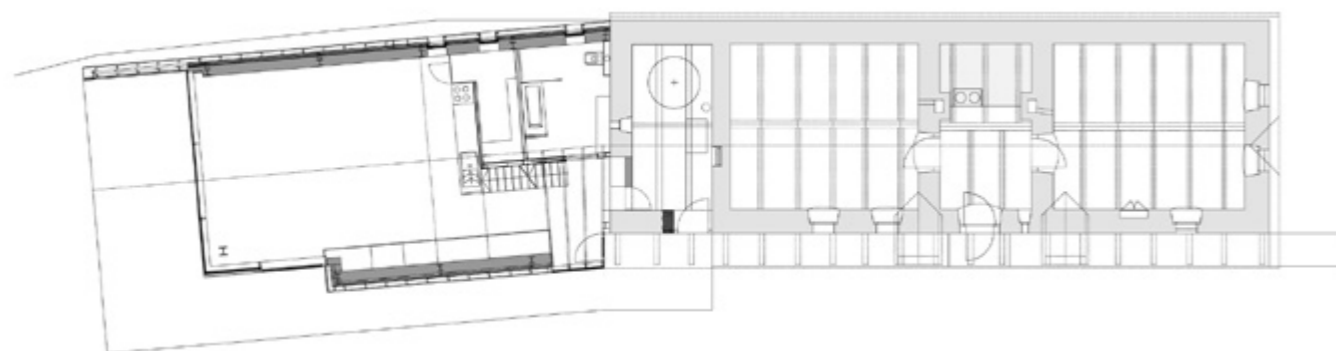
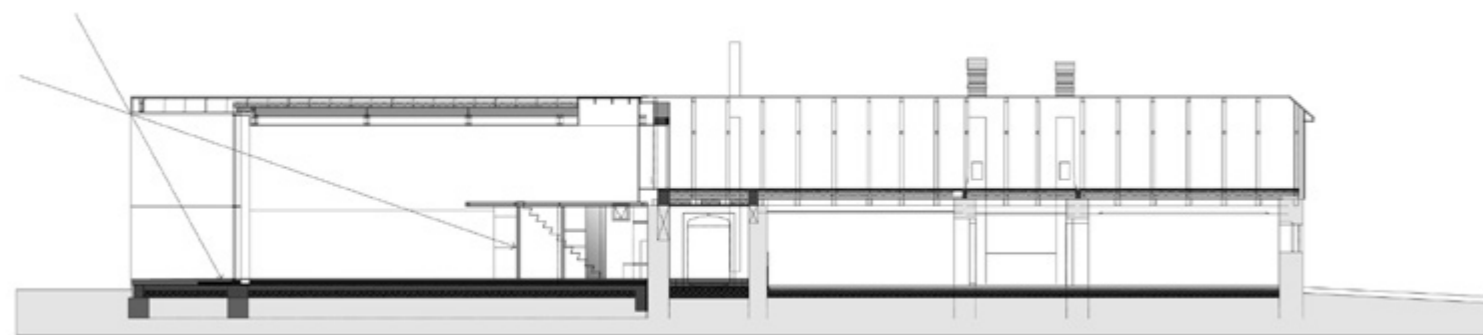
Hiába a kortárs építészeti regionalizmus, ha itthon ez az áramlat még mindig jellemzően a nyugati országrészhez, gazdagabb, divatosabb területekhez, vagy menő borászatokhoz kötődik. Noha a Sugár Péterék által tervezett tolcsvai Oremus Borászat nem esik messze innen, mégis a meglepetés erejével hat olyan érzékeny, nagyvonalú, bátor koncepcióval találkozni Erdőhorvátiban, mint Sorosi Zsolt és felesége, Kalóczki Éva épülete esetében. Már maga az épület funkciója is zavarba ejtő. Arról van szó ugyanis, hogy a zömében műemléki felújításokkal fog-

lalkozó építések nem pusztán stúdiót terveztek maguknak, hanem arra törekedtek, hogy új házuk kortárs építészeti központként, bemutatóterként, könyvtárként is működjön. Céljuk, hogy a ház sugározza azt a kreatív energiát és esztétikumot, ami arra sarkallhatja a régió építetőit, tervezőit is, hogy bátran keressenek új utakat, megoldásokat a munkájuk során.

Mindezt a tervezők úgy valósították meg, hogy kortárs építészeti elképzeléseik gyökerét fizikailag is a régió építészeti múltjához kötötték, mégpedig egy erős gesztussal. Tolda-

lékről beszélünk ugyanis, ami a Kalóczki Éva családjának immár 150 éve birtokában lévő régi parasztházat bővíti mélyen az udvarbelő irányában. Ezt a kapcsolatot tovább erősíti, hogy a magastetős kontúr a régi ház kontúrjának geometriájához illeszkedik. Miközben szerves kapcsolatról, illeszkedésről beszélünk, mégis látványos a régi és új részek különbözősége. Itt nem pusztán az anyaghasználatra gondolhatunk, hanem a két ház tengelyének néhány fokos szögben történő szögtörésére is.

Az alkotók szinte eszükön kívül, ha szabad ezt a szót használni, minimalista gesztusrendszerrel rajzolták meg az új ház részleteit. Ebben segítségükre volt a PREFALZ márkájú szürke alumíniumfedés, amivel a tetősíkok és a falak egymeművé válhattak, a határoló síkok vonalvezetése is visszafogott, feszes, elegáns. A tetőidom látványosan túlfut, hogy alatta egy fedett-nyitott terasz jöjjön létre, illetve a bejárati zónában megjelenik az üveg-függönyfal, amin keresztül a ház nagy részébe természetes fény érkezik - mindezek a megoldások erős vizuális kap-

↓ A tetőidom látványosan túlfut, alatta egy fedett-nyitott terasz jött létre

→ A 150 éves házrész és a kortárs találkozása

↓ Ebből az irányból, a terasz felől nézve olyan érzésünk támad, mintha egy „üvegház” kapott volna olyan alumíniumtetőt

csolatot teremtenek a belső és külső tér között. Ebből az irányból, a terasz felől nézve az érzésünk támad, mintha egy „üvegház” kapott volna olyan alumíniumtetőt, ami karakteresen túlnyúlik azon. Üveg-megnyításra például egy másik részen is láthatunk. Közvetlenül a régi és új ház találkozásánál fut le a tetőről a földig egy üvegsáv, aminek az a funkciója, hogy a galériaszintet, illetve annak lépcsőjét természetes bevilágításhoz juttassa. Mivel a régi parasztház közvetlenül csatlakozik az újonnan kialakított műteremhez és lakáshoz, fontos volt, hogy támaszkodhassanak a 400 négyzetméter felületű homlokzati és tetőrendszer csomóponti megoldásaira. Az elegendő átszellőztetett légrés és a szakszerű kivitelezés kreatív csendet és privát nyugalmat biztosítanak a házban.

Egyelőre az a terv, hogy a régi parasztházat folyamatosan nem használja a házaspár, hanem csak a legszükségesebb karbantartá-

si munkálatokat végzik el rajta, vagyis hagyják, hogy az idő háborítatlanul alakítsa tovább ezt a házrészét. Noha tervezői praxisuk leginkább történelmi és egyházi épületekre fókuszál, bíznak benne, hogy az új építésziroda, építészeti tudásközpont segítségükre lesz abban, hogy megrendelőiket nyitottabb, bátrabb elképzelések felé terelje. Látványos, példaértékű eszközt választottak ehhez, amihez csak gratulálni lehet.

Építész tervezők:
Soroszi Zsolt, Kalóczy Éva
Tervezés éve:
2012
Átadás éve:
2015
Alapterület (nettó):
150 m²

↑ *Építéstudió, kortárs építészeti központ, bemutatótér, könyvtár*

→ *Az üvegsáv funkciója, hogy a galériaszintet, illetve annak lépcsőjét természetes bevilágításhoz juttassa*

← *Részlet a belső térből;*
fotó: Sorosi Zsolt

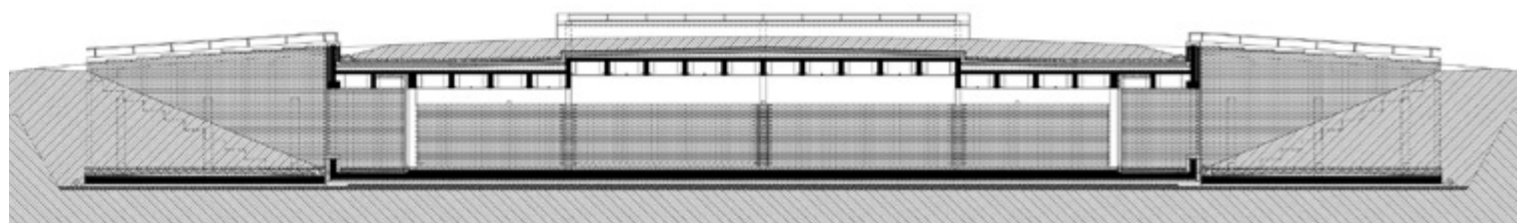
← A kültéri részre kifut a fogadóépület gránit burkolata és kiskockakő burkolattal váltakozik

A jelentős építészeti és művelődési örökség feltárása már az 1970-es években megkezdődött

KILÁTÁS(OK)

A megőrzés lehetőségeiről a somogyvári Szent László Nemzeti Emlékhely kapcsán

Szöveg: Uhl Gabriella | Építéset: Szentkúti Viktor, Halmai Dénes, Molnár Csaba DLA | Fotó: Bujnovszky Tamás

AZ ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG MEGŐRZÉSÉNEK ÉS BEMUTATÁSÁNAK LEHETŐSÉGEI JELENTŐSEN ÁTALAKULTAK, A KÉPALKOTÁS SZÁMOS FRISS ÉS EREDETI MEGOLDÁSSAL ÁLLT ELŐ, A LÁTOGATÓBARÁT TURISZTIKAI SZEMPONTOK VALAMINT A TUDOMÁNYOS DOKUMENTÁCIÓ ÉS MEGÓVÁS ÖSSZEHANGOLHATÓ. ERRE KIVÁLÓ PÉLDA A SOMOGYVÁROTT ÁTADOTT ÚJ LÁTOGATÓKÖZPONT.

A somogyi dombok között fekvő, a 12. század végén alapított bencés kolostor a maga korában jelentős szerepet töltött be a magyarországi kulturális kapcsolatokban. A Szent László király által a Saint Gilles-i francia bencések számára építtetett kolostor, annak ellenére, hogy a tagjai közé a 13. század közepéig csak franciák léphettek, hatással volt a magyar politikára és kultúrára. Az élénk művészeti, művelődési kapcsolato-

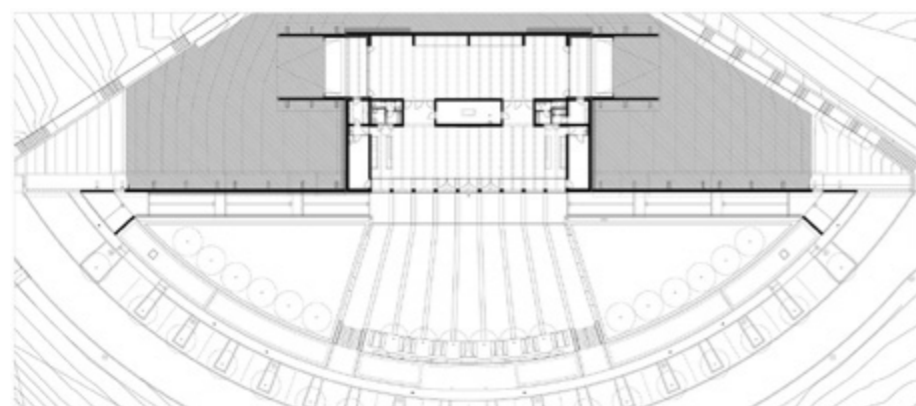

kat folyamatos utánpótlással erősítette a francia jelenlét. A később fallal körülvelt erődítménnyé alakított templom és kolostor a törökök megjelenéséig látta el vallási-védelmi funkcióját, de a török harcokban sokat próbált Somogyban nem tudta tartani magát. Később szinte kővenként hasznosították újra a környező települések. Feltárása az 1970-es években kezdődött meg.

A látogatóközpont méltósága abban rejlik, hogy sikerült az egykor monumentális román-kori bazilika romjait előtérbe helyezni, és hogy szinte tájelemként rejtőzik el a somogyi dombok között, visszafogott anyag- (látszóbeton és klinkertégla) és színhasználata feloldódik a természetben, illetve a kolostor megmaradt köveinek koloritjába. A rendezés elve maximálisan figyelembe vette azt a körforgást és rétegzettséget, amely az Árpád-kori emlékek és a természet viszonyában található. A bazilika már építéstörténetével is fejtőrést okozott a szakértőknek,

↓ A központ egyszerű, funkcionális kiállítótéreiben igényesen, szellemesen mutatják be a többszöri ásatásokkor előkerült leletanyagot

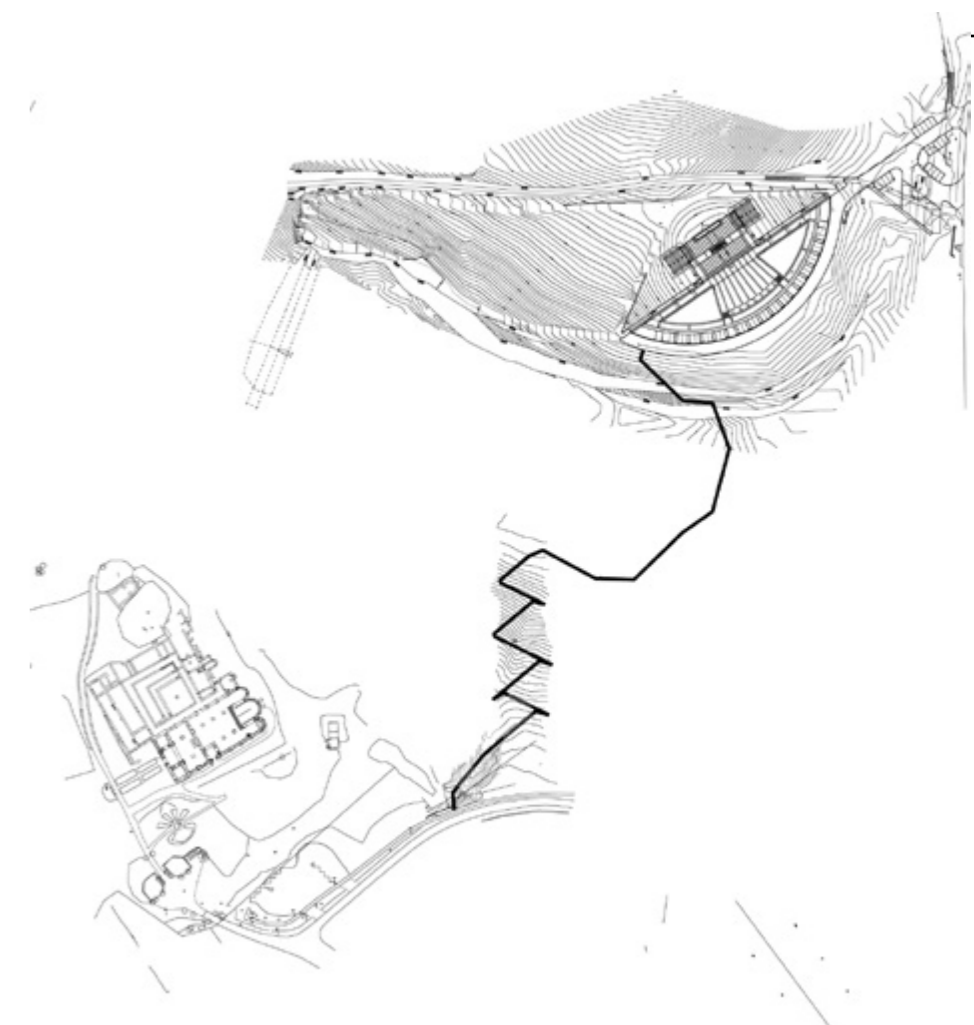
→ A látogatóközpont szinte tájelemként rejtőzik el a somogyi dombok alatt, visszafogott anyag- (látszóbeton és klinkertégla) és színhasználata feloldódik a természetben

hiszen francia kulturális kapcsolatai ellenére itáliai ihletettségű, háromhajós, kereszthajó nélküli, félköríves apszissal záruló alaprajzot mutat. A későbbi építési szakaszokban megjelent, igényes ikonográfiai programot kibontó oszlopfők, domborművek viszont észak-francia pallérozottságú mesterekről tanúskodnak. Az új látogatóközpont hagyta kibontakozni ezt a bonyolult építészeti rétegzettséget, és igényesen mutatja be a többszöri ásatások során előkerült leletanyagot.

Az egykori feltárási utakat követő ösvények fonata szinte vezeti a tekintetet az emlékhelyig, és az épület földbe rejttségével azt a természetes létmódot mutatja, amelyből az örökségünket kibontani lehet. Miközben régészeti lelőhelyet és ásatási szituációt imitál, a látogatóknak is megad minden kényelmet. Ezzel harmonizál a környezetalakítás, amely alkalmazkodik a táj hangulatához, kerti bútoraival a bukolikus atmoszférát erősíti.

Szerencsére az eredeti tervektől eltérően a látogatóközpont, mint épület létrehozása került a középpontba, eltolva a figyelmet a rekonstrukcióról. Nem vitatva az állagmegóvás fontosságát, a rekonstrukció olyan radikális beavatkozás a műemlék „létmódjába”, amely a mégoly gondos kutatások ellenére sem képes az összes építési periódus egyidejű megmutatására. Egyetlen elképzelt állapotot mutathat, amely ki van téve az újabb kutatások felülírásainak. Ezért is remek az új látogatóközpont, mert a tudományos feldolgozások alapján valóban teret ad a néző saját emlékezetének és tudásának mozgósítására.

Felelős építész tervezők:
Szentkúti Viktor, Halmai Dénes, Molnár Csaba DLA (M Építész Iroda Kft.)
Építész munkatársak:
Vörös Tamás, Pethő Regina, Istók Viktória, Koch Lilla Boróka
Tájépítészet:
Remeczki Rita, Massány Edina (Open Air Design Kft.)
Rehabilitáció: Pandula András (Épített Környezetért Alapítvány)

Romterület állagmegóvás:
Cséfalvay Gyula
Installáció-kiállítás tervezés:
Tubákos Ádám, Lukácsi Nóra, Császár Szabolcs (OPADI Studio Kft.)
Kiállítás grafika:
Tubákos Ádám, Vass Petra, Sztolyka Ildikó, Morvai Péter, Fránkó János (OPADI Studio Kft.)
Kiállítás kurátorok:
Győr Attila, Nagy Veronika, Gaylhoffer-Kovács Gábor

Generálkivitelezés:
Horváth Péter divízióvezető
- Laki Épületszobrász Zrt.
Tervezés éve:
2011-2013
Átadás éve:
2015
Épület alapterülete (bruttó):
1013 m²

KIHÍVÁSOK ÉS KIFINOMULT RENDSZEREK

Eredetileg Koppány vezér vára Somogyvár, már a korai középkorban szakrális központ volt. Több mint 900 évvel ezelőtt épült, messzi földön híres Apátságát a halála után szentté avatott László király által behívott francia bencés szerzetesek alapították.

Az egykori Bencés Apátság romjainak és környékének, mai nevén a Szent László Nemzeti Emlékhelynek fejlesztésére közbeszerzési eljárásban pályázatot írtak ki, melyet cégünk, a LAKI Épületszobrász Zrt. nyert meg. Generálkivitelezőként vettünk részt a projektben, amiben a megbízó egy épületkomplexum létrehozását jelölte ki 2014-es projektindulással és 2015-ös befejezéssel. A cél az volt, hogy a Kupavárhegy lábánál, a romterület mellett, természetesen azzal szoros kapcsolatban

a terület legendájához, múltjához méltó, építészettörténeti/kultúrtörténeti kiállításnak is helyet adó látogatóközpont jöjjön létre.

Generálkivitelezőként számunkra kihívást jelentett az M Építész Iroda tervezői által megálmodott - tájba illesztett, részben földdel takart, növényekkel beültetett - épületek megépítése során a látszóbeton-szerkezetek megfelelő elkészítése. A lábazati részeknél a deszkaszalu fastruktúráját úgy kellett megjelenítenünk, hogy a zsaluzatban előre kirekesztett betűkkel készült felirati rendszerek is megfelelő módon érvényesüljenek. A kifinomult módszerekkel megalkotott látszóbeton felületek, valamint a szerelt homlokzati klinkertégla és ragasztott klinker padlóburkolat - a homlokzati és tetőfelületek - a földdel nem eltakart részekben domi-

nálnak. Ezeknek az eltérő anyagú felületeknek a találkozásánál nagyon nagy gondossággal kellett eljárniuk, például a fogadóépület homlokzati falának íves lezárásaként megjelenő látszóbeton elemek kivitelezésekor. Ezek esetében a betonfelület a szerelt téglaburkolathoz síkban kapcsolódik, ugyanakkor íves felső résszel készült, mindeközben a téglaburkolat lépcsőzéséhez (fugatartással) igazítani kellett az alsó részt is.

A kiszolgáló épületrész belső kialakítása a külsőhöz viszonyítva szerényebbnek mondható, hiszen itt csak vizesblokkok és tűzvíz tározók

találhatóak. Műszaki tartalma és a megépítéséhez használt különleges anyagok miatt azonban fontos megemlíteni ezt az épületet is. Ebben a temperáló fűtést kiszolgáló speciális padlófűtési rendszert terveztek be a tervezők, továbbá a tűzvíz tározókban a lehető legminimálisabb helyigényű, nagy hőszigetelő képességű, ritkán használt anyagokat alkalmaztak.

A kiállításnak helyet adó fogadóépület nagyobb részben földdel borított, tetején főként levendulával telepített. E miatt a speciális helyzet miatt az

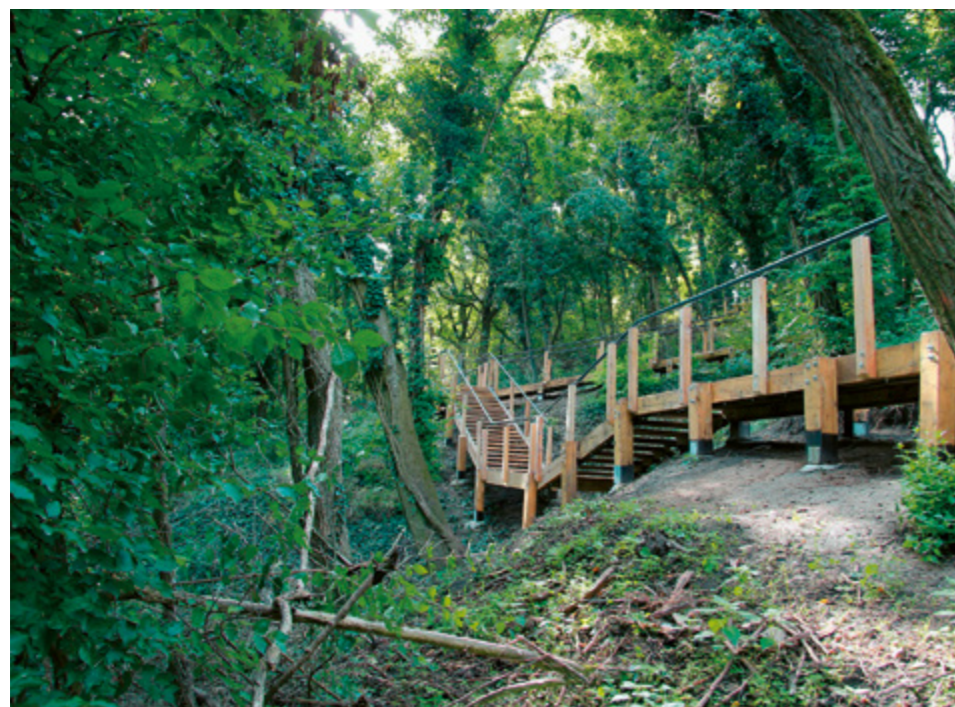
Fotó: Lantal

alaplemez alatt, a pincefalak mellett a talajvíz összegyűjtésére és elvezetésére drén- és szivárgó rendszert kellett kiépíteni. Belépve az épületbe az látható, hogy a belső design letisztult, amiben a szürke gránit padlóburkolat, a látszóbeton felületek és a natúr mészhomok téglaburkolat dominálnak. Az épületek közötti kültéri részre „kifut” a fogadóépület gránit burkolata, amit kiskockakő burkolattal kombináltunk. A látszóbeton itt egyedi bútorok formájában is megjelenik.

Az épületek körül komplex és nagy volumenű tereprendezést és környezetrendezést végeztünk el, növényeket ültettünk. Nem csupán dísznövényeket, de szőlőt és gyümölcsöst is. Mivel ez a látogatóközpont a tájba illesztett, ezért különös gondossággal válogattuk össze a közlekedőterületeket és a parkolókat burkoló térköveket, amik aszfaltburkolati szakaszokkal váltakoznak. A szőlő és gyümölcsös területe pedig körüljárható, tölgyfa támfalakkal szegélyezett gyalogos sétány övezi. A tölgyfa

tartószerkezetként és vörösfenyővel kombinálva burkolatként szintén „visszaköszön” a látogatóközpontot és a meglévő romterületet összekötő erdei úton. Itt a kivitelezésben talán az okozott az átlagosnál nagyobb nehézségeket, hogy természetvédelmi területen kellett nagy gondossággal eljárni, ahol csekély méretű betonpontalapokra támaszkodhat a korábbi gyalogos ösvény vonalát követő sétány szerkezete, ami a megóvandó növényzet felett fut, ráadásul lépcsőkkel és kis lejtésű szakaszokkal kellett áthidalni a völgy és a Kupavárhegy szintkülönbségét.

Mivel a látogatóközpontban és a környékén keletkezett szennyvíz speciális szennyvíztisztító berendezéseken keresztül, elszikkasztva a talajba kerül, ezért – természetesen a természetvédelmi területre vonatkozó előírásokat figyelembe véve – a telepített növényzet öntözővizét adó, mély fúrt kút mellett talajvízmegfigyelő-kutat is létesítenünk kellett.

LAKI

LAKI Épületszobrász Zrt.
Építőipari generálkivitelezés, fővállalkozás
1151 Budapest, Magyoród útja 12-14.
telefon: 36-1-814-2128 | telefax: 36-1-814-2122
e-mail: info@lakinet.hu | web: www.laki.hu

M SORA

Ablak, ami értéket teremt

Nagy üvegfelületek
optikai keret nélkül.
Kiváló hőszigetelés,
tökéletes design.

M SORA PANORAMIC

FELTŰNŐ TAPINTAT

A szászvári vár rehabilitációja

← Az északi palotaszárny emelete egy különleges szerkezeten nyugszik azért, hogy a földszint téglá ráépítésén túl ne nyomja további súly a romokat

↓ A műemléki falkutatások során derült fény arra, hogy a későbarokk plébánia épülete még őrizi a középkori udvarház falait

Szöveg: Pleskovic Viola | Építéset: Albert János, Mersits Ildikó, dr. Szabó Éva | Fotó: Bujnovszky Tamás

ITT VALAMI EGÉSZEN MÁS TÖRTÉNT, MINT DIÓSGYÓRBN, VAGY FÜZÉREN. ELSŐRE TALÁN MERÉSZNEK TŰNIK A VÉGEREDMÉNY. EGY NAGYON VÁLTOZATOS – POZITÍV ÉRTELEMBEN VETT – ZŰRZAVARNAK LÁTSZIK, AHOL A NÉZŐNEK LÉPÉSRŐL LÉPÉSRE KELL KIDERÍTENIE, MIRŐL IS VAN SZÓ. ÁM HA EZ SIKERÜL, NEM MARAD EL A KATARZIS SZÁSZVÁRON.

Ez a hajdani bányászváros a mecsek-hegység keleti lejtőjén terül el. a középkorban pécspüspökeinek birtoka volt itt, központjának építészeti

momentumai több száz évig várták felfedezését. a katolikus plébániaház késő barokk falait kutatva végül az 1980-as években derült fény az igazságra: a középkori udvarház javarésze fennmaradt a későbbi korok átalakításai mögött.

Ettől fogva az épület közvetlen környezetében is megkezdődtek az ásások Gerő Győző és G. Sándor Nagy Mária vezetésével, és a méteres földfeltöltés alatt további palotaszárnyak alapfalai láttak napvilágot. Helyreállítási tervek ugyan ekkor is születtek, de az idő előrehaladtával a források elfogytak, a kutatás leállt és 2013-

ig az épület sorsának jobbra fordulását várta.

Végül egy EU-s pályázatnak köszönhetően kezdődtek meg ismét a munkálatok. A régészeti feladatokra akkor Buzás Gergelyt kérték fel. Ha várrekonstrukcióról van szó, neve valószínűleg mindenkinek eszébe jut, az ő segítségével pedig kirajzolódott az erőd építészettörténete. Egészen röviden egy olyan, kezdetben csak emeletes, toronnyal kapcsolt udvarházzal volt szó, mely a Nagy Lajos halála utáni nemesi viszályok miatt folyamatosan alakult erődítménnyé a 16. századig. Buzás

← ← Az északi palotaszárnny kortárs homlokzatán az eredeti ablakok kötőredékei emlékeztetnek a múltra

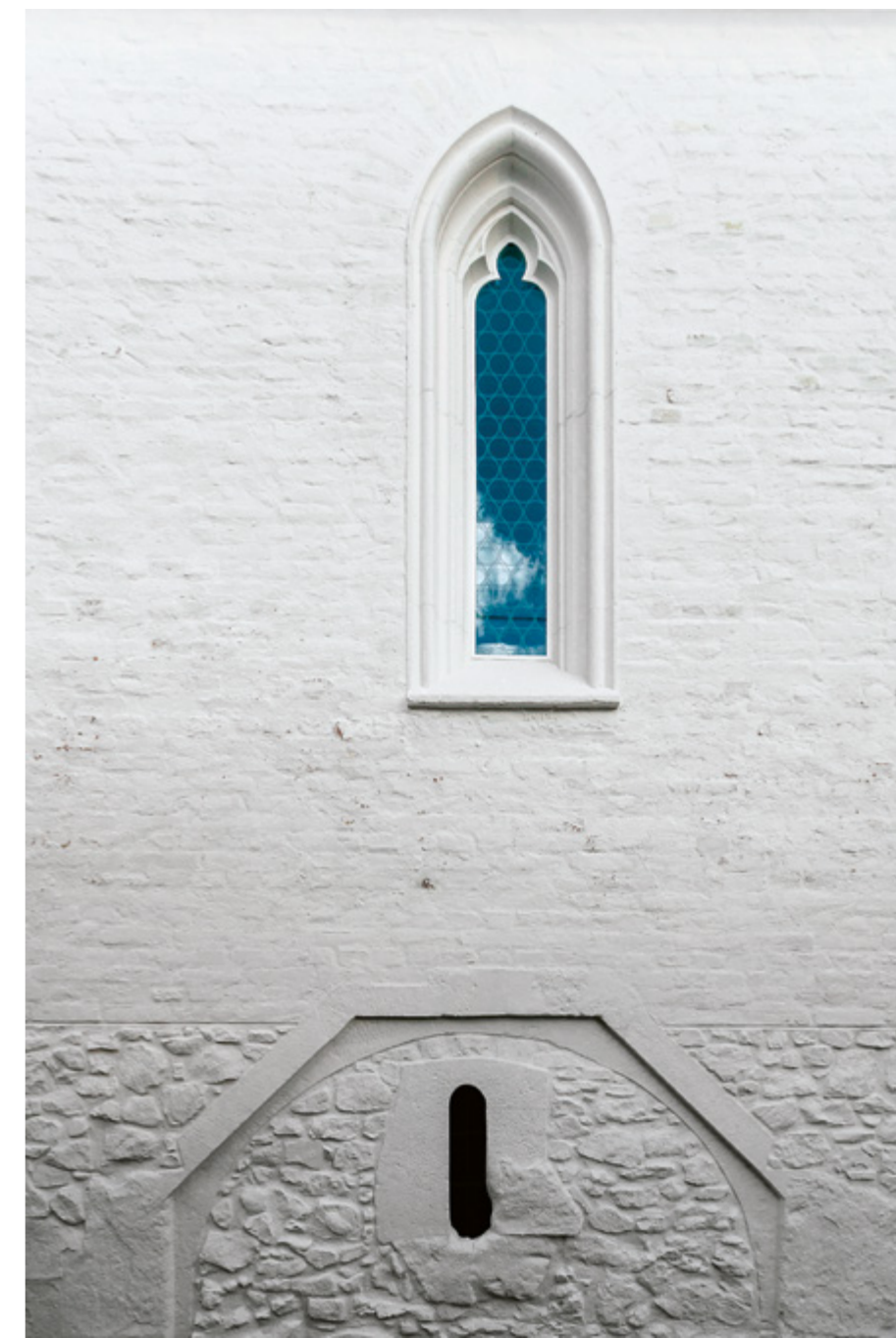
← A torony modern vasbeton lépcsője helyett szépen megmunkált tölgyfa struktúra vezet az emeletekre

való munka itt már a múlté, annak előnyeit csak a statikailag legszükségesebb esetekben használták fel, akkor is rejtetten. A műemléki felújítások irányelveit adó Velencei Charta (1964) ezen hatása, úgy tűnik, végre feledésbe merül, de filozófiájának megfelelőbb alkalmazása azért az északi palota üveghomlokzatán még visszaköszön.

Ennek a szárnynak az alapfalai között egy vasbeton pillérrendszer húzódik. Rajta nyugszik az emelet acélszerkezete, hisz a romok már nem bírták volna el egy következő szint súlyát. Valahol az 1960-as évek gondolkodása tette normává az ilyenfajta üvegezést középkori romokon. Szanyi József Salomontoronyra szánt terve, Ferenczy Károly Diósgyőrré és Koppány Tibor Esztergomra tervezett üvegfalai talán tényleg túl harsányak lennének a mai szemnek egy történelmi emlékhelyen. Viszont olyan elemek lehettek ezek, melyek a középkori anyagok rongálása nélkül léteztek és lettek volna bármikor eltávolíthatóak. A helyettük megvalósított vasbeton ráépítésekről ez már nem mondható el. Szászvár nem Esztergom, Székesfehérvár vagy Visegrád. Ettől függetlenül ritka középkori emlékhely, ahol azért bátrabban lehetett kísérletezni, és az esztétikai siker sem maradt el.

A terep rendezésén a különböző periódusok körbefutó várfalai dominánsak, de igazán autentikus az is, hogy a belső udvarban a régi járószint eredeti kövein lépkedhet a mai kor embere.

Szintén felújításra szorult egy újkori gazdasági épület, ahová zöld energiájú faapríték kazán került. Érzékeny attitűdre vall, hogy az északi palota hűtőgépezését az épület mögötti kerítésfalba építették be. Vizuálisan extrém, de mérnöki szempontból tapintatos megnyilvánulásokról van szó mindenhol, hirdelve a vár új életét és rendeltetését.

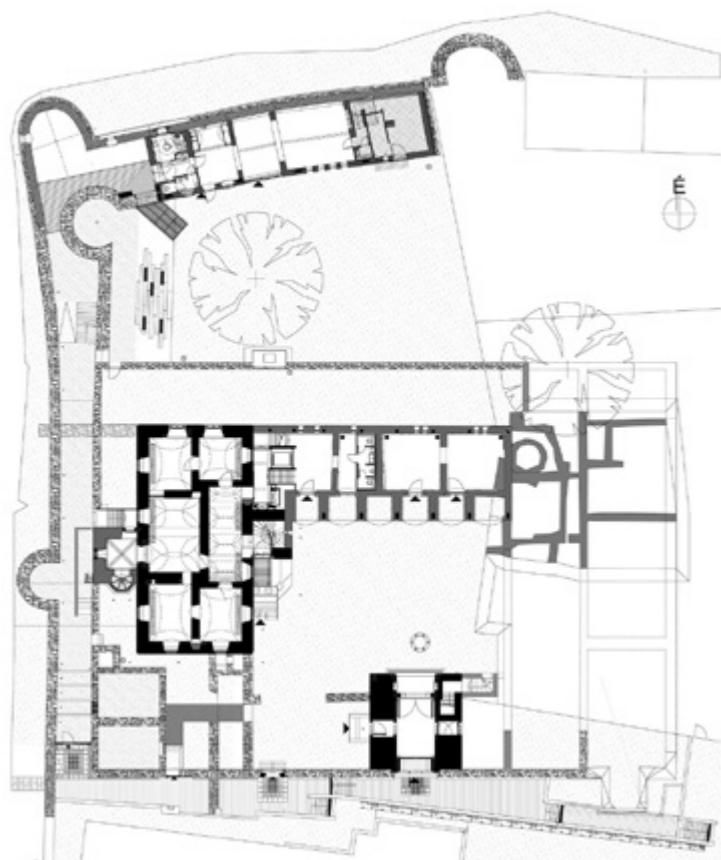

interneten könnyen elérhető leírását és periodizációs rajzait mindenképpen érdemes átböngészni a látogatás előtt.

Albert János, Mersits Ildikó és dr. Szabó Éva nevéhez köthető a 2016 nyarán elkészült látvány. Az összkép heterogén, hiszen minden egyes részletre más-más műemlékvédelmi elvet alkalmaztak. A teljes középkori sziluett kiépítését így nem kísérelték meg, de a plébánián belül megtalált középkori kápolna fennmaradt faragványai, boltindításai már alkalmassá tették a rekonstrukcióra. Hőfőér, belső kialakítását nem háborgató formában történt mindez. Az eredeti kövek másolatai be is kerültek a szerkezetbe, felületeit azonban érdemes lett volna a textúrán túl színében is megkülönböztetni. A néző így könnyebben értelmezhetné, hogy mi alapján zajlott a kápolna szinte semmiből történő újjáépítése.

Az épülettömb felújítása minden másban a barokk korban kialakult formákra, boltozatokra, térelosztásra koncentrált. Nem próbálták felidézni a középkori alakzatot, hisz nincs rá elegendő forrás. A torony korábban beépített vasbeton lépcsőjét az erősen meggyengült szerkezet további roncsolása nélkül sikerült kibontani, hogy a helyére középkori csigalépcsőket is idéző, ám modern tölgyfa fokokat tervezzenek. Az épület egyik legizlausebb részlete ez. Innen lehet feljutni a padlástérbe, ahová a gépészeti tér került, megőrizve egyúttal a barokk tetőszerkezetet is.

A továbbépítések anyaga leginkább a bontott téglá volt. Térdig érő romjaiból így emelték fel a bejárati kaputorony szintjét is. Az épület hiteles magassága csak később készülhet el, remélhetőleg az eredeti maradványok teljes megőrzésével együtt. Jól látható, hogy a vasbetonfalakkal

Építész tervezők:
Albert János, Mersits Ildikó, dr. Szabó Éva
Régészeti kutatás:
dr. Gerőné dr. Sándor Mária, dr. Gerő Győző
(2010-ig), dr. Buzás Gergely (2013-tól)
Műemléki konzulens: Schőner Lászlóné
Kőrestaurátor: Osgyáni Vilmos
Kályharestaurátor: Soós László, Szabéni Judit
Festőrestaurátor: Mauks Zoltán, Mauksné Dittrich Csilla
Szigetelési szakértő: dr. Perényi László Mihály, Kövesi László
Belsőépítész: Virágos Gábor, dr. Lukács Zsófia

↓ Az együttes képe kelet felől. A kaputorony hitelesebb magasságának megépítése a későbbi tervekben szerepel majd

↑ Egy olyan, kezdetben csak emeletes, toronnyal kapcsolt udvarházzal volt szó, mely a Nagy Lajos halála utáni nemesi viszályok miatt folyamatosan alakult erődítménnyé a 16. századig

A kapun állépvve, a vár belső udvarának szinte épségben előkerült eredeti járósíntjére léphetünk

KICSINY CSODA A CSODARABBIK ÚTJÁN

Rabbiház Mádon

Szöveg: Molnár Szilvia | Építéset: Szécsi Zsolt, M. Juhász Ágnes | Fotó: Bujnovszky Tamás

A MÁD KÖZPONTJÁBAN ÁLLÓ, BAROKK ÉS COPF ÉPÍTÉSZETI JEGYEKET MUTATÓ ZSINAGÓGA KÖZELÉBEN HÓFEHÉR HOMLOKZATOS, A FÖLDSZINT ÉS AZ EMELET EGYES SZAKASZAIN AMBÍTUSOS ÉPÜLET, A RABBIHÁZ ÁLL, INNEN INDUL A CSODARABBIK ÚTJA ZARÁNDOK ÚTVONAL.

A Csodarabbik útjának kiindulópontján álló ház maga is csodaszámba megy: viszonylag ritka, hogy a zsidó kultúrához kapcsolódóan megőrződött, régi építészeti anyagban a templomokon és a temetőknél túl mást is megismerhet az utókor. Nyitóképünkön az egyik szálláshely, jobbra a „rabbiszoba”

Régi dokumentumok alapján már az 1770-es években állt zsidó imaház Mádon, de a bevezetőben említett ortodox zsinagóga, „a Mádi zsinagóga” melynek megépítését két gazdag, környékbeli borász család, a Brener és a Teitelbaum finanszírozták, 1795-re épült meg. A soá után néptelenné vált, szakralitását vesztett épületet egy helyi lakos óvta évtizedeken át, a '70-es években hivatalból végeztek állagmegóvási munkákat is, de a valódi, szakszerű helyreállítást a 2000-es években a New York-i székhelyű World Monuments Fund Jewish Heritage Grant programja tette lehetővé: a rekonstrukciós tervet Wirth Péter és Benkő Ágnes építészek készítették el, munkájukhoz Dávid Ferenc adott szakmai, építészettörténeti háttérrel. A rekonstrukció 2004 tavaszára lett készen.

Néhány lépésre az imaház áll a zsinagógával azonos korú, barokk Rabbiház, mely történetéhez sok híres rabbi neve – mint Amram Blum, Feivel Horovitz Schwartz Ábrahám és fia, Naftali, illetve Mordechai Leib Winkler – és tevékenysége köthető.

Noha Mád nem tartozott az igazán jelentős hászid központok sorába, jeshivája (egyházi iskolája, mely szerepe szerint talán papnőveldeként oldható fel leginkább) messze földről vonzotta a hallgatókat, a 20. század elején az itt tanuló ún. bóherek száma meghaladta a százat.

A soá utáni évtizedekben ennek a lakó (rabbilakás) és oktatási funkciókat ellátó épületnek a sorsa is a szakrális zsidó épületekét követte: pusztulás, „felújítás” - a '60-as években -, aminek a következtében az eredeti térrendszer módosult, és szükségelakásokat alakítottak ki a falai között.

Változást a kétezres évek hoztak. Vagyonkezelői tulajdonba és az EMIH kezelésébe került a ház, s bő tíz évvel később, a 2012-ben meghirdetett „Utazás a Zsidó örökségben Észak-

Magyarországon - zarándokút az észak-magyarországi zsidó vallási és kulturális örökségek mentén” című pályázat adott lehetőséget arra, hogy mai, új, a zsidó kultúrát bemutató, megtartó funkciót kapjon, s visszanyerje régi építészeti, téri pompáját.

A rekonstrukció 2015-ben történt meg, azóta az épület a Tokaj-Hegyalja zsidó emlékhelyek központja, melyben múzeum, interaktív kiállítóter („a rabbi dolgozószobája”), családfakutató szoba, valamint csoportos (a tetőtérben kialakított) és egy-egy páros, privát szobával szálláshely található, de felszerelt kóser konyha is működik itt.

A vegyeskő és téglafalazatú, téglaboltozatú, kint és bent vakolt homlokzatú, kétszintes épület, mint Szécsi Zsolt építészttől megtudtuk, az átalakítások, a megrongálódás ellenére megőrizte a építészeti barokk jellegét, falazatot, s például a tornácos részen a későbbi burkolat alól előkerült, nagyon jó állapotban a barokk kori padozat is. Az épületben történt festőrestaurátori kutatás kevés eredeti díszítő festést tárt fel,

a belső falazatok színezése azonban a restaurátori kutatáson alapuló színvilágot tükrözik vissza. Míg a tetőtérben új helyiségeket alakítottak ki, az eredeti élettereken visszaállították az egykori térrendszert - számomra a csodával és meglepetéssel ért fel, hogy a megidézett rabbi szobával határos falban megtalálták és feltárták a régi füstölőllyukat/füstölőházat (és láthatóvá tették). De a tervezőtől azt is megtudtuk, hogy a feltárt dokumentáció alapján jól meghatározható az is, hogy az egyes helyiségeket egykor mire használták.

Építész tervezők:

Szécsi Zsolt, M. Juhász Ágnes, Kozma Klára, Czíkö Miklós, Baksa Péter (Örökségvédelmi Tervező és Szolgáltató Kft.)

Belsőépítész:

Horváth Viktória, Nánási Zsolt (FILMSET Kft.)

Berendezés:

Szakáts Tibor, Breier Dávid (Props Commando)

Generálkivitelező: Laki Zrt.

← ← Az 1795-ben megépült zsinagóga belső tere. Az épület rekonstrukciós tervezői Wirth Péter és Benkő Ágnes voltak

← A barokk és copfjegyeket mutató épület külső képe

KÜLÖNLEGES ZARÁNDOKÚT- FEJLESZTÉS MÁDON

A 2012-ben meghirdetett „Utazás a Zsidó örökségben Észak-Magyarországon - zarándokút az észak-magyarországi zsidó vallási és kulturális örökségek mentén” című pályázat keretében Mádton két épület is visszanyerte régi pompáját: a Zsinagóga és az úgynevezett Rabbiház, melyek rekonstrukciójában cégünk, a LAKI Épületszobrász Zrt. is részt vett. A Zsinagóga esetében az épület 2004-es teljes rekonstrukcióját követően most részleges homlokzat-felújítás és utólagos falszigetelés történt, mindezt folyamatos egyházi működés mellett végeztük el. Az épülethomlokzat egyes részeit igen leromlott állapotban találtuk: a keleti és a nyugati oromfalon a bádogozás hibái és hiánya miatt a vakolatok leáztak, a lábazati zónák a szigetelési rendszer elégtelensége miatt károsodtak, a vakolat feltáskásodott.

A kivitelezés során a homlokzati felületek átvizsgálását végeztük el, ezt követte a sérült vakolati részek leverése, majd a homlokzati tagozatok újrarahúzásával WTA minősítésű páraáteresztő vakolatot készítettünk. A homlokzati tagozatok és oromfalak bádogozásának cseréje és a hiányzó elemek pótlása mellett a 670 m² homlokzatfelület átfestettük, illetve az oromfalak köveleinek javítását, vízzáró fugázást, hidrofóbizálást végeztünk el. A belső térben az utólagos falszigetelési munkák részeként, a tervekben meghatározott falszakaszokon a sérült vakolatok leverését, majd furatos injektált vegyi szigeteléssel a talajnedvesség elleni szigetelést is elvégeztük, ezt követően a belső térben is páraáteresztő vakolatot hordtuk fel, a falakra végül hagyományos mészfestést került;

természetesen festőrestaurátori felügyelettel a kapcsolódó díszítőfestések javítása is megtörtént.

A Zsinagóga közelében álló, páratlan értékű Rabbiház esetében 2015 márciusa és októbere között rekonstrukció, de egyúttal fejlesztés is történt, hiszen ez a ház ma már kiállítótér és korszerű zarándokszállás is egyszerre. A tervezési program összeállításakor a tervezők célja az épület eredeti térstruktúrájának visszaállítása volt, ezért az alsó szinten az eredeti helyiségeket megtartották, a későbbi, műemléki értéket nem képviselő belső átépítéseket pedig megszüntették. Az épület a korának megfelelő és a méretéhez igazodó komplex gépészeti és elektromos hálózatot kapott. Az összetett, funkcióbővítő rekonstrukció nyomán a zarándokturizmus számára 795 négyzetméternyi hasznos alapterületű szálláshely született meg. A földszinten a látogatók és a megpihenő zarándokok kiállítótereket, szálláshelyeket és közösségi teret találnak, a házban (kiszolgálóhelyiségekkel bővített) kóser konyha is működik. A kiállításon a XIX. századi rabbi és jesivák életét bemutató tárlat látható, de az épületben a családfakutatásokra kialakított kutatószobát is kialakítottak, s ugyanezen a szinten akadálymentes, vizesblokkos apartman és rendezvénytermet is találhatunk. Fent, a tetőtérben hálószobák és vizesblokkok, míg az udvarszintről megközelíthető pincei helyiségekben önálló lakószoba-konyha és vizesblokk kaptak helyet. Természetesen a környezet is – térburkolat, kertrészek – megújultak, minőségükben, kialakításukban a két épület karakteréhez, értékéhez méltó módon.

Laki Épületszobrász Zrt.
Építőipari generálkivitelezés, fővállalkozás
1151 Budapest, Mogyoród útja 12-14.
telefon: 36-1-814-2128 | telefax: 36-1-814-2122
e-mail: info@lakinet.hu | web: www.laki.hu

LAKI

TERVEZZEN ELŐRELÁTÁSSAL ÉS PROFITÁLJON

josko
FENSTER.TÜREN.BÖDEN

**SMART
RABATT**

JOSKO – álmok új távlatokkal

A Josko Ausztriában egyedüli gyártóként egy helyről kínál Önnek ablakokat, ajtókat, teleüveg-rendszereket és természetes fapadlókat. Ezzel Ön arra a verhetetlen előnyre tesz szert, hogy minden rendszer, anyag, szín és stílus harmonizál egymással. Egy extra, amiért Ön most kevesebbet fizet. Minél több terméket társít, annál többet takarít meg a JOSKO SMART RABATT segítségével!

JOSKO SZALON

1138 Budapest, Népfürdő utca 3/a
információ +36 30 430 8064
vagy +36 1 445 4600
e-mail: info@joskoszalon.hu

JOSKO
naturholzböden
by trapä®

www.joskoszalon.hu

MUNKÁBAN OTTHON

Home office helyett: office home filozófia a Cordia új irodájában

Szöveg: Martinkó József | Tervező: LAB5 + Matisz Alíz | Fotó: Barbay Csaba

Nemrégiben olvashattunk friss adatot arról, hogy 2016-ban – csak Budapesten – 350 társasház építése kezdődött el, ami révén 2018-ig tizenegyezer új lakást adnak át. Ráadásul az új építésű lakások átlagos négyzetméterára jelenleg úgy tűnik, hogy töretlenül emelkedik, mostanra valahol 550–600 ezer forint környékére ért. Ebből is következik, hogy lakásfronton építészeti, kivitelezői és beruházói szinten is véget ért tehát a hét szűk esztendő. Régen érzékelünk annyi optimizmust a lakástervezés, értékesítés, építés és lakberendezés területén, mint az elmúlt hónapokban. Ezen a fórumon nem tisztünk, hogy a konjunktúra egészét elemezzük, ugyanakkor magazinjainkban, az Octogonban, illetve az Octogon Decóban szép számban mutatunk be olyan projekteket, amik a fellendülés hatására születtek.

← Új koncepció alapján megtervezett értékesítési iroda

↓ A lakótér és professzionális irodai miliő „fúziójára” látunk példát

↑ Az üveglapokkal határolt tárgyalók sem pusztán funkcionálisak

Szorítkozzunk most a lakás piac pezsdülését kísérő jelenségek bemutatása közül itt és most egyetlenre. Ismerkedjünk meg a hazai lakásépítés egyik legfontosabb szereplőjének, a Cordiának új koncepció alapján megtervezett értékesítési irodájával, ami a Corvin Sétány egyik irodaházában található.

Az alapkonceptió könnyen megérthető. Szemben a tíz évvel ezelőtti divattal, amikor is egy-egy épülő projekt telkén konténerekben alakítottak ki értékesítési pontokat, esetleg a szerkezetkész lakótömbbe rendeztek be mintalakásokat, itt a lakótér és professzionális irodai miliő „fúziójára” látunk példát. Már a liftből kiszállva sem egy frontális helyzetű, szinte akadályként működő recepciós pulttal találja magát szembe az ügyfél, hanem egy valódi nappali tér kényelmét sugárzó kanapés részbe lép be, hogy aztán jobbra fordulva kapjon

eligazító alapinformációkat a pult mögött álló munkatársaktól. Jól azonosítható az a tervezői törekvés is, aminek a következtében otthonos, kényelmes, egymástól vizuálisan is – kifinomult és elegáns eszközökkel – leválasztott, akusztikailag is jól kialakított térrészek jöttek létre. Valóban, mintha nappalik térsora követné egymást, ahol az elválasztó polc-elemekben a prezentációkhoz szükséges eszközök, széles képernyőjű monitorok láthatóak. A nappali-tárgyalók szőnyegeknek, ülőbútorainak, csillárjainak színes, kreatív, otthonos világa az iroda egész hangulatán átsugárzik. Így az üveglapokkal határolt tárgyalók sem pusztán funkcionálisak: bútorzatukban, intimitást biztosító függőnyeikkel az átlagos irodák munkahelyi ridegségét elegánsan kerülik el.

↓ Egy valódi nappali tér kényelmét sugárzó kanapés rész

↓↓ Elegáns, szellős kialakítás

BUNKER REVIVAL

Bunkier Sztuki, Krakó

Szöveg: Molnár Szilvia | Építészet: KWK Promes

← ← A homlokzatot minden későbbi kiegészítéstől megtisztítják

← A maketten jól látható az eredeti forma, kiterjedés, arányok

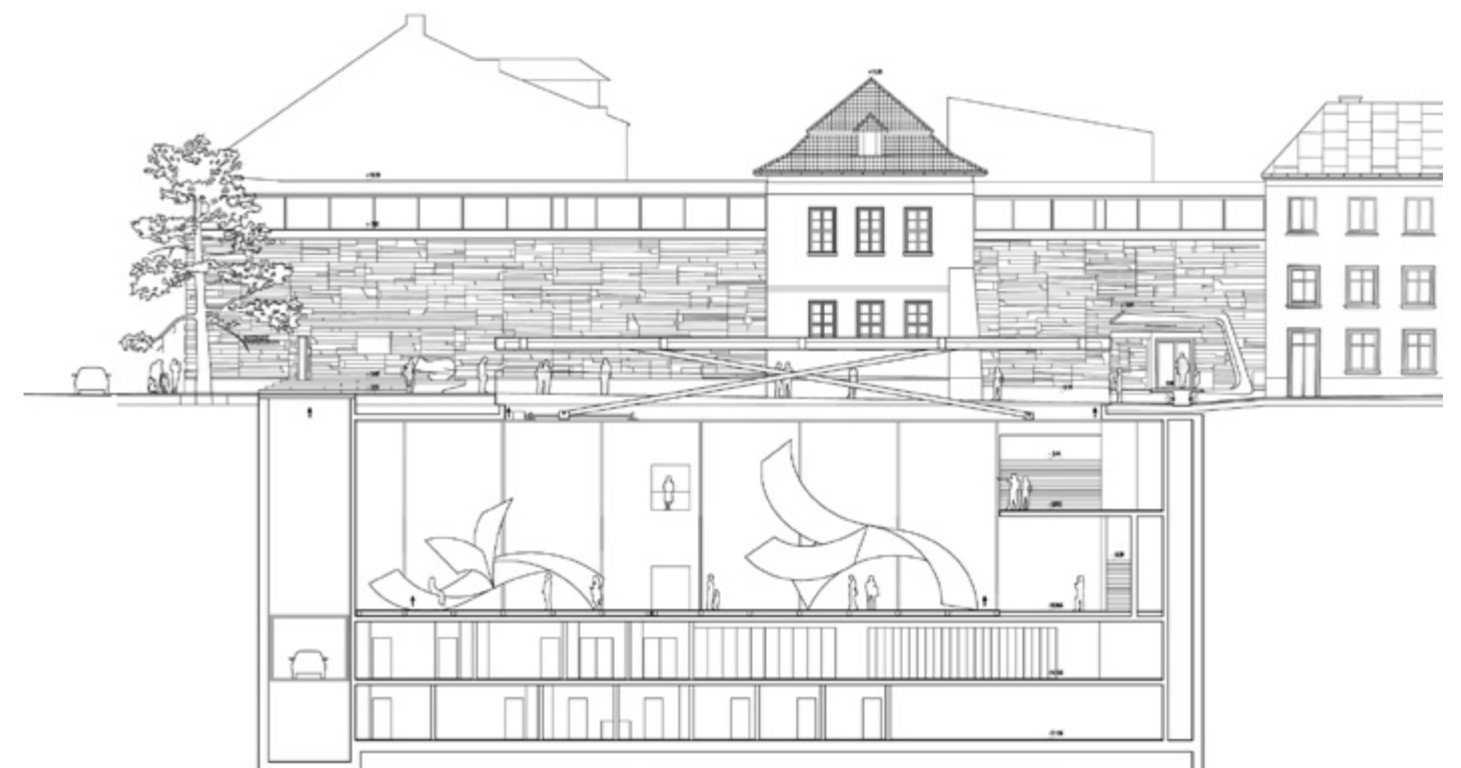
Az 1965 óta létező „Bunkier Sztuki” Krakó egyik legfontosabb galériája, mely a rendszerváltásig az Állami Művészeti Központ felügyelete alatt állt (létrehozása is a Központ ötlete alapján történt), majd a '90-es évektől az állami és városi támogatás helyett lényegében pénzügyileg is független kortárs művészeti központtá vált. Legendás hely ez, ahol a hazain túl nemzetközi kiállításokat is szerveznek, már az alapítás óta. A hatvanas évek brutalista stílusában létrehozott épület életében – amely egyébként

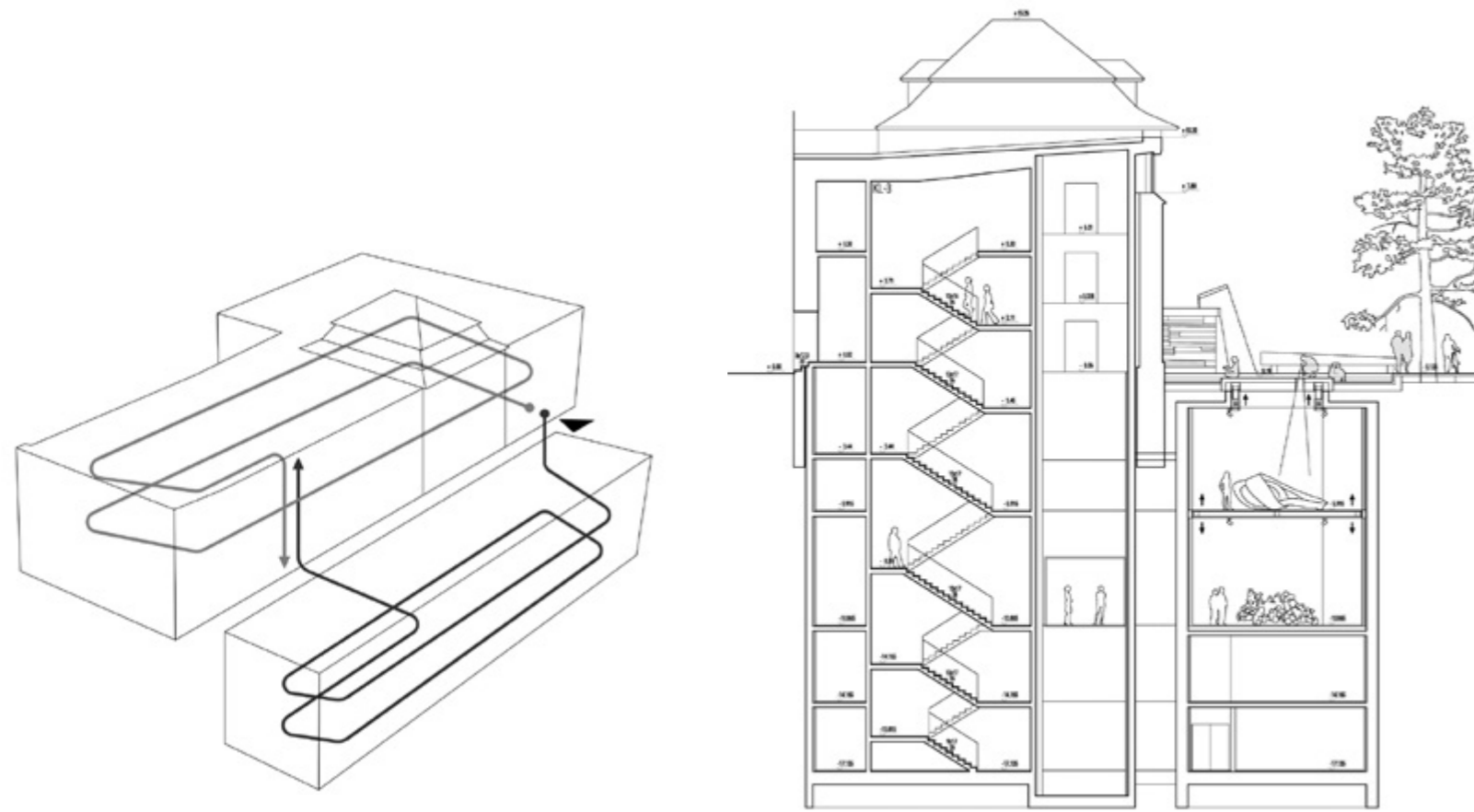
18. századi mezőgazdasági épületmaradványokat is magában foglal – eljött a pillanat, amikor megérett a felújításra. A galéria szervezésében egy nemzetközi építészeti pályázatot hirdettek, melynek célja alapvetően a megújítás, vagyis a felújításon túl további részekkel is bővítenék az épületet.

Az épület az óváros (Stare Miasto) híres parkjában, a Planty Parkban áll, izgalmas megformálású betonhomlokzatán komoly nyomokat hagyott az idő, de több kiegészítés is történt, pél-

dául néhány évvel ezelőtt egy kávézó formájában.

Több mint 30 pályamű érkezett szerte a világból a Sztuki felhívására, az első díjat, így a megbízást azonban egy hazai tervezői csapat, a KWK Promes kapta meg. A Robert Konieczny építőművész vezetésével működő iroda munkáiból láthattunk példákat a FUGA 2015 őszi tematikus, a Lengyel Intézzel közös tárlatán, a *Például. Új lengyel házon*. Illetve mi is részletesen bemutatuk egy Promes tervezte betonbárka jellegű családi házat (OCTOGON 2016/2).

A KWK Promes tervének lényege, hogy az épület homlokzatát megtisztítják minden későbbi kiegészítéstől, a téri bővítéseket, a plusz funkciókat, így például a múzeumi boltot és a kávézót is, a terepszint alá, a régi homlokzat vonala elé, a park alatt építik meg, ezeket a tereket az eredeti épületből közelíthetik majd meg a látogatók.

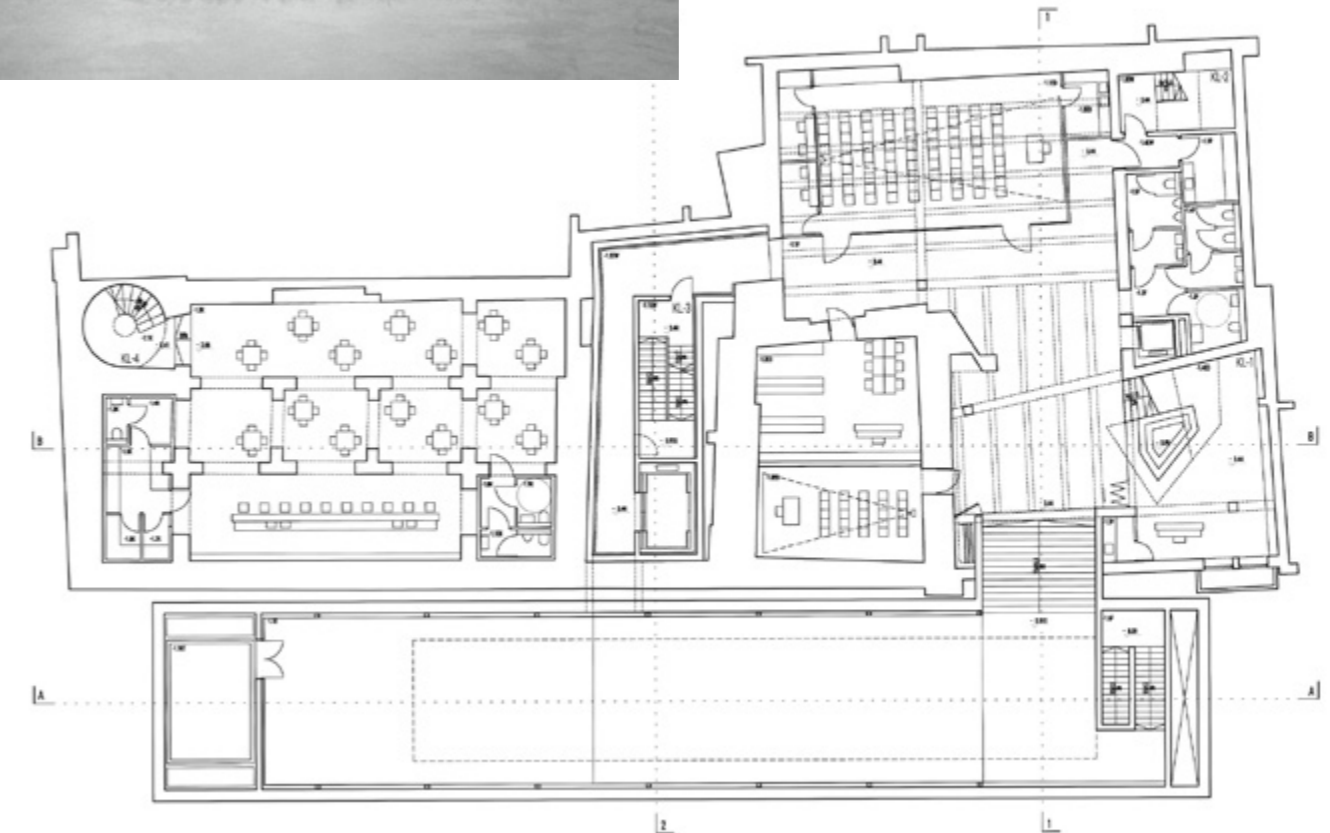
← Látható, hogy a térszint alá vitt kiállítótereket eltérő belsőteri magassággal tervezik létrehozni

Konieczny és munkatársai egy saroképülettel találták szemben magukat, mely mindkét oldalán – a ulica Szczepeńskin, illetve a ulica Szewska felé esőn – a galéria párkányával azonos magasságú épületrészekhez kapcsolódik. Az utólagos kiegészítések, jellemzően a főhomlokzat előtt felhízott kávézó miatt az épület teljesen elveszítette a karakterét: két bejárata – a sarokhoz közeli főbejárat és a parkra néző – egyaránt elvesz a rárakott „sufniszerű” adalékok között. Pedig a Krystyna Różyńska-Tołłoczko tervezte, közel 1000 négyzetméteres kiállítóterrel bíró épületnek nem csak a homlokzata, de karakteres íves betoninstallációja (Stefan Borzęcki és Antoni Hajdecki munkája) is éke, értéke az épületnek.

→ A térszint alá süllyesztett kiállítóterek felülvilágítót kapnak a tervek szerint

A GYŰJTŐSZENVEDÉLYRŐL

Katharina Roters kiállítása az acb galériában

Szöveg: Uhl Gabriella

Katharina Roters acb galériában látható kiállítása, amelynek anyaga már könyv alakban korábban napvilágot látott (Roters: *Hungarian Cubes - Subversive Ornamente im Sozialismus*. Park Books, 2014. 171 old.), a művészi kutatás érzékeny látásmódjára

mutat rá. Arra a módszertanra, amely az egyéni szenvedélyből, jelen esetben a szocialista időszak relikviáinak gyűjtéséből adódik. Itt most a típusterv alapján épített kockaházak egyénítésére figyelt fel, de kollekciójában a '70-'80-as évek számos hétköznapi tár-

gya, csomagolásdesignja megtalálható. Olyan tárgykultúrát őriz, dokumentál, és esetenként már rendszerez (lásd a *Bevésődés – a Debreceni Nemzetközi Művésztelep MODEM-ben* nemrég zárt tárlatán kiállított, Szolnoki Józseffel együtt készített Oniománia, 2016),

→ Székelyszabar, Baranya.
Fotó: ©Katharina Roters

↓ Fotó: ©Katharina Roters/Szolnoki József

amely kiesik a klasszikus művészet-történet, design-történet, etnográfiai érdeklődésből. Katharina Roters attitűdje a Frazon Zsófia által vezetett MaDoc program által elindított módszertanhoz áll közel, s a hétköznapi tárgyértelmezést tág interdisz-

ciplináris kontextusba helyezi. A sajátos, a művészi tanultságból eredő megfigyelés, gyűjtés és feldolgozás az, amely a félmúltunk építészeti örökségének egy nem kutatott, az építészeti mainstream figyelméből kimaradt területét térképezi fel, erőteljes képzőművészeti látásmóddal, hiszen nem elsősorban az épületekre, épülettípusra koncentrálnak, hanem első olvasatra a házakra került ornamentika fogta meg. Ám a könyv, illetve az ebből készült kiállítási válogatás mégsem egyszerű ornamentals tipográfiát tartalmaz hanem ennél jóval messzebbre és mélyebb összefüggésekre mutat rá: arra a jelenségre, hogy a magyar vidéket elárasztó típusházakat hogyan próbálták meg a bennük lakók feldobni, egyéníteni. Azt a szürke, unalmas építészeti disztópiát, amely a falvakat jellemezte, miként díszítették az amatőr, ám kombináló elmével megáldott mesteremberek. Az először egyszerű-

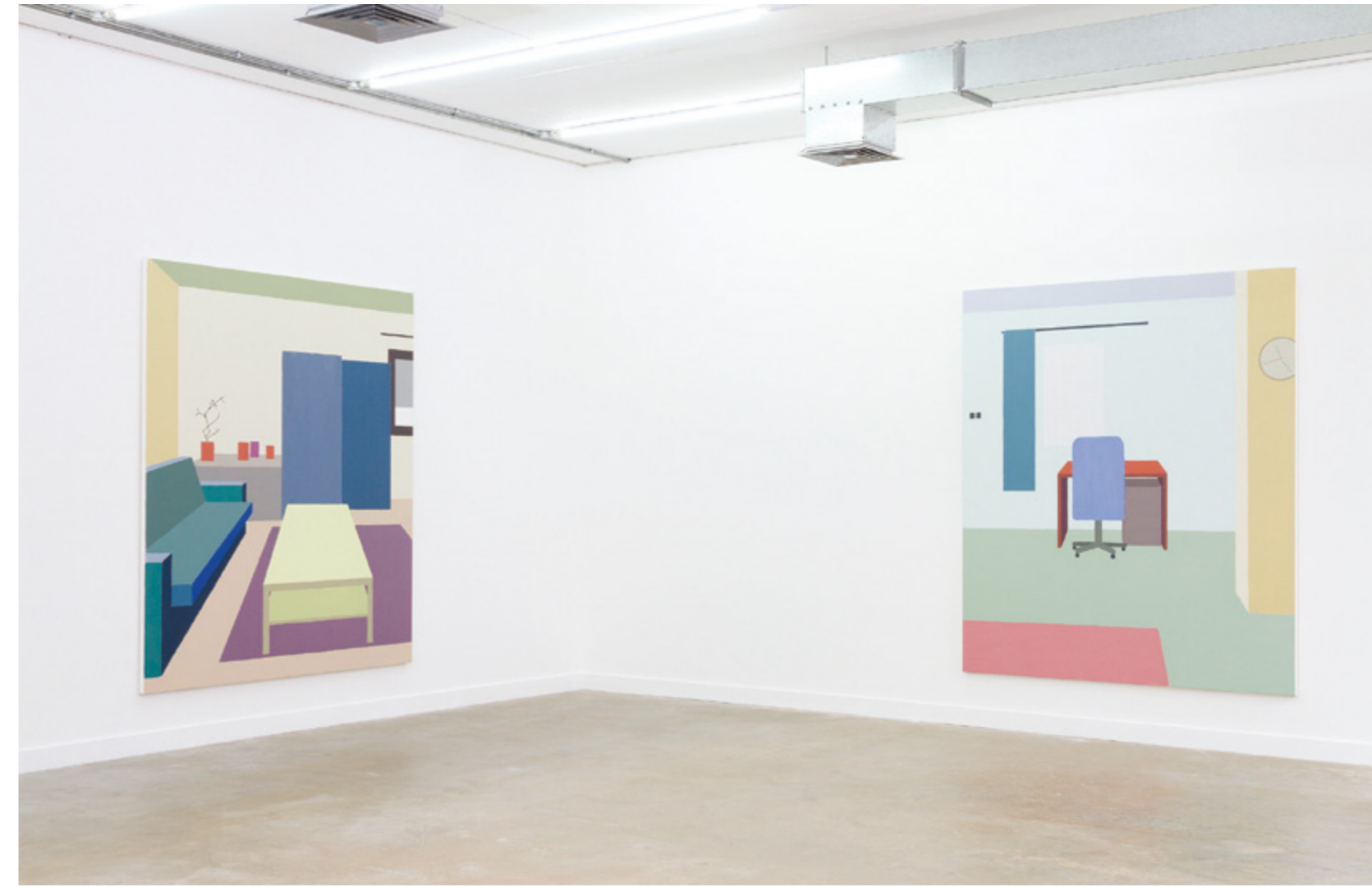
nek indult körútból végül is rendszerező ornamentika-gyűjtemény jött létre, amely különböző típusokat különít el, egy-egy tájra, esetleg „mesterre” jellemző mustrákat rendez egybe, amelyek szinte vándormotívumként éltek és terjedtek a kádári Magyarországon, s erőteljesen meghatározták a falusi vizuális kultúrát. A gyűjtés komplex kutatásról ad képet, mivel egyszerre láthatóak a szociológiai-gazdasági és politikátörténeti meghatározottság mellett az építészeti jellegzetességekbe ivódott nyomok is, amelyek az adott időszak hangulatát, kitörési lehetőségeit, és szabadságfokát is megmutatják. A kiállítás és a kötet egyaránt a művészi kutatás, mint praxis fontosságára hívja fel a figyelmet, amely komplexebben képes vizsgálni egy adott kort, a marginálisnak tekintett vizuális jeleket a társadalmi emlékezet működésébe integrálva.

GLOCAL

Olaj x vásznak Schwéger Zsófiától

Január elején érkezett a hír, hogy a neves Forbes magazin által összeállított aktuális, „30 Under 30 Europe” címen futó listára, mely a legbefolyásosabb 30 év alatti vállalkozókat sorolja, egy magyar név is felkerült. A több kategóriából álló, kontinensekre is bontott listák közül az „Art” listáján található a szegedi születésű, 27 éves Schwéger Zsófia neve. Zsófia öt évig az USA-ban élt, jelenleg Londonban lakik és alkot, munkáit – amik számunkra, mint az itt látható fotókópiák alapján nyilvánvaló, a témájuk miatt is figyelemreméltóak – először, 2016-ban a londoni Griffin Galériában mutatta be önálló kiállításon.

Mint Zsófiának a forbes.hu-n megjelent nyilatkozatából megtudtuk, a zsűri tagjai a művészeti csoportban szereplő munkákkal kapcsolatban a „glocal” kifejezést emelték ki, mivel szembetűnő volt, hogy „mindenki nagyon erősen kötődik a szülőhelyéhez, és a helyhez, ahol él és dolgozik, ugyanakkor ezeknél a határoknál távolabbra tekint.”

Portré: www.zsofiасhweger.com

Sándorfalva, Hungary #5, olaj x vászon,
160 x 180 cm, 2015; az alkotó jóvoltából

↑ Griffin Galéria, London, 2016

Sándorfalva, Hungary #11, olaj x vászon,
122 x 152 cm, 2015; az alkotó jóvoltából

Sándorfalva, Hungary #22, akril x vászon, 25 x 30 cm, 2016;
az alkotó jóvoltából

Sándorfalva, Hungary #30, akril x vászon, 25 x 30 cm, 2016;
az alkotó jóvoltából

Sándorfalva, Hungary #29, akril x vászon, 50 x 60 cm, 2016;
az alkotó jóvoltából

Sándorfalva, Hungary #28, akril x vászon, 150 x 180 cm, 2016;
az alkotó jóvoltából

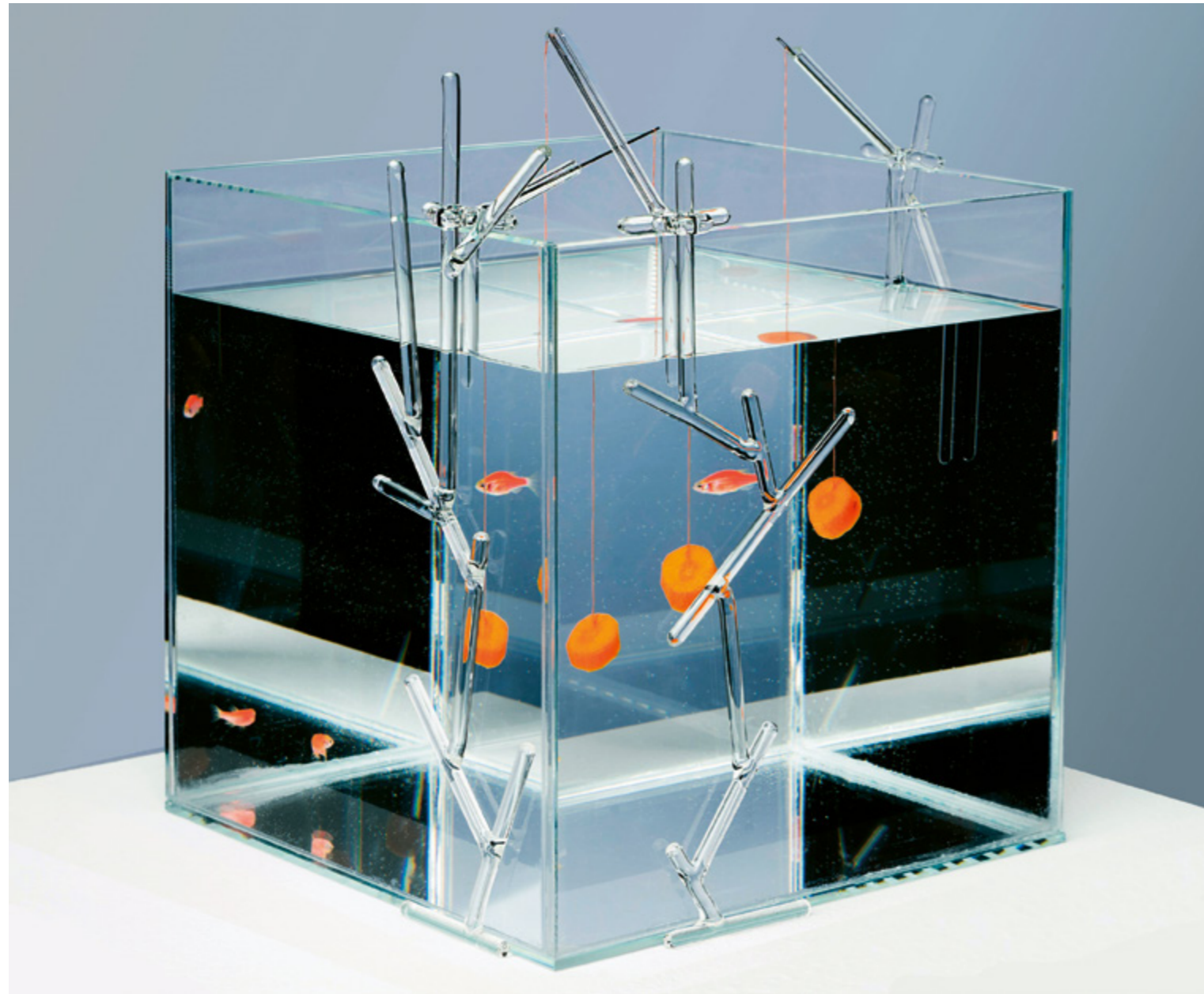

Sándorfalva, Hungary #25, akril x vászon, 150 x 180 cm, 2016;
az alkotó jövőtábjól

Sándorfalva, Hungary #32, akril x vászon, 50 x 60 cm, 2016;
az alkotó jövőtábjól

DESIGN random

Az üveginstallációk az akvárium oldalán elmozdíthatók, így új alakzatok jönnek létre, úgy a falon kívül, mint belül. Az étel- és üvegkompozíciók létrehozása az akvárium tulajdonosának kreativitását igényli. A szerkezet alkalmas alacsonyabb és magasabb üvegfalon való elhelyezésre is." (...) A

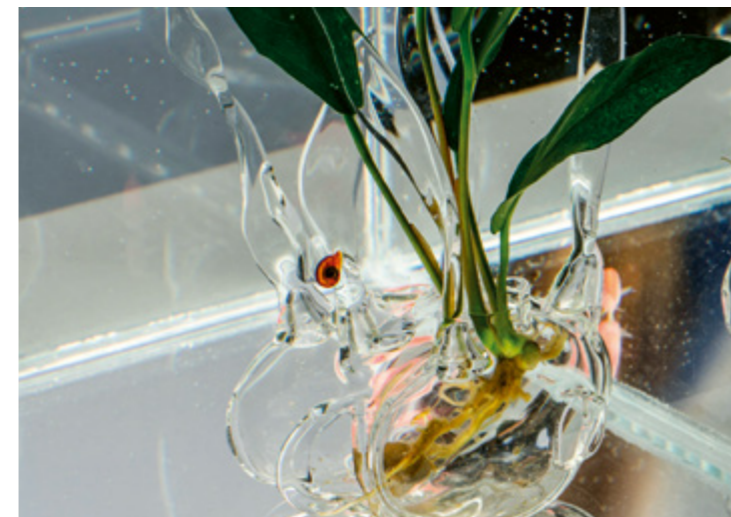
három részből álló vízi installáció fűjt része úgy van kialakítva, hogy a csigákkal (a kevésbé érzékeny, a víz tisztítási is végző vízi állatokkal – szerk.) együtt élő halak is meghúzzassák magukat benne, vagy csak keresztülúszhassanak rajta. A három elem külön-külön is használható és elmozdítható."

AKVÁRIUM PROJEKT

Fotó: Gautier Péter | Témavezető: Lipóczki Ákos | Megvalósításban részt vettek: Pataky Attila, Wölfinger Barnabás

A MOME design szakán, az üvegtervezői szakirányon tanuló Molnár Zsuzsa Lili fűjt üvegből készült, 25 x 25 x 25 cm méretű akváriumba helyezett üvegbotokkal és amorf fűjt üveg növénytartókkal különleges üveginstallációt kreált. Az akvárium, idézve az alkotót: „olyan állatok etetését segíti,

melyek érzékenyek a víz minőségére, ahol a bejuttatott ételt néhány órán belül el kell távolítani. Az ételt egy cérnával befűzött tű segítségével átszűrjük, majd az üvegcsőbe betolva rögzítjük, míg az állatok étkeznek. Adott idő elteltével a belógatott étel egy könnyed mozdulattal kivethető.

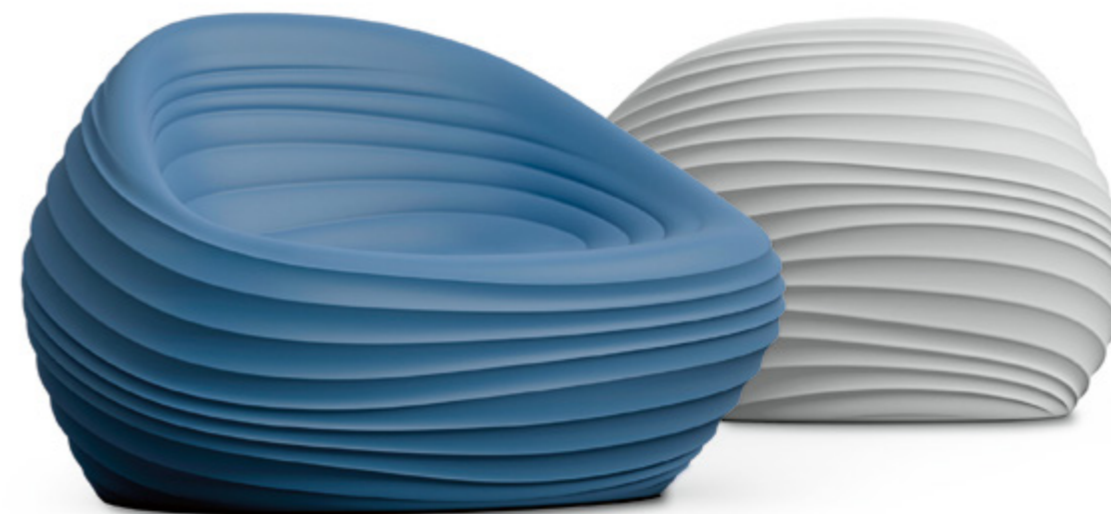

ULM KÍSÉRT KÖLNEN

*A nemzetközi
bútorvásárról*

Szöveg VADAS JÓZSEF

← NEM CSAK
FOLYÓPARTON
Riverside fotel (Tonon). Termékeivel
a Tonon két nagyon különböző dolog –
a műanyag és a természeti formavilág
– összehangolására törekszik. Ebben
tehetséges szövetségese a sokoldalú és
igencsak sikeres Mac Stopa, akinek a hull-
lámok mintázta lágy öblöt, folyóparti
köveket idéző munkája kellemes
puffként szolgál

↓ KÖT ÉS OLD
Beam szófa (Cassina). Az acélvázra
épülő, alumíniumlábás szerkezeten
poliuretán habbal töltött és szürke
szövetvel burkolt párnák alkotják
a Patrizia Urquiola Cassinának
tervezett Beam szófáját. Kiszattal
kapcsolja össze két részét, amely
egyszerre szolgálja a bútoron ülők és
a heverőn pihenők kényelmét,
miközben a hosszanti kontúr is
kellemesen oldja

↑ TENGERI HULLÁM
Sign matt fotel (MDF). Piergiorgio
Cazzaniga polietilénből
fröccsöntött és Sign matt névre
keresztelt önhordó ülóbútora
a hatvanas évtized célratörő
stílusát idézi az MDF anyagában.
Sallangmentes formára (hullám)
és semleges klorittra (fehér,
cement, tengerkék, iszap) redukált
előadásmódja napjaink ökológiai
szempontokra érzékeny világában
ismét időszerűnek látszik

↓ JÁTEKOS MÉRTAN
Amulett család (Leolux). Mint
Edward van Vliet mértanian
fegyelmezett puffjai mutatják,
a tarka és játékos darbjairól
ismert Leolux stílusa ugyancsak
konszolidálódni látszik. Az
Amulett család változatos
arányú és színű, de egyformán
nyolc oldalasra facettált,
textil- és bőrbevonatú darbjai
így szerencsésen őrzik a cég
hagyományos szellemiségét

→ VÉGTELEN CSŐ
U Buddha: Kiszattal (Thonet).
Michael Thonet annak idején
a tömör bükkfa hajlításának
bravúros megoldásokat
eredményező technológiájával
keltett szakmájában
világszenzációt. Uli Budde
a frankenbergi Thonetnek
most egy olyan kisasztalkát (S
18) tervezett, amelynek szépsé-
gét folyamatosan tekeredő
acélcső lábazata adja

**TELIBE TALÁLT A KÖLN IPRMŰVÉSZETI MŰZEUM (MAKK) STEFAN DIEZNEK A VÁSÁRRAL EGY
IDŐBEN NYÍLT ÉLETMŰ-TÁRLATÁVAL. A NÉMET DESIGNER UGYANIS – AZ E15, AZ EMU ÉS A THONET
TERVEZŐJEKÉNT – A SEREGSZEMLE ÉVEK ÓTA REPREZENTÁNS RÉSZTVEVŐJE.**

A negyvenes éveiben járó alkotó ugyanakkor annak a tárgyilagos/racionalista minimalizmusnak a fő képviselője, amely az ideai kiállításon ismét erőteljes hangsúlyt kapott. Ez az esztétikáját anyagszerűsége alapozó fegyelmezett funkcionális, amely az elmúlt másfél-két évtizedben a posztmodern nyomozó fölénye következtében viszszaszorult, a német hagyománynak is tekinthető. Az irányzat a Bauhaus műhelyeiben fogant, majd a háború után az intézmény örökségeként alapított ulmi főiskolán teljesedett ki. Fő képviselője a Braun egykori vezető tervezője

Dieter Rams, aki tíz pontban foglalta össze a jó design ismérveit. Diez, aki a mostani kölni bútorvásáron az E15-nek korábban tervezett székei mellett egy új és szellemes nyugágygal szerepel az emu standján, a stuttgarti akadémián szerezte diplomáját, majd Richard Sapper és Konstantin Grcic irodájában dolgozott. Az elmúlt másfél évtized munkáiból rendezett múzeumi tárlatán a bútorok között számos olyan kerámiaja (Rosenthal-Thomas) és elektromos készüléke (Vorwerk) szerepel, amely Rams tíz pontja közül leginkább az utolsóval jellemezhető. Eszerint a jó design a lehető legkevesebb design.

↑ **ELEMI ELEMÉK**
Kerman ülőgarnitúra (e15). Az e15 a januárban felavatott hamburgi hangversenyterem, a máris világszenzációnak számító Elbphilharmonie belsőépítészeti berendezőjeként széles körben vált ismertté. A cég közösségi terek mellett lakásbútorairól nevezetes, amelyek józan világát képviseli Philipp Mainzer szabályos hasábköböl álló *Kerman* ülőgarnitúrája

↓ **ÉKTELEN ÉK**
Wedge pad (Riva). A bolgár származású, az Egyesült Államokban tanult Boyan Grigorov az egyik legrégebbi ülőbútorok, a padnak ad minden díszítéstől mentes, merőben eredeti formát. A Riva cédrusfából készült és fém lábtámaszos terméke ugyanis *Weak* néven az ötvenes-hatvanas évek minimalista térplasztikáinak szellemiségével tart rokonságot

„A JÓ DESIGN A LEHETŐ LEGKEVESEBB DESIGN”

Az ideai kölni seregszemle sztárvendége az amerikai Todd Bracher volt. Diez kortársa, szintén asztalos család sarja, aki a híres Pratt Institute-ban tanult. Korábban számos európai cégnek dolgozott, most a jövő ideális házaként (*Das Haus*) a tartósság és a szakmaetika jegyében végtelenül puritán épületet emelt és rendezett be a kettes számú pavilon második szintjén. Mind a jókora konyha, ahol a művész szerint enni, olvasni és tanulni is lehet, mind a hozzá csatlá-

kozó pici sötét háló (binnen Zanottának tervezett *Tod* székekével és Charles Eames ágyával), illetve kívül a zuhanyként szolgáló vastag acélcső, a Diez által szorgalmazott racionális egyszerűséget képviseli. Ezt a szellemiséget vélhetően nem a retrót tíz éve kiváltó nosztalgia támasztotta fel újra és nem a posztmodern bravúrdarabjai elleni lázadás élteti. A fenntarthatóság és az ökológia követelményeinek jegyében napjaink új kihívásaira kíván reflektálni. S bár hasonló eltökél-

↑ **FUNKCIONALISTA CHINOISERIE**
Mingx (Driade). A tizennyolcadik századi angol bútorokra és vele a modern szék fejlődésére nagyban hatottak a kínai bambuszútorok, világos és egyszerű szerkezetükkel, amelyeket Konstantin Grcic képzeletét is megihlettek. Így született a *Driade* számára a fémváz és bőrülökés *Mingx*, amelyhez e szellemben diólapallal ellátott asztal is tartozik

↓ **TEKEREDIK A KÍGYÓ**
Kígyófotel (De Sede). Találón a *Sitzschlange* nevet kapta ez a négytagú team (U. Burger, E. Peduzzi, H. Ulrich, K. Vogt) alkotta kanyarodó pad. Néhány cég korábban már jelentkezett hasonló konstrukcióval; a *de Sede* terméke abban különbözik tőlük, hogy egymáshoz lazán kapcsolódó szelvényekből és exkluzív bőr kivitelben készült

séggel a bútorcégek menedzserei között még kevesen rendelkeznek, az ideai bútorvásár összképének anyaghasználatban és formavilágban mutatkozó visszafogottsága világos jelzésként tanúskodik az idők változásáról és szavának megértéséről.

↓ **FONOTT FURNÉR**
Wick szék (Designhousestockholm). Az IKEA-nak is dolgozó Karl Malmvall, illetve Jesper Stahl munkája a *Wick*nek nevezett gyékényfonatú kerti szék mai változata, amely közel arasznyi széles natúr furnérelmez felhasználásával készült. A Designhousestockholm standján szemlélte a múlt század derekán beérett skandináv design maradványait.

FOSCARINI ÉS A FÜSTÉRZÉKELŐK

Interjú Ionna Vautrin-nel

A 20. századi történelemfilozófia legendás alakja, Johan Huizinga *Homo ludens* (vagyis játékos ember) című munkájában a kultúra központi, struktúrateremtő erejeként definiálja a játékot, amelyben a történelem és a civilizáció képes kibontakozni. „...a civilizáció játékban és játékként születik, és sohasem hagyja el azt.” – írja. Nem kisebb súllyal fogalmaz a 20. századi magyar irodalom nagy lírikusa, Kosztolányi Dezső sem *Akarsz-e játszani?* című versében: „Akarsz-e játszani mindent, mi élet, / havas telet és hosszú-hosszú őszt, / lehet-e némán téát inni véled / rubin téát és sárga pára gőzt” És Ionna Vautrin akar játszani! Akar játszani designt. Nem tét nélkül, komolytalant, hanem a hétköznapokon, a teljes életen átívelő. Tárgyainak finom és elegáns könnyedsége, a legjobb értelemben vett játékosága hívogató a befogadó számára. Dinamikus színhasználata, ívelt formavilága és a geometrikusság erős jelenlétével operáló designkonceptiói pillanatok alatt magukkal ragadják a használókat és az otthonosság érzetének játékon keresztül látásmódját teremtik meg számukra. Érthető, hogy olyan cégek termékeinek megtervezésére kapott megbízást, mint a Foscarini, a Moustache vagy épp a Serralunga.

Ionna Vautrin nyelve a bennünk élő ludenst kívánja megszólítani, mert a nagy erő ebben nem más, mint egy új perspektíva, látásmód megteremtése. A világ máshogyan-látásának elképesztő izgalma ez, hisz’ e tárgyak lehetőséget adnak arra, hogy más szemmel lássuk környezetünket, tárgyainkat, vagyis végső soron önmagunkat. Felfedezni magunkban valami soha-nem-ismert, rég-elfeledett, megváltoztatni világunkat és megváltoztatni önmagunkat. Mert a design egyik legnagyobb tétje és sikere épp ebben áll: az újfajta tekintet és érzéklet megkonstruálásában, a dolgainkkal való viszonyunk újragondolásában. Ez az egyszerre mentális és szomatikus kaland, intellektuális párbeszéd, a design valódi bátorsága. Figyelni a dolgok hangját és belső rezonanciáinkat, megismerni, felismerni, újra jelené tenni. „Új szemet” és újra tekintet, érzékenységet kapni a környezetünk tárgyaira, dolgaira, érzéseire, gondolatvilágára. Ionna Vautrin akar játszani! És mi akarunk? Ez már rajtunk áll...

(Kovács Péter iménti laudációja elhangzott 2016. szeptember 27-én a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem Auditóriumában, Ionna Vautrin előadását megelőzően. A tervező a Francia Intézet és a Design Hét Budapest vendégeként érkezett Budapestre).

Kovács Péter: Mik azok az impulzusok a tervezésben, amire nagyon erősen tud támaszkodni?

Ionna Vautrin: Inspirációk mindenhol jöhetnek, de talán a tenger világa és a tengerészet tudja nagyon megmozgatni a fantáziámat. Amikor kicsi voltam, a szüleimnek volt egy hajója, ez fontos élménye a gyermekkoromnak, de a művészetben belül is érnek fontos élmények. Nagyon szeretem a szecessziót, de ezen kívül egy utcai séta vagy épp az állatok látványa szintén megmozgatják a fantáziámat. Emellett a kortárs művészek munkáiból is sokszor merítek ihletet, Ettore Sottsass ilyen számomra. De lehetnek festők, építésszek, alapvetően mindenre nyitott vagyok.

Nagyon sok országban dolgozott, ez tudható. Mennyiben érzi úgy, hogy a jellegzetesen francia designt képviseli. Vagy kevésbé alkot ilyen, fogalmilag zárt keretek között?

Azt határozottan érzem, hogy létezik egy francia designvonal, amelyik fellendülőben van; egyre több iskola működik, amely designereket képez, már csak ebből fakadóan is. Véleményem szerint a múlthoz is erősen kötődik ez a vonal: az art déco-ból, a szecesszióból inspirálódik; és természetesen a művészetek mérnöki oldala sem elhanyagolható. Úgy

Mezzo radio. Archetipikus, kompakt megformálás, szetten és különféle színekben. Műanyag. Fotó: Michel Giesbrecht

Canot sorozat. Nagymamáink kézbe simuló háztartási keféit idézik a különféle méretű és dörzserejű gyümölcs és zöldségkefék, amiket vágódeszkák egészítenek ki. Bükkfa és műanyagból. Fotó: Michel Giesbrecht

vélem, hogy ma ez a kettős örökség, a művészeti és a mérnöki oldal talál egymásra, az alkotók pedig a kettő közti párbeszédet igyekeznek megvalósítani és ennek mentén alkotni. Nevezhetjük ezt valamiféle narratív designnak, a tárgyak „párbeszédének”.

Amellett, hogy a tárgyak kommunikálnak velünk, egy designer is sokszor lép dialógusra korábbi időszakok alkotóival. Az ön számára van ilyen művész?

Az említett Ettore Sottsass munkái azért érdekelnek nagyon, mert alap-képzettségét tekintve építész volt, remek rajz tehetséggel volt megáldva, emellett pedig nagyon sokat írt különböző designelméleti témakörökben. Sokoldalú személyiség volt, akinek megvolt az a bátorsága, hogy létrehozson egy alkotói műhelyt, a Memphis Csoportot. Rendkívül megragadott a nonkonformizmusa, hiszen manapság ezzel egyre ritkábban találkozom.

Mennyire érzi alkotásain a népszerű kultúra befolyásoló hatását? A Foscarini számára tervezett lámpáknál elég erőteljes a vizuális áthallás a South Park című sorozat figuráival.

Ha használom is ezeket, az mindenképpen ösztönyszerűen történik. Számomra nagyon fontos, hogy a tárgyak, amiket megtervezek, ne egy bizonyos rétegnek szóljanak, hanem minél szélesebb közegnek. Ha ez a befogadóban előhoz valamilyen gondolatot vagy érzetet,

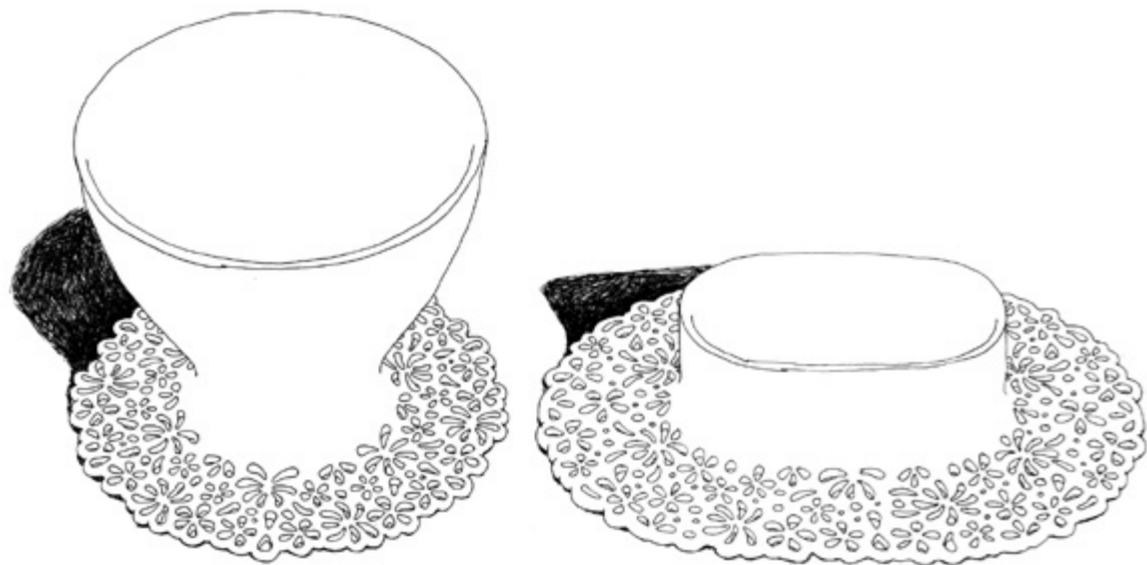

Le Bestiaire. A Biennale Saint-Étienne 2015 Vautrin által szervezett kiállításának „szereplői”. A legkülönfélébb designerterületekről érkező művészek gyerekekkel együttműködve hoztak létre meglepő grafikai kosztümöket. Fotó: Tonna Vautrin

az számomra elismerés, hiszen így sokakat tudok megszólítani. Tény, hogy sok tervezett tárgyam társítható valamilyen élőlényhez, test- és fejformájuk van, ezáltal valamilyen személyiséget is megjelenítenek. Igen, talán az alakjaim olyanok, hogy az emberek könnyen társítanak hozzá élőlényeket.

Ön tervez az „átlagos” fogyasztók számára, de munkái között találunk olyanokat is, amelyek kimondottan a prémiumkategóriába tartoznak. Melyik tárgytervezésben mi ragadja meg?

Ezt mindig a megrendelő dönti el! Abban az esetben, ha egy olyan cég keres meg, mint például a Foscarini, ami kimondottan a prémiumkategóriába orientálható termékekkel dolgozik, és mégis éppen arra kér fel, hogy a szélesebb közönség számára elérhető tárgyat tervezek, ez az igazi nagy kihívás. A Lexon Design esetében más a helyzet, mert ők mindig az átlagos pénztárcájú fogyasztó számára tervezetnek. Én személy szerint jobban szeretem azokat a tárgyakat, amelyek többek számára elérhetőek.

Jeannette & Jacquette. Csésze és cukortartó rajza, mindkettő esetében az alátét a felső résszel egybeöntött, és horgolt csipketerítőket idéz. Porcelán, 20 (a) x; 16 cm 6 x 19 x 125 cm. Fotó: Ilvio Gallo

Mennyire törekszik ön a funkció és esztétikum egységére egy-egy tárgy megalkotásakor? Munkái között több olyan példát látunk, amikor egyik vagy másik irányba jobban eltolódik az alkotásmechanizmus.

Az elsődleges ebben az esetben is a megrendelői igény. Ha azt veszem észre, hogy a megrendelőnek van érzéke arra, hogy a művészi oldalt is érvényesítsük, akkor igyekszem a művészi oldal határáig elmenni. Új tárgy esetében mindig több verziót mutatok be egyszerre, olyat is, amelyik könnyebben befogadható, „átmegy”, és olyat is, amelyik nagyobb kihívást jelent. A francia vasúttársaság (SNCF) számára az asztali lámpából hat verziót készítettem, voltak közöttük olyanok, amelyek nagyon klasszikus formavilágúak voltak, de emellett merészebbeket is bemutatam. Végül a merészebbet választották, és ez megerősített abban, hogy érdemes próbálkozni artisztikusabb kialakítású tárgyakkal.

Van vágyott együttműködés, aminek nagyon örülne akár cég szintjén, akár konkrét tárgy vonatkozásában?

Sok ilyen van! Nagyon szeretnék háztartási gépeket, eszközöket tervezni. Az Alessiivel rendkívül szívesen dolgoznék. Emellett olyan rajzokat is szeretnék készíteni, amelyben a tárgyak erotikus oldala bontakozik ki. És különösen izgatnak az étkezészetek, valamint a füstérzékelők.

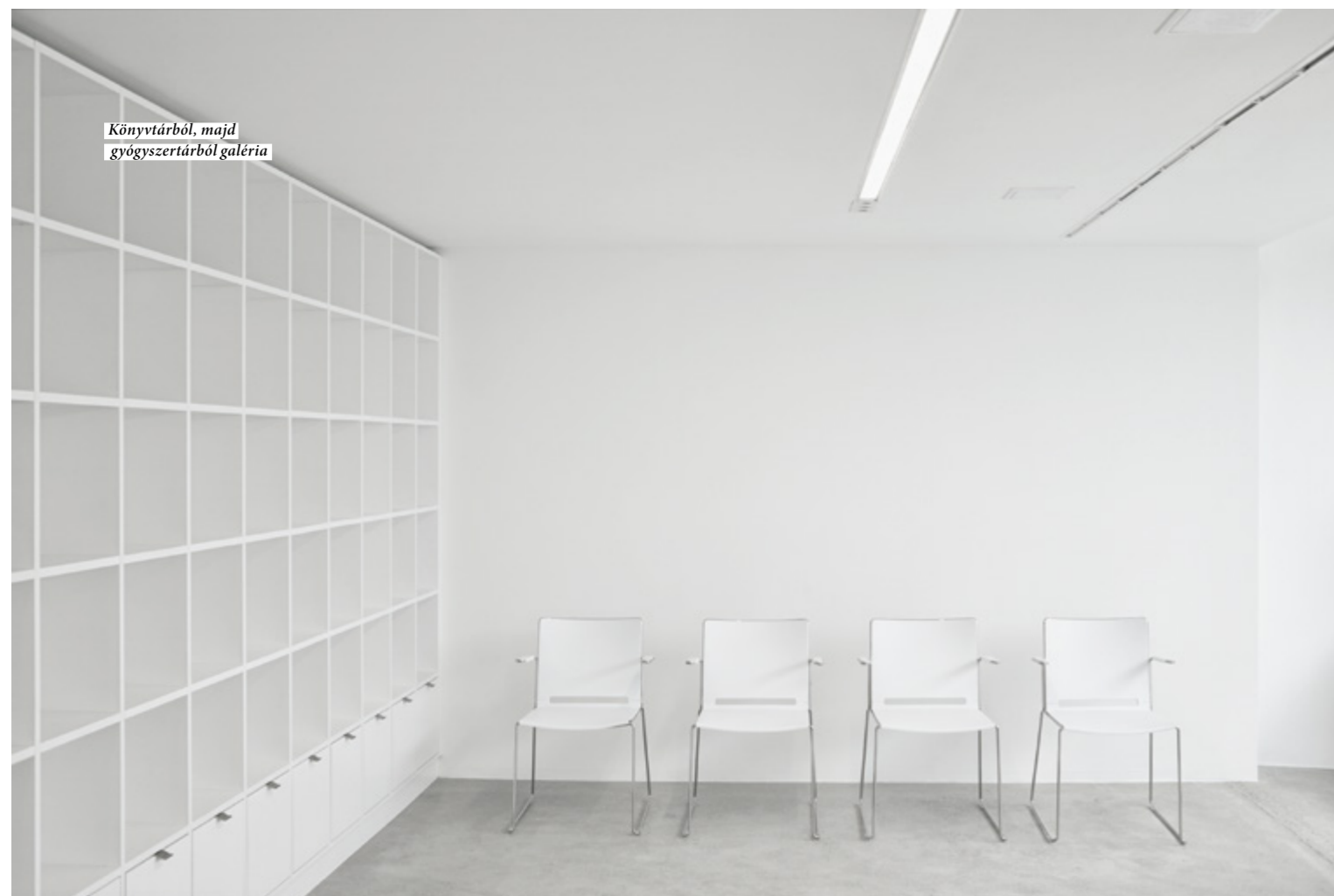
Köszönjük a Design Hét Budapest közreműködését az interjú létrejöttében.

↓ *Bec.* A nappal nem mentek ki a divatból, csak kicsit mintha nagyobbak lennének manapság. A kacs, tukán és sirály triászának megformálásakor mindegyik egyedí, inkább meszeszerű, mint valóságghú karaktert kapott (bölgy, büszke, arrogáns stb.). Karámia, 45 cm magasak. Fotó: Tom Vack

↑ *Mirage.* A klasszikus, az 1920-as évekre jellemző minta ezen a tapétán afféle optikai csalás eredménye: csak bizonyos szögből nézve válik láthatóvá. Fotó: ©Domestic

Könyvtárból, majd
gyógyszertárból galéria

JOLIOT-CURIE A BÖSZIN

Az önkormányzat új galériája a Királyhágó tér és a Böszörményi út sarkán

Szöveg: Martinkó József | Nyertes pályamű és koncepcióterv: Építészet: Kalászi Zoltán, Pintér Márton (VERY GOOD OFFICE)
Grafika: Boromissza Katalin | Fotó: Máté Balázs

MOST E SOROK ÍRÓJA KEZDHETNÉ AZZAL A KÉPPEL, AMIKOR A NYOLCVANAS ÉVEK VÉGÉN, GIMNAZISTAKÉNT, EGY NYÁRI FELHŐSZAKADÁS UTÁN, CIPŐ NÉLKÜL ÁLLÍTOTT BE AZ EGYKOR ITT, A JOLIOT-CURIE TÉREN MŰKÖDŐ SZABÓ ERVIN FIÓKKÖNYVTÁRBA, HOGY HÓNAPOS CSÚSZÁS UTÁN VISSZAVIGYEN VALAMI FREUDOT VAGY NIETZSCHÉT, DE HAGYJUK AZ ÖNCÉLÚ NOSZTALGIÁT. FIATALOKRÓL LESZ SZÓ.

Pályázat keretében a MOME Építészeti Intézetének MA hallgatóit kérte fel a XII. kerületi önkormányzat, hogy az egykori 230 négyzetméter alapterületű könyvtár, majd patika helyiségből Hegyvidék Galéria néven új kiállítóteret tervezzenek. A kiírás új építészeti és grafikai arculat megalkotására egyaránt vonatkozott.

Az építészeti program magában foglalja a kiállítóteret, a foglalkoztatót, a recepció pult, raktár, majd egy későbbi

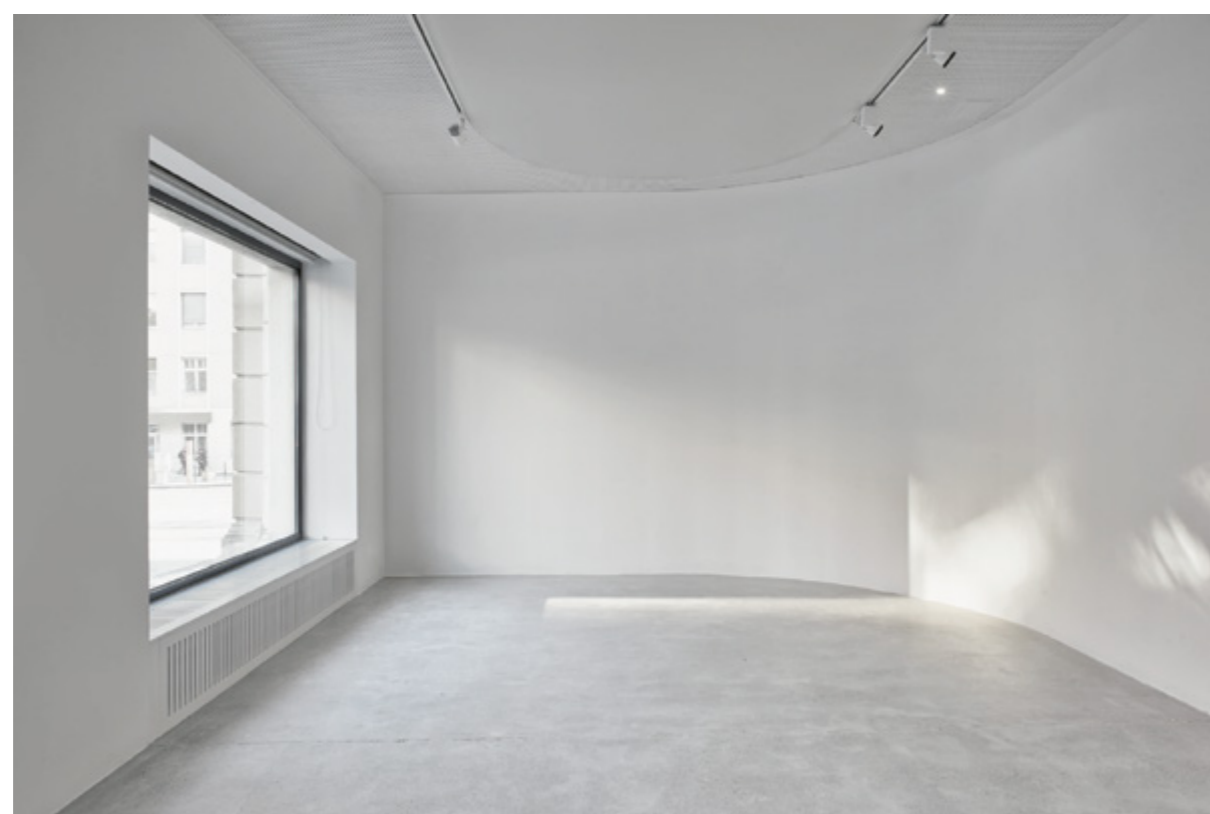
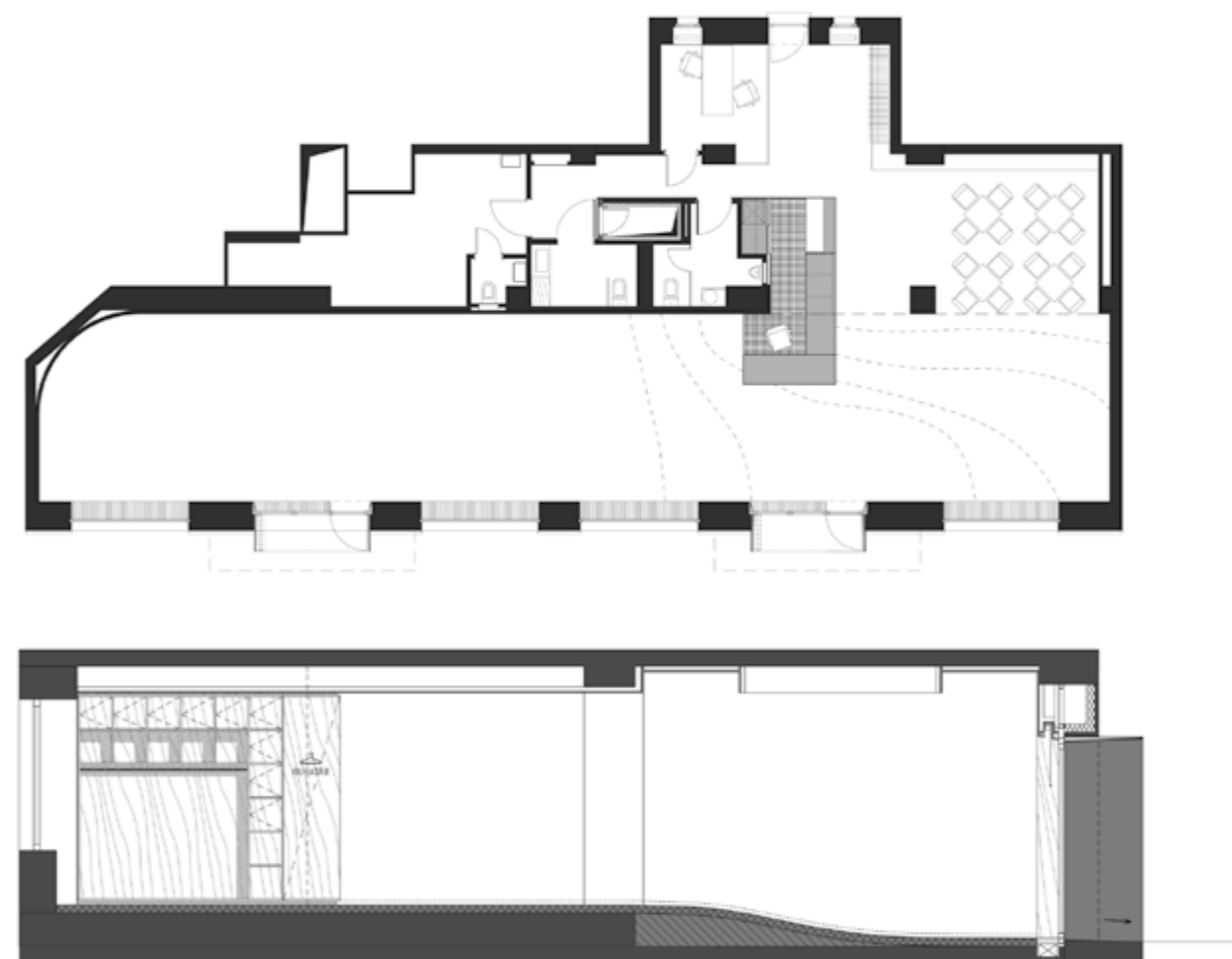
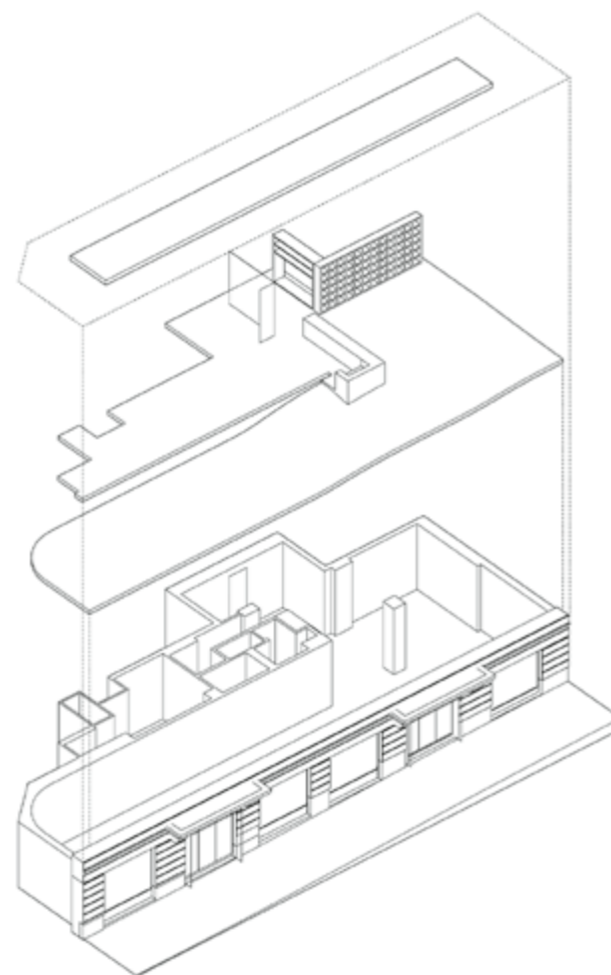
kávézó létrehozását. A rövid pályázati szakasz ellenére hat pályamű érkezett be, mind építész- és grafikus hallgatók kollaborációjaként. Végeredményben egy exkluzív megjelenésű, derengő, lebegő aurájú térsor született. Aki emlékszik még a régi könyvtárra, az emlékszik arra a néhány lépcsőre is, ami a terepszint lejtéséből adódó szintezést vette fel. Az átalakítás során ebből adódik a galériatér egyik jellegzetes megoldása, avagy a szabálytalan, kissé bizonytalan ejtésű padló. Minden kiállítóteret „Achilles-sarka” a megfelelő megvilágítás. Itt nem pusztán a két tengelyre épülő, három fő traktusból álló tér homogén, fehér falainak reflexiói, hanem az egyenes, derített fényt biztosító hatalmas Barrisol feszített mennyezet is figyelemre méltó. Ugyancsak kiemelendő részlet az utca és kiállítóteret közötti kapcsolatot megteremtő, ülőfelületként használható üveg portál.

Az építészeti program
magában foglalja
a kiállítóteret, a foglalkoztatót,
a recepció pult, raktár,
majd egy későbbi kávézó
létrehozását

← Derített fényt biztosító hatalmas Barrisol feszített mennyezet

→ Lebegő aurájú terek

A nyertes építészeti pályamű Kalászi Zoltán és Pintér Márton munkája, a grafikai arculattervet egy másik terv grafikájával házasították, szerzője Boromissza Katalin. A nyertes pályaművet megépítésre javasolták, így a MOME-n belül megszülető tervhez egy új tervezői csapat állt fel. A kiviteli tervi szakaszban a MOME mint generáltervező vett részt, a felelős tervezői posztot Göde András vállalta. Mivel a hallgatók közül még senki nem vitt végig kiviteli tervet a vezetőség az Alumni segítségét kérte, így Csóka Bálint építész csatlakozott projektvezetőként. Pintér Márton a diplomaféléve miatt nem tudott részt venni a kivitelben, a továbbiakban Kalászi Zoltán tervezőtársa felügyelte a koncepcióterv véghezvitelét. A csapathoz Ábel Viktor hallgató is csatlakozott. A végleges grafikai arculatot Boromissza Katalin és Demeczy Nóra közösen vitték véghez.

Kiviteli szakasz/felelős tervező: Göde András (KROKI Studio) | Projektvezető: Csóka Bálint | Kiviteli terv: Ábel Viktor, Kalászi Zoltán | Grafika: Boromissza Katalin, Demeczy Nóra (de_form)

Ahol az átgondolt koncepció a kiváló minőséggel találkozik.

Ahol a közületi projektek terén is egyedi jegyek hozhatók létre.

Ahol az ötletek megkülönböztetnek a versenytársaktól.

JAB Anstoetz közület - valósítsa meg velünk az elképzeléseit!

JAB
ANSTOETZ

JAB
ANSTOETZ
FLOORING

CARLUCCI
di chivasso

SOLEIL BLEU
par Wolken

JEDE WETTE ...
Gardisette®
macht Fenster schöner

JAB JOSEF ANSTOETZ KG MAGYARORSZÁGI KÉPVISELET

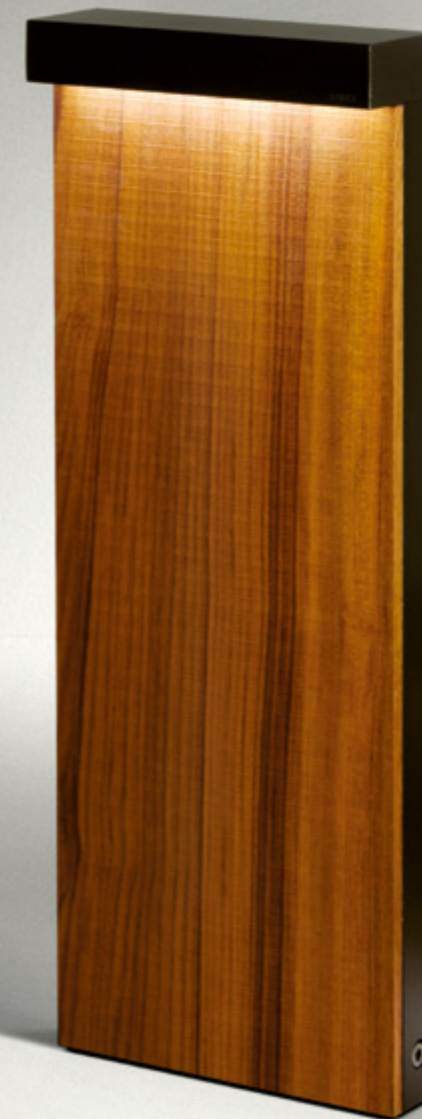
1126 Budapest, Agárdi út 3/b

Telefon: +36 1 235 6050 • Fax: +36 1 235 6058

E-mail: sales.hu@jab.de • Web: www.jab.de

be light!

SIMES
luce per l'architettura

When light blends together with an essential and innovative design, a unique sense of elegance arises with a strong emotional impact. Simple shapes and primitive geometries characterize the range "Tailored" by Matteo Thun, from the creative collaboration between Simes and the prestigious Italian architect and designer. A perfect balance between sustainable and diverse material expressions: the range was developed using a combination of wood teak that conveys a warm effect and the minimalist lines of aluminium, new finishes specifically dedicated to improve the quality of the lighting performance. Natural elegance and lighting poetry that dress with charm the environments with an unmistakable style.

"Tailored" by Matteo Thun

Thun video interview

OCTOGON
ARCHITECTURE
& DESIGN

KÖVESS MINKET
A FACEBOOKON!

WWW.FACEBOOK.COM/OCTOGONMAGAZIN/

Wood by *matteo thun*

Be light Kft.
H-1025 Budapest
Szépvölgyi út 146
www.belight.hu

TÉRTÁGÍTÁS

Redesign a Centrál Színházban

Szöveg: Kovács Péter | Belsőépítéset: Benson Marcell, Oláh Nikolett (pályázati szakasz) Gyuricza János (kiviteli terv szakasz)
| Fotó: Batár Zsolt

SZÁMTALAN PÉLDÁT LÁTHATUNK ARRA, HOGY A KULTÚRA NÉPSZERUSÉGÉT MENNYIRE ERŐTELJESEN BEFOLYÁSOLJA AZ AHHOZ KAPCSOLÓDÓ DESIGN MINŐSÉGE. NINCS EZ MÁSKÉNT A SZÍNHÁZZAL SEM, HISZEM EGY SZÍNHÁZ MEGÍTÉLÉSÉHEZ TERMÉSZETES MÓDON TARTOZIK HOZZÁ AZ A TÉR, AMELYBE A LÁTOGATÓ ELŐSZÖR BELÉP. EZEN TENDENCIA KAPCSÁN JÁRTUK KÖRÜL AZ ÁTTERVEZETT CENTRÁL SZÍNHÁZ ELŐTERÉT.

A Belváros élénk kulturális életének milyenségét meghatározzák azok a kulturális intézmények, amelyek ezen a városi részen működnek, és nap mint nap színvonalas színházi előadásokkal nyújtanak élményeket, szórakozást nézőiknek. Ebben hosszú évek óta megkerülhetetlen szerep jutott a Centrál Színháznak, amely nem csupán nívós színtársulattal, hanem a városon belüli elhelyezkedésével is bekapcsolódik ebbe a folyamatba. Az Andrassy úttal párhuzamos Révay

utcában álló befogadó épület olyan, akár valamiféle rejtett ékszerdoboz, egyszerre a város legfrekvenciáltabb területén, ugyanakkor mégis kissé a forgalomtól szeparáltan létezik.

De miért lesz fontos egy színház megújuló előtere? Mivel a 2016-os év őszén befejezett projekt kapcsán – amely egyébként önerőből teremtődött meg, állami támogatás igénybevétele nélkül – ez a színházi térrész kerül a fókuszunkba. A színházlátogatás komplex élmény, nem pusztán az adott darab megtekintéséből áll, hanem sok egyéb tényezőt is magában foglal. A vezetőség pedig jó érzékkel tapintott rá, hogy a maximálisan pozitív benyomás eléréséhez arra is szükség van, hogy a látogatók olyan belső térben várakozzanak az előadás előtt és a szünetekben, amelyben a kényelem, az esztétikum és a praktikus megoldások jól átgondolt rendszere működik. Ezen okok miatt írt ki a színház a Moholy-Nagy Művészeti Egyetemmel közösen egy

Rövid idő, a színházi évad vége és az új évad kezdete közötti időszakban volt lehetséges a kivitelezés

→ A színházlátogatás komplex élmény, nem pusztán az adott darab megtekintéséből áll, hanem sok egyéb tényezőt is magában foglal

↓ A látogatók kényelmes, esztétikus és a praktikus térben várakozhatnak az előadás előtt, a szünetekben és az előadás után is

meghívásos belsőépítészeti tervpályázatot a 2012-es évben a fogadóteret átalakítására, amelyet Benson Marcell, az egyetem építőművész doktori iskolájának hallgatója és óraadó tanára nyert meg. Noha a forrásteremtés nem volt problémamentes, a 2016-os év lehetőséget teremtett arra, hogy a tervek meg is valósulhassanak. Egy ilyen speciális intézmény esetében ennek kivitelezése okoz bizonyos szervezési nehézségeket, hiszen a színházi évad vége és az új évad kezdete közötti időszak áll csupán rendelkezésre. Ráadásul

a belvárosi helyszín logisztikai szempontból is komoly szervezést igényelt. Mindezen tényezőkkel együtt az év végére sikerült elkészülni az alaptól átgondolt és újjáalakított fogadóterrel.

Már a Centrál a piros-fekete színű logója is egyfajta Broadway-hangulatot idéz, ennek brand-jellege pedig a belépőtér vezérmotívumául is szolgált. Nagy szükség volt radikális gondolatra, hiszen a korábbi tér az indokolatlan válaszfalaival és az álmennyezettel egy túlstrukturált és

← ↓ Már a Centrál a piros-fekete színű logója is egyfajta Broadway-hangulatot idéz, ennek brand-jellege pedig a belépőtér vezérmotívumául is szolgált

éppen ebből következően rendkívül zárt, „nyomott” hangulatot teremtett meg a látogatókban. A tervező a koncepciójában ezért arra törekedett, hogy ezt a zártsgot megszüntesse, és a néző egy olyan szellős, nyitott térbe léphessen be, amelyben minőségileg jobb közérzettel tudja az előadás előtti és utáni időt eltölteni. A logó színei mindenütt visszaköszönek az enteriőrben, e színek hatását az alapvetően

indusztriális jelleg felerősíti, így ténylegesen az amerikai színháztársaság központjának motívumai idéződnek fel bennünk. A fogadóterület újrastrukturálása által pedig az látogatók/nézők a várakozás idejét esztétikus és racionálisan átgondolt térben, jóleső érzésekkel élik meg.

Tervezéstől az akadálymentes üzembe helyezésig

Cégünk a megalakulása óta folyamatosan bővítette szakembereinek létszámát, fejlesztette infrastruktúráját és ezzel egyenesen arányosan a megrendelők körét. Ennek eredményeként mára minden igényt kielégítő, széles spektrumú, magasan képzett szakemberátlománnyal, rugalmas és stabil beszállítói, illetve alvállalkozói körrel rendelkezünk, mely lehetővé teszi, hogy mint generálkivitelező cégünk részt az ország építőipari kivitelezései között.

Referenciáink között szerepelnek a Centrál Színház átalakítása mellett a Magyarország Háza, a Fortuna udvar felújítási munkái, a Falk1 Rendezvényközpont átalakítási munkái, egy passzívház építése Tabányán, valamint további megújuló energiát használó létesítmények is.

Műszaki előkészítésben és irányításban dolgozó szakembereink felsőfokú szakirányú végzettséggel és sokéves tapasztalattal rendelkeznek az építőipar területén. Munkánk minden kivitelezéssel kapcsolatos feladatot magában foglal a tervezéstől, az ajánlatadás-tól egészen a műszaki átadásig, és végül az akadálymentes üzembe helyezésig

Gratulációt nem várunk el, számunkra az elismerés a sikeres műszaki átadás!

Sec-Com- Line Építőipari Kft.
1196 Budapest, Árpád u. 66/b | Telefon/Mobil: (+36-30) 754 5392
E-mail: info@sclbau.hu | Web: www.sclbau.hu
www.facebook.com/sclbau

OCTOGON DECO, NEGYEDÉVENTE AZ ÚJSÁGÁRUSOKNÁL

#interiőr #trend #életmód

Centrál Színház
Közületi bútorok a do work!-től
Miura bárszék, design: Konstantin Grcic

Do work Kft. 1025 Budapest, Szépvölgyi út 146.
Tel.: +36 1 489 3860 Fax: +36 1 212 8339
E-mail: dowork@dowork.hu Web: www.dowork.hu

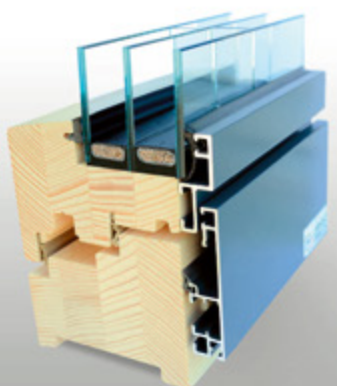
Jankó_CROSS

Jankó_CROSS flat

Jankó_CROSS duo flat

Jankó_BIG

ABLAK, AJTÓ, ÁRNYÉKOLÁS
JOSKO FENSTER&TÜREN AD HUNGARY KFT.
1138 Budapest, Népfürdő utca 3/a.
Tel.: (+36-30) 430 8064
E-mail: info@joskoszalon.hu
Web: www.joskoszalon.hu
89. old.

ABLAK, AJTÓ, PANORÁMA ABLAK
M-SORA MAGYARORSZÁGI KÉPVISELET
Ablaktechnika ÁNR Kft.
Tel.: +36 30 854 7178
E-mail: info@m-sora.hu
Web: www.m-sora.si
77. old.

ÁRNYÉKOLÁSTECHNIKA, TEXTILIÁK
JAB JOSEF ANSTOETZ KG MAGYARORSZÁGI KÉPVISELET
1126 Budapest, Agárdi út 3/B.
Tel.: (+36-1) 235 6050
Fax: (+36-1) 235 6058
E-mail: sales-hu@jab.de
Web: www.jab.de
134. old.

BÚTOR
VITRA BÚTOROK MAGYARORSZÁGI FORGALMAZÓJA – DOWORK KFT.
1025 Budapest, Szépvölgyi út 146.
Tel.: (+36-1) 489 3860
Mobil: (+36-30) 248 2342
Fax: (+36-1) 212 8339
E-mail: dowork@dowork.hu
Web: www.dowork.hu
98., 141. old.

ÉPÍTŐIPARI GENERÁL KIVITELEZÉS, FŐVÁLLALKOZÁS
LAKI ÉPÜLETSOBRÁSZ ZRT.
1151 Budapest, Mogyoród útja 12-14.
Tel.: (+36-1) 814 2128
Fax: (+36-1) 814 2122
E-mail: info@lakinet.hu
Web: www.lakinet.hu
88. 74-76. old.

EGYEDI ÜVEGEZÉSI MUNKÁLATOK
DUAL GLASS KFT.
2243 Kóka, Nagykátai út 133.
Tel.: (+36-20) 211 5151
E-mail: gargyan@dualglass.hu
Web: www.dualglass.hu
142. old.

FÜGGÖNYÖZÉS, ÁRNYÉKOLÁS, TAPÉTÁK, SZŐNYEGEK
DEKORMAX DESIGN STÚDIÓ
2040 Budaörs, Budapesti út. 61-63.
Telefon: (+36-23) 500 269
E-mail: iroda@dekormax.hu
Web: www.dekormax.hu
96. old.

GENERÁLKIVITELEZÉS, BONYOLÍTÁS
FITOUT ZRT.
1038 Budapest, Révész utca 25.
Tel.: (+36-1) 705 8773
Fax: (+36-1) 705 8776
E-mail: info@fitout.hu
Web: www.fitout.hu
1. old.

MARKET ÉPÍTŐ ZRT.
1037 Budapest, Bojtár u. 53.
Tel.: (+36-1) 279 2727,
Fax: (+36-1) 466 4827
E-mail: marketiroda@market.hu
Web: www.market.hu
143. old.

Sec-Com- Line Építőipari Kft.
1196 Budapest, Árpád u. 66/b
Tel.: (+36-30) 754 5392
E-mail: info@sclbau.hu
Web: www.sclbau.hu
140. old

GÉPJÁRMŰ-KERESKEDELEM
PORSCHE HUNGÁRIA KERESKEDELMI KFT.
1139 Budapest, Fáy utca 27.
Web: www.pohu.hu; www.audi.hu
B2

HOMLOKZATI NYÍLÁSZÁRÓK GYÁRTÁSA ÉS ÉRTÉKESÍTÉSE
JANKÓ FAIPARI ÉS KERESKEDELMI KFT.
7900 Szigetvár, Damjanich utca 6.
Tel.: (+36-30) 561 2841
Fax: (+36-73) 510 286
E-mail: jankopeter@jankokft.hu
Web: www.jankokft.hu
144. old.

INTELLIGENS VILÁGÍTÁSI MEGOLDÁSOK
LUMENTRON ELECTRONIC KFT.
1025 Budapest, Szépvölgyi út 146.
Tel.: (+36-30) 636 2861
Fax: (+36-1) 325 8031
E-mail: lumentron@lumentron.eu
Web: www.lumentron.eu
xxxx. old.

LAKBERENDEZÉS
MAXCITY LAKBERENDEZÉSI ÁRUHÁZ
2045 Törökbálint, Tópark u. 1/a.
Telefon: 23/532-660
Telefax: 23/532-661
E-mail: marketing@maxcity.hu
Web: www.maxcity.hu
B4

SAJÁT TULAJDONÚ INGATLAN ADÁSVÉTELE
CORDIA MAGYARORSZÁG INGATLANFORGALMAZÓ ZRT.
1082 Budapest, Futó utca 47-53. VII. emelet
Tel.: (+36-1) 411 3000
Fax: (+36-1) 411 3009
E-mail: erteresites@cordia.hu
Web: www.cordia.hu
95. old.

TETŐ- ÉS HOMLOKZATBURKOLATOK
PREFA HUNGÁRIA KFT.
2040 Budaörs, Gyár u. 2., Budaörsi Ipari Park
Tel.: (+36-30) 686 6786
E-mail: office.hu@prefa.com
Web: www.prefa.hu
68. old.

VILÁGÍTÁSTECHNIKA
Delta Light, Simes termékek magyarországi forgalmazója –
BE LIGHT KFT.
1025 Budapest, Szépvölgyi út 146.
Tel.: (+36-1) 438 0748
Fax: (+36-1) 325 6266
E-mail: belight@belight.hu
Web: www.belight.hu
2., 135., 69. old.

VILÁGÍTÁS, BÚTOR, KIEGÉSZÍTŐK
SOLINFO LIGHTING&HOME
1077 Budapest, Wesselényi u. 6.
Tel.: (+36-1) 267-0444
E-mail: info@solinfo.hu
Web: www.solinfo.hu
96. old.

Octogon online
www.octogon.hu